

100 års innsats for faget og fremtiden
1913–2013

Beretning 2012-2013

Perioden 14. februar 2012 – 14. februar 2013

- Boligmappa – servicehefte for nordmenns bolig • Varmenormen – et populært verktøy
- Bekjempelse av svart arbeid – ROT-fradrag • Ny, kombinert fag- og høyskoleutdanning
- NRL stadig synligere i media

Innhold

Introduksjon

- 3 NRL gjennom 100 år
- 6 Kort om NRL
- 6 Styreinformasjon

NRLs beretning

- 8 Markedsforhold
- 10 Næringspolitikk
- 16 Lover, forskrifter og standarder
- 18 Styre, utvalg og representanter
- 19 Administrasjon
- 20 Medlems- og organisasjonsforhold
- 26 Lønns- og arbeidsforhold
- 29 Administrative systemer
- 32 Klagenemnd
- 33 Rammeavtaler
- 34 Kommunikasjon og markedsføring
- 38 Kompetanse
- 45 Bransjesamarbeid
- 48 Tilsluttede organisasjoner

Regnskap 2012

- 51 Årsberetning
- 52 Resultatregnskap, balanse og noter
- 56 Revisjonsberetninger

Rammebudsjett 2014

- 57 Rammebudsjett
- 58 Styrets forutsetning for budsjetttramme
- 59 **NRLs avdelinger og sekretariater i perioden**

Ola Gaute Askheim, Opinion Perduco.
Seminar I: Krevende og kunnskapsrike kunder.

Partner Reidar Mueller, Hartmark Consulting AS.
Seminar II: VVS Bransjeanalyse 2012.

Holmenkollen Park Hotel Rica

Velkommen til NRLs Generalforsamling
på Holmenkollen Park Hotel Rica 31. mai – 1. juni 2013

NRL gjennom 100 år

Rørlæggerbedriftenes Landssammenslutning – senere benevnt Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – har 100-årsjubileum i 2013. Å finne sin plass er en utfordring for enhver ny organisasjon. Man må definere og utvikle sin egen plattform. Samt orientere seg i et til tider uoversiktlig landskap av med- og motspillere, som er knyttet sammen av ulike sammenfallende og motstridende interesser. Dette er tidkrevende prosesser. NRL kan nå se tilbake på de første 100 år med store utfordringer og en spennende utvikling – og kan begynne å skue fremover på de neste 100 år.

Det moderne rørleggerfaget startet med gass (fra kull) og bruk av jernrør på 1880-tallet. Disse jernrørene tålte trykk, og derfor var det også naturlig å lede vann gjennom slike rør, da hovedvannledningene måtte ha et visst trykk for å fungere etter formålet.

Til å begynne med var rørleggeren kommunalt autorisert innenfor gassinstallasjoner, senere også innenfor sanitær. Rørleggeren har således vært beskjeftiget med gass, varme og sanitær siden starten i 1913, og vannbåren varme har vært et marked i Norge i mer enn 100 år.

På den samme tiden ble det etablert flere laug for rørleggere. Laugene i de største byene var de toneangivende, og det var de som etablerte NRL 10. mars 1913. Dette skjedde ikke minst etter påtrykk fra Norsk Arbeidsgiverforening, idet arbeidstakersiden allerede hadde organisert seg. Perioden var preget av dårlige tider

med mye underbudspolitik, og man så behovet for felles og aksepterte spilleregler ved anbudskonkurranser.

Vi ser tilbake på noen av høydepunktene i NRLs spennende 100 første år:

Før krigen

- I 1920-årene fikk man lokale akkordtariffer, som senere ble gjort landsdekkende. I 1927 opprettet «Fagforeningen for rørleggere i Oslo» et målekonto, men arbeidsgiverne nektet å akseptere fremmede folk på deres bygg. Det var jo dramatisk, men det roet seg heldigvis etter hvert.
- I 1936 fikk NRL utgitt første nummer av «Rørfagskrift», som senere ble omdøpt til Rørfag.

Foto: Hedmarksmuseets Fotarkiv nr. 0012-12421

1950- og 60-årene

- ▶ Et nytt merkeår er 1958, da NRL fikk støtte fra Norsk Produktivitetsinstitutt (Marshall-hjelpen lå bak) til å ansette en produktivitetskonsulent i administrasjonen. Dette medførte forbedringer av anbudsprosedyrer og rasjonelle administrasjonssystemer for rørleggerbedriftene. NRL opprettet bl.a. «Masseberegningsskontoret for varme- og sanitærarbeid», for å effektivisere og rasjonalisere anbudsregningene. Denne virksomheten er i dag for en stor del overtatt av grossistene.
- ▶ I 1960-årene kom overgangen til plastrør, som gjorde faget betydelig enklere. Dette var et «tidsskille» for rørleggerfaget. Først kom overgangen til plast innen sanitær, og 10 år senere innen varme.
- ▶ I 1961 ble Rørleggerbedriftenes Servicekontor etablert, nettopp for å bistå medlemsbedriftene i deres daglige virke.
- ▶ I 1964 ble VVS-Informasjon etablert, som et samarbeid mellom de tre leddene i verdikjeden:
 - Produsentene – VVP
 - Grossistene – NRF
 - Utøverne/installatørene – NRL

1970-årene

I 1973 kom oljekrisen, som ble et vendepunkt for bygging av vannbårne oppvarmingssystemer, som på den tiden benyttet fyringsolje til oppvarming. Markedet for vannbåren varme ble borte «over natten». Fra begynnelsen av 1990-årene tok det seg imidlertid opp igjen.

I 1974 ble Rørleggernes Felleskjøp AS etablert, senere Fag-Rør AS, som var eid av rørleggerne. Dette ble gjort for å motvirke grossistmakten i bransjen.

Deretter ble mange rørleggerkjeder etablert: Comfort, Bademiljø, Varme og Bad, VVS-Eksperten, Rørkjøp, Baderingen med flere.

1980-årene

- ▶ Datarevolusjonen kom som et friskt pust, som medførte betydelige endringer i bransjens rutiner. En Siemens datamaskin ble tilbudt NRLs medlemmer til en pris av kr 140 000!
- ▶ NRL etablerte et ENØK-senter på Norols daværende bensinstasjon på Økern. Dette ble senere flyttet til Notodden ENØK-senter og deretter til Sogn vg. skole i Oslo.
- ▶ NRL startet utvikling av KS-systemer, som i dag benyttes av 450 medlemsforetak og er web-basert.

1990-årene

- ▶ I 1990 ble NRL medlem i Bygghåndverkernes Landsforening (BHLF).
- ▶ NRLs organisasjon ble omstrukturert ved at man etablerte NRL-avdelinger over hele landet. Laugene var basert på personlig medlemskap, mens i avdelingene var det bedriftene som var representert, og hvor næringspolitikken ble tatt vare på.
- ▶ Batteridrillen kom på markedet, en revolusjon for rørleggeren i hans hverdag.
- ▶ Rørleggerfaget hadde kommunal autorisasjon frem til 1997. Da ble plan- og bygningsloven innført, og rørleggerfaget ble inkludert i den samme ordningen som de øvrige byggfagene. Dette skapte en helt ny konkurransesituasjon, der mange nye rørleggerforetak dukket opp i markedet.
- ▶ Så kom «Reform '94», som ødela mye av utdanningen. Fram til nå hadde hvert fag stått for egen utdanning gjennom opplæringsråd. Dette fungerte utmerket, og hos NRL håper man at tiden med opplæringsråd snart er tilbake. Det første opplæringskontoret ble etablert i 1983.
- ▶ I 1996 ble Varmeinfo etablert av NRL, NRE, VVP, Norsk Petroleumsinstitutt og Norsk Varmeteknisk Forening. Varmeinfo var et informasjonskontor for å få mer vannbåren varme, som resulterte i at nye bygg med vannbåren varme steg fra 1 % på 1980-tallet til 53 % i 2005.
- ▶ I denne perioden utviklet også NRL RS'Kalk, et unikt kalkulasjonsverktøy for rørleggerbransjen.
- ▶ NRL var med på å etablere «Fagrådet for våtrom», og NRL utviklet Våtromsnormen sammen med noen av bygghåndverksfagene.
- ▶ I 1997 ble «VA/VVS-Kompetanse» etablert sammen med NRE og VVP. Formålet var å fremme kompetanse og rekruttering til rørleggerfaget.
- ▶ I 1998 ble NRL medlem av «Tekniske Entreprenørers Landsforening» (TELFO).
- ▶ På 1990- og 2000-tallet begynte omstruktureringen innen rørleggerbransjen. Antall grossister ble merkbart færre, samtidig som rørleggerbedriftene ble større og fikk mer tyngde i verdikjeden. Rørleggerbedriftene ble også mer tverrfaglige. Vi får dessuten nordiske selskaper inn i markedet gjennom oppkjøp av rørleggerbedrifter, som Bravida, NVS og YIT.

2000-tallet

- ▶ I 2001 ble Varmenormen utarbeidet. Dette ble gjort av Varmeinfo, der NRL var en av de viktigste eierne, og som gjorde grovarbeidet mht. gjennomføringen av dette banebrytende arbeidet. I 2012 ble Varmenormen oppdatert til en ny versjon, et arbeid som VVS-Foreningen og NRL gjorde i fellesskap.
- ▶ I 2003 melder NRL seg inn i «Byggenæringens Landsforening» (BNL).
- ▶ Kravene til fleksible og fornybare energiresurser kom og satte nye krav til rørleggerens kompetanse.
- ▶ I 2006 etablerte NRL sitt vannskadeprojekt «Sikker vann».

I jubileumsåret 2013 har NRL 670 medlemsforetak, som har ca. kr 13 mrd. i omsetning og ca. 9 500 ansatte. NRL har ca. 40 % av rørforetakene som medlemmer, som står for ca. 65 % av bransjens omsetning.

100 års innsats for faget og fremtiden

1913–2013

NRL

Styreinformasjon

NRLs formål

NRL er en bransjeorganisasjon for rørleggerbedrifter med det formål å stimulere til og skape forutsetninger for lønnsom og samfunnsnyttig næringsvirksomhet som skal være forankret i en høy etisk standard og faglig kompetanse. NRL skal videre virke for et godt forhold blant Landsforeningens medlemmer, de forskjellige avdelinger, og mellom medlemmene og deres ansatte.

Historikk

Rørleggerbedriftenes Landssammenslutning, senere **Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS**, ble stiftet 10. mars 1913 på foranledning fra Norsk Arbeidsgiverforening og på bakgrunn av organiseringen innenfor arbeidstakersiden. Rørleggernes Fagforening var stiftet allerede i 1884. I starten var 38 foretak medlemmer.

På NRLs generalforsamling i 1961 ble **Rørleggerbedriftenes Servicekontor (RS)** opprettet. På Generalforsamlingene NRL/RS 1973 ble det fattet det viktige næringspolitiske vedtak å føye **VVS (Varme – Ventilasjon – Sanitær)** til foreningens navn for å markere den faglige bredden. På Generalforsamlingene 2009 ble det vedtatt å slå sammen NRL og RS gjeldende fra samme år.

I 1990 var NRL med på å etablere paraplyorganisasjonen Bygghåndverksfagernes Landsforening (**BHLF**).

I 1991 besluttet man å modernisere organisasjonsstrukturen ved etablering av profilerte **NRL-avdelinger**, som organiserte foretakene – og ikke personlige medlemmer. Laugene ble avskaffet i den forstand at de ble trukket ut av NRLs system.

BHLF ble oppløst i 1997 og NRL ble deretter medlem av Tekniske Entreprenørers Landsforening (**TELFO**), som ble etablert i 1998 av NRL og de øvrige tekniske fag.

På NRLs Generalforsamling 2003 ble det besluttet å melde organisasjonen ut av TELFO og inn i Byggenæringens Landsforening (**BNL**), som er den nest største landsforening innenfor NHO-familien.

Stein Ove Bjelland (57 år)

Formann

- Formann fra 2011 – nestformann fra 2005 – styremedlem fra 2003
- Valgdistrikt 4
- Daglig leder i Bjelland VVS AS, Haugesund

Ole Gustav Rontén (51 år)

Nestformann t.o.m. 30.6.2012 (valgdistrikt 8) og f.o.m. 14.2.2013

- Nestformann fra 2011 – styremedlem fra 2009
- Valgdistrikt 9
- Prosjektansvarlig og partner i NRA Øst AS, Lørenskog

Thomas Jørs (43 år)

Kst. nestformann f.o.m. 20.9.2012 og t.o.m. 14.2.2013

- Styremedlem fra 2009
- Valgdistrikt 3
- Daglig leder hos Chr. M. Vestrheim AS, Kokstad

Ruben Åsheim (51 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra 2011
- Valgdistrikt 1
- Daglig leder i Comfort Alta AS, Alta

Arvid Løberg (48 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra 2011
- Valgdistrikt 2
- Styreleder i Rørfunn AS, Trondheim

Thorvald Håverstad (55 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra mai 2010
- Valgdistrikt 5
- Rørleggermester i Thorvald Håverstad AS

Ingar Kjosvold (59 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra 2009
- Valgdistrikt 6
- Daglig leder i Notodden Rørleggerforretning AS, Notodden

Knut Oskar Malmberg (53 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra 2009
- Valgdistrikt 7
- Prosjektleder i Knut Malmberg AS, Gjøvik

Hans Magnus Grepperud (54 år)

Styremedlem

- Fast styremedlem fra 1.7.2012
- Valgdistrikt 8
- Distriktsleder i Oras AS, Oslo

Geir Flan Thollefsen (55 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra 2005
- Valgdistrikt 8
- Daglig leder i C.M. Mathiesen & Co. AS, Oslo

Gunnar Alvin (53 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra 2011, t.o.m. 14.2.2013
- Valgdistrikt 9
- Daglig leder i Storm VVS AS

Per Sverre Håkonsholm (64 år)

Styremedlem

- Styremedlem fra 2009
- Valgdistrikt 10
- Daglig leder i Fosnavåg Rør AS, Fosnavåg

Markedsforhold

Den finansielle krisen i euroområdet har fortsatt gjennom perioden. Dette til tross, har norsk økonomi fortsatt vært preget av markert oppgang – med høy sysselsetting og synkende arbeidsledighet. Husholdningene og bedrifter i skjermet sektor har kunnet nyte godt av lavt rentenivå, mens konkurranseutsatte næringer er rammet av en sterk krone. Bransjen har meldt om økende marked i 2012.

Norsk og internasjonal økonomi

Vedvarende finansiell krise i euroområdet har i snart tre år forsterket de negative ettervirkningene av det økonomiske tilbakeslaget i 2008 og 2009. Lav økonomisk vekst og stor gjeld har svekket tilliten til statsfinansene i flere land, og rentene på deres statsgjeld er kommet opp på et høyt nivå. I 2012 har uroen særlig dreid seg om spørsmålet om Hellas ville forlate eurosamarbeidet og om situasjonen for banker og statsfinanser i Spania. Det er både gjennomført og varslet en rekke tiltak for å gjenoppbygge tilliten til eurosamarbeidet. Blant annet er landene i eurosone enige om å utvikle felles reguleringer og tilsyn av banker.

Et slikt tilsyn kan åpne for at banker får egenkapital direkte fra krisefondet ESM. Høsten 2012 klargjorde Den europeiske sentralbanken (ESB) hva den kan gjøre for å sikre eurosamarbeidet, og hva dette vil kreve av medvirkning fra kriserammede land. ESBs utspill ble godt mottatt i markedene, og rentene på spanske og italienske statslån falt. BNP i euroområdet falt i første halvår i 2012, og det er særlig utviklingen i de kriserammede landene i Sør-Europa som trekker ned. Også i Storbritannia har aktiviteten gått ned. Veksten i produksjonen har så langt holdt seg bedre oppe i Tyskland og Sverige. I USA avtok veksten gjennom første halvår, og utsiktene har ytterligere svekket seg etter sommeren. Kina, India og andre framvoksende økonomier vokser også noe langsommere enn tidligere lagt til grunn. BNP hos Norges handelspartnere anslås å vokse med 1¼ % i 2012.

Mens veksten blant våre handelspartnere er beskjeden og usikkerheten stor, preges norsk økonomi av markert oppgang. Oppgangen understøttes av høy oljepris og lav rente. Arbeidsinnvandringen er høy, sysselsettingen har vokst raskere enn ventet og arbeidsledigheten har gått mer ned. Det ser nå ut til at lønnsveksten kan bli over 4 % i 2012, klart høyere enn lønnsveksten hos Norges handelspartnere. Samtidig er prisstigningen lav, noe som trekker kjøpekraften opp. Lave renter og bedring i kjøpekraften bidrar til økt etterspørsel fra husholdningene. Både privat forbruk og boligpriser øker.

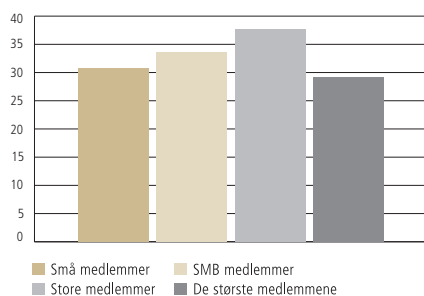
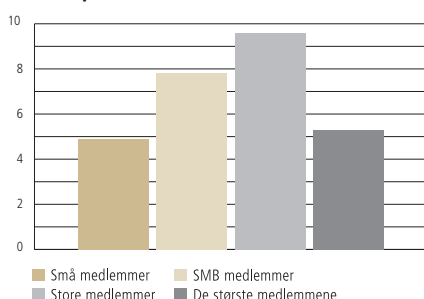
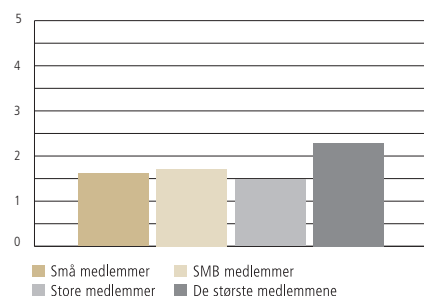
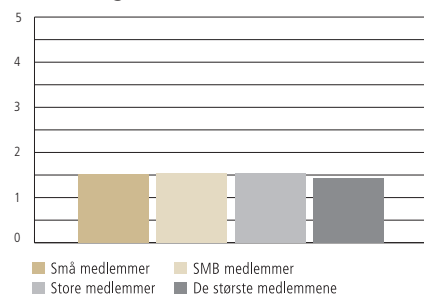
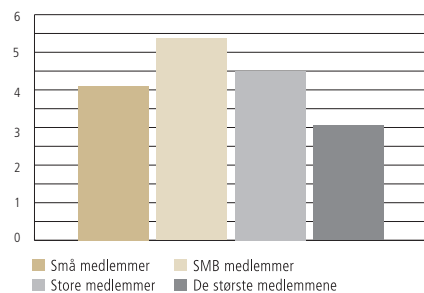
En sterk krone bidrar i noen grad til å dempe presset i økonomien. Mens det er husholdningene og bedrifter i skjermet sektor som først og fremst nyter godt av det lave rentenivået, er det konkurranseutsatte næringer som rammes av den sterke kronen. Et allerede høyt kostnadsnivå i Norge gjør konkurranseutsatte virksomheter mer utsatte for svakere vekst internasjonalt, fall i eksportprisene og en sterkere krone. 14.3.2012 senket Norges Bank styringsrenten fra 1,75 % til 1,5 %, og den ble opprettholdt på seneste rentemøte 19.12.2012.

Foreløpige tall tyder ifølge BNL på at aktiviteten i bygge- og anleggsmarkedet økte med ca. 5 % i 2012 – med en forventet vekst i 2013 før veksten flater ut i 2014. I 2012 ble det igangsatt i overkant av 30 000 boliger. Dette innebærer en omsetning på ca. 55,5 mrd. NOK. ROT-markedet for boliger og næringsbygg ble på om lag 125,2 mrd. NOK. Totalt i bygg og anlegg ble det omsatt for rundt 340 mrd. NOK i 2012. Konkurransen er fortsatt god, og det er få tegn til kapasitetsutfordringer. Rørleggerbedriftene melder for sin

del om et økende marked i 2012 med lønnsøkninger som ligger i snitt rundt 4 % på landsbasis.

Risikoanalyse av rørleggerbransjen for regnskapsåret 2011

I samarbeid med analyseselskapet Experian gjennomførte NRL den årlige normtallsanalysen av NRLs medlemsforetak i 2012 basert på regnskapet 2011. Analysen viser forskjellig utvikling for bedriftene – avhengig av størrelse. Mens de minste bedriftene har hatt forbedring av resultat og avkastning i forhold til 2011, er det relativt stabilt hos SMB-bedriftene, mens resultatet har falt ytterligere for de store bedriftene. De største bedriftene viser størst negativ utvikling fra 2011 – bl.a. med et gjennomsnittlig resultat på kun 3,05 %, hvor noen av dem har lidd større tap. Experians score-modeller viser for øvrig at medlemsforetakene jevnt over anses kredittverdige.

Soliditet (%)**Totalkapital rentabilitet (%)****Gjeldsgrad (%)****Likviditetsgrad (%)****Resultatgrad (%)**

(Kilde diagrammer: Experians)

Hovedtall landsbasis**Norsk økonomi**

	2010	2011	2012
Brutto nasjonalprodukt (BNP) fastlandsnorge – prosentvis endring fra foregående år	1,7 %	2,5 %	3,5 %
Driftsregnskap overfor utlandet (mrd. kroner)	322	396	414
Arbeidsløshet			
- arbeidsledighetsrate (AKU)	3,6 %	3,3 %	3,2 %
- registrerte arbeidsløse	74 643	69 394	65 682
- på ordinære personrettede tiltak	16 119	15 636	16 822

(Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tallene for 2012 er foreløpige, unntatt tallene for arbeidsløshet.)

Prisstigning

År	Konsumprisindeks (KPI)
2010	2,5 %
2011	1,2 %
2012	0,8 %

(Kilde: Statistisk sentralbyrå.)

Byggevirksomhet i perioden

	Bygg satt i gang			Bygg fullført		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Boliger i alt – antall	21 145	27 735	30 189	17 832	20 046	26 267
Bruksareal i boliger – 1000 m ²	3 059	3 805	4 039	2 441	2 743	3 485
Bruksareal i andre bygg – 1000 m ²	5 727	5 491	5 505	4 043	4 049	4 718

(Kilde: Statistisk sentralbyrå)

Omsetning i grossistledet

	2010	2011	2012
Nominell total omsetningsøkning	7,79 mrd. NOK (-2 %)	8,34 mrd. NOK (+7 %)	8,56 mrd. NOK (+3 %)
Rørleggerbedriftenes andel av omsetningen (ekskl. offshore)	5,07 mrd. NOK (65,00 %)	5,39 mrd. NOK (64,63 %)	5,59 mrd. NOK (65,30 %)
Nominell omsetning av varmeprodukter	499,18 mill. NOK (+10 %)	508,93 mrd. NOK (+2 %)	527,16 mrd. NOK (+4 %)

(Kilde: Norske Rørgrossisters Forening.)

NRLs prosjekt «Sikker Vann» er nå stort sett avsluttet, i den forstand at bransjeregler for nyanlegg og service er etablert og informert om i bransjen. I forlengelsen av dette prosjektet har NRL også utviklet en vannskaderapport/avvikshåndtering i NRL webSystem, som nå bedriftene kan benytte internt i foretaket.

NRLs vannskadeprojekt «Sikker Vann» i mål

NRL har nå ferdigutviklet «Sikker Vann»-konseptet med bransjeregler for både nybygg/rehabilitering og service, informasjonsmøter er avholdt over hele landet, og konseptet er tilgjengelig for *alle* NRLs medlemsforetak. På NRLs lukkede medlemssider under prosjektet «Sikker Vann» kan de finne gjeldende bransjeregler og aktuelle KS-sjekkskjemaer og laste ned programvaren til NRLs DDV (dokumentasjon, drift og vedlikehold). Bransjereglene finnes for øvrig i både elektronisk og papirutgave av Rørhåndboka 2013.

I perioden har NRL dessuten utviklet et *avvikshåndteringsprogram* i NRL webSystem, hvor vannskader i bedriften kan registreres, kommenteres og behandles. Tanken er at disse interne bedriftsdataene med tiden skal inngå i en landsstatistikk gjennom en enkel overføring av den enkelte bedrifts vannskadedata til NRL-S, som slik får konkret tallmateriale til avbenyttelse i bransjens vannskadeforebyggende aktiviteter.

«Sikker Vann» – tilbud om kurs og veiledningsbistand til medlemmene

Selv om «Sikker Vann» er avviklet som prosjekt ved utgangen av 2012, betyr ikke det at reduksjon av vannskader heretter er mindre viktig for NRLs bedrifter, men at NRL fra og med 2013 retter fokus mot oppfølging i det enkelte medlemsforetak.

Siden 2010 har NRL gjennomført en rekke «Sikker Vann»-kurs rundt i landet. Disse kursene retter først og fremst fokus mot holdninger, siden erfaringer viser at riktige holdninger er en nøkkel til å redusere dyre vannskader. Mange bedriftsledere er klar over denne sammenhengen, men ikke like mange vet hvordan de skal drive hold-

ningsskapende arbeid i egen bedrift. Derfor kan det være nyttig å få bistand til oppstarten av dette arbeidet via et kurs.

Flere bedrifter enn de som har store vannskader, vil kunne nyttiggjøre seg kursopplegget. Reklamasjoner er et beslektet problem for langt flere. Merarbeid som følge av at arbeidsoppgaver ikke utføres riktig første gang, belaster mange rørleggerbedrifter med store og unødvendige utgifter. Kurset gir et godt utgangspunkt for å redusere kostnader til reklamasjoner og vannskader.

«Sikker Vann»-kursene har endret seg noe over tid. Først og fremst gjennom sterkere bedriftstilpasning av kursprogram og -materiale. Blant annet gjennom større vekt på forarbeidet med å avklare bedriftens konkrete utfordringer. Dette har vist seg å være en suksessfaktor både for å trefte forsamlingen «hjemme» på selve kurset, og dernest som utgangspunkt for bedriftsledelsens videre oppfølging.

NRLs Hobølkonferanse

I samarbeid med If avholdt NRL 3. oktober 2012 sin årlige bransjekonferanse «Sikker Vanninstallasjon» på Ifs Sikkerhetssenter på Hobøl. Disse konferansene er populære, og foredragsholderne kunne denne gangen snakke til full sal. Dagen startet med Ifs prisutdeling til «Årets bedrift», som gikk til Harald Melgård AS, Oslo, og ble avsluttet med en opphetet debatt rundt dagens regelverk om vannskadesikre sprinkleranlegg, som har skapt stor frustrasjon blant NRLs medlemmer.

Foruten gjesteforeleserne, ble det også holdt innlegg av Tor Backe, Oddgeir Tobiassen og Ole Larmerud fra NRL-S.

Konferansen ble avsluttet med en opphetet debatt rundt dagens regelverk om vannskadesikre sprinkleranlegg.

▲ Våre svenske gjester, teknisk sjef Rolf Kling (t.v.), VVS Företagen, og Thomas Helmersson, VD Saker Vatten, foredro om vannskadesikkerhet i næringsbygg under Hobølkonferansen.

▲ Oppslutningen var upåklagelig på Hobøl.

▲ Morten Korsnes, K. Lund AS, stilte betimelige spørsmål vedrørende fortolkning av TEK 10.

▲ Daglig leder Erling Mengshoel, Prevent Systems AS, presenterte vannåteanlegg.

▲ Prosjektleder Evy Aker – som alltid sterkt engasjert.

▲ Demonstrasjon av slukking ved hjelp av vannåte.

◀ Paneldeltakere var (fra v.) Håvard Grønstad fra Forsikringsselskapenes Godkjennelsesnevnd FG, Søren Tybring Haug fra Direktoratet for byggkvalitet og Kari Jensen fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Sentrale godkjenningsproblemer for bedriftene

Et godkjenningsområde består av funksjon (rolle), fagområde og tiltaksklasse. For hver av disse funksjonene innenfor prosjektering og utførelse, angir bestemmelsen 15 fagområder. De fleste av rørleggerentreprenørenes arbeidsområder finnes under godkjenning for «Sanitær-, varme- og slukkeinstallasjoner». Men for mange rørleggerbedrifter er også deler av områdene «Ventilasjon- og klimainstallasjoner», «Vannforsynings-, avløps- og fjernvarmeanlegg» (for prosjektering) og «Grunnarbeid og landskapsutforming» (utførelse) aktuelle. Problemet er imidlertid at det ikke lar seg gjøre å søke godkjenning i deler av et godkjenningsområde. Dette har store konsekvenser for foretak som tidligere har hatt godkjenning for tiltak som naturlig tilhører rørleggerfaget, men som de nå ikke lenger har mulighet for å få godkjenning i. Eksempler er større VA-arbeider og klimaanlegg (isvannskjøling).

Problemet er imidlertid at det ikke lar seg gjøre å søke godkjenning i deler av et godkjenningsområde.

Etter forrige henvendelse til DiBK og Kommunaldepartementet, ble det lagt til rette for at rørleggerforetakene skulle kunne installere VA-anlegg, men med stor begrensning når det gjelder dimensjoner. NRL vil påpeke dette forholdet i et nytt brev. Samtidig vil det bli forlangt at isvannskjøling og installasjon av kjøleaggregater med tilhørende ledninger må bli et eget område, gradert etter størrelse og kompleksitet etter tiltaksklasser. Dessuten reager mange foretak på at sprinkleranlegg plasseres i tiltaksklasse 3. De mange boligsprinkleranleggene som er i anmarsj bør kunne plasseres i tiltaksklasse 2.

Nye krav til sprinklerkompetanse følges opp av kurstilbud

Plan- og bygningsloven, brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter og veiledninger krever at slokketeknisk personell skal ha dokumentert kompetanse som grunnlag for å kunne utføre arbeidet fagmessig og betryggende.

For å imøtekomme disse kravene, har Forsikringsselskapenes Godkjenningsevnd FG etablert en sertifiseringsordning basert på forsikringsselskapenes fortolkning av regelverket. Grunnlaget er lagt i nye FG-regler for automatiske slokkesystemer – FG-900 Sertifisering av personell. Ordningen er opprettet for å sikre at slokketeknisk personell har tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i faget, og at de kan dokumentere dette overfor kunder, myndigheter og foretak. Grunnlaget for å bli sertifisert er relevant grunnkompetanse og dokumentert relevant praksis samt bestått eksamen i henhold til disse regler. Teknologisk Institutt AS tilbyr nødvendig opplæring som dekker kravene i FG-900 fra sitt kurscenter på Karmøy.

Utdanningen er delt inn i tre sertifiseringsklasser:

- Utførelse
- Prosjektering
- Kontroll (som også krever sertifikat som prosjekterende)

Opplæringstiden for utførende er 25 timer (4 dager) pluss eksamen på 4 timer. Første dag er opplæring i regelverket. Har man nødvendig dokumentert kunnskap om dette, kan man begynne rett på dag 2. Dag 2, 3 og halve dag 4 er en kombinasjon av

teori, praksis og demonstrasjoner. Resten av dag 4 går med til skriftlig eksamen.

NRL mottok raskt reaksjoner på kurset. Noen er positive, mens andre synes FG går over streken i forhold til kravene i lovverket. FG er i en særstilling, i og med at alle sprinkleranlegg skal forsikres, og at de som ikke følger FGs ordninger kan nektes forsikring eller får en langt høyere premie. Mange mener en slik «frivillig tvang» er et monopol, og at FGs krav skyter over mål – spesielt for utførende som hittil har klart seg bra med sin rørleggerkompetanse. Dessuten reageres det over lengden, prisen og lokalisering av kurset.

Mange mener en slik «frivillig tvang» er et monopol, og at FGs krav skyter over mål – spesielt for utførende som hittil har klart seg bra med sin rørleggerkompetanse.

Forsikringsselskapene skjerper kravene til lekkasjestoppere

Ikke alle forsikringsselskaper bryr seg om «egne regler» som FG-ordningen når de svarer kundene sine med feilaktige opplysninger om krav til lekkasjestoppere. Dette skaper problemer for rørleggeren, som er seg sitt ansvar bevisst gjennom å veilede kunden, men der kunden altså nekter å ta kostnadene.

NRL har derfor anbefalt sine medlemmer å prøve å overtale kunden når han ikke vil ha montert lekkasjestopper. Vanskelige kunder må møtes med en konstruktiv dialog ved blant annet å vise til FG-reglene. Deres rådgevingen likevel ikke fører frem, mener NRL at bedriftene får utføre jobben i tråd med kundens ønske. Det bør imidlertid klart fremgå av fakturaen at kunden er orientert om TEK 10 og kravet til lekkasjestopper, og at han like fullt har nektet å få lekkasjestopperen montert. NRL kan ikke se at forsikringsselskapene kan holde rørlegger ansvarlig for eventuell senere vannskade som skyldes manglende lekka-

stestopper. I dette tilfellet er kunden fri til å vurdere hva han vil og fri til å ta ansvaret for eventuell vannskade. Han bør også være fri til å tåle en avkortning fra forsikringsselskapets side som en konsekvens av sin bevisste holdning. Forutsetningen er at selskapene følger sine egne regler.

Vannskadesikring av næringsbygg

Bestemmelsene om vannskadesikre installasjoner fra TEK 97 er videreført i TEK 10 ved innføring av krav til lekkasjestoppere i tilfeller der en lekkasje kan gi en betydelig vannskade.

Bestemmelsene er i stor grad utarbeidet med tanke på boliger, men regelverket gjelder selvfølgelig også næringsbygg. Noen av NRLs medlemsbedrifter har allerede merket følgende av de nye bestemmelsene. Med god hjelp av SINTEF Byggforsk klager blant andre fylkeskommunale tiltakshavere over at teknisk forskrift ikke følges når det for eksempel gjelder åpne rørføringer og rørføringer i himlinger.

NRL har bedt om en konkretisering av regelverket for næringsbygg. Saken ble behandlet på seneste møte i Vannskadekontoret, og det er lovet en utredning av hvordan vannskadesikkerheten best kan ivaretas for institusjoner og næringsbygg. Etter NRLs mening, overfortolker Veiledningen til TEK 10 og reglene i FG-ordningen det som står i TEK 10. Dette gjelder særlig bruk av lekkasjestoppere der det synes unødvendig og vanskelig gjennomførbart. NRL er invitert til et samarbeid om en veileder for vannskadesikre installasjoner i næringsbygg og forventer sikre, praktiske, økonomiske og funksjonelle løsninger uten å bryte hovedreglene i TEK 10.

▲ Kursinteresse på Karmøy.

▲ To sentrale aktører, Tom A. Karlsen og Steinar Tragethon, sjefen for Hallingplast.

Hallingtreff – en viktig møteplass for alle i VA-sektoren

Hallingtreff ble arrangert for 16. gang på Geilo – en konferanse som er blitt en trendsetter for hele VA-næringen. Her møtes representanter fra kommuner, forskere, rådgivere og entreprenører, og produsenter med moderne tekniske løsninger sørger for et svært interessant arrangement. Kreative VA-løsninger var denne gang hovedtema. Kun fire deltok fra rørleggerbransjen – altfor få når vi vet hvor store oppgaver som venter oss på VA-siden i årene som kommer.

Ole Larmerud representerte NRL og var kommentator for stikkledningsinnleggene. Han fikk dessuten i oppdrag å ta kontakt

med bransjens aktører og myndigheter for å få til en egen fagutdannelse for VA-teknikk. Området er blitt så omfattende og innovasjonen så stor at det opplagt er behov for dette.

NRA-møte

Norsk Rørallianse (NRA) ble startet høsten 2002 som et forpliktende og sterkt samarbeid mellom større, velrenommerte regionale norske rørentreprenører. Målsettingen er at samarbeidet i NRA skal bidra til å styrke deltakerbedriftenes framtidige konkurranseevne og utvikling, og bedre deres forutsetninger for å kunne videreutvikle sine selskaper som betydelige aktører i sine markeder under fortsatt lokalt eierskap.

NRL var nok en gang invitert til årets stormøte, denne gang på Thon Hotell på Gardermoen. Oddgeir Tobiassen informerte om status og videre utvikling av NRL webSystem. Ole Larmerud informerte om TEK 10 med hovedvekt på vannskadesikre løsninger i næringsbygg. Innlegget ble kombinert med en presentasjon fra DiBK ved Hans Hermansen, som tok for seg uavhengig kontroll.

▲ Ny fordelingskum for stikkledninger.

VVS-bransjens varmenorm

VVS-bransjens varmenorm, VN, ble lansert i januar 2012. Normen eies av VVS-Foreningen og NRL og utgis av Skarland Press AS som en del av Kompetansebiblioteket. VN skal være bransjens felles plattform for prosjektering, bygging og drifting av vannbårne energianlegg i boliger og næringsbygg.

VN tar utgangspunkt i mye av fagstoffet i den tidligere normen, men er totalt omredigert og oppdatert på nye løsninger. Dessuten inneholder den en seksjon om administrative bestemmelser, som gjør rede for styring, administrering og opplæring. VN har i alt 11 seksjoner i en logisk rekkefølge – fra varmebehovsberegninger til innregulering og igangkjøring. Den utgis både i bokform og netttutgave. PRENØK blir en viktig veileder for detaljløsninger til VN. Et eget fagutvalg skal ivareta utvikling og revidering av VN etter hvert som behovene dukker opp fra aktørene i markedet.

VVS-bransjen står overfor mange utfordringer på energisiden. Nye lavenergihus trenger mindre varme, fornybare energikilder kreves og prioriteres, det blir press på installasjonskostnadene, og nye løsninger må finnes for å tilfredsstille det nye varme- og kjølemarkedet uten at det går ut over kvaliteten. VN gir anbefalinger om hvordan anleggene skal bygges for å tilfredsstille kravene til energiøkonomi, miljø og kvalitet. Anlegg som er prosjektert og utført etter VN skal gi rimelige anlegg med få feil og lang levetid.

I 2012 ble det solgt 545 Varmenormer i bokutgave og 300 nettvversjoner.

Fremtidens fagutdanning for byggenæringen i Norge – BNLs forslag

Som en oppfølging av brevet til Utdanningsdirektoratet i september 2010, ble Kunnskapsdepartementet oversendt et utfyllende brev i mai 2012. Brevet omhandler de strukturelle og innholdsmessige tiltakene som BNL mener bør settes i verk for å styrke fagutdanningen i byggenæringen. Bak brevet står en arbeidsgruppe med deltakelse fra alle bransjene i BNL.

For å klare fremtidens utfordringer innenfor byggenæringen, kreves det kvalifisert arbeidskraft på alle områder i bedriftene.

Søkere til Vg1 Bygg og anleggsteknikk går ned, og gjennomføringen er for dårlig. Kun 50 % av de som starter fullfører utdanningen sin i løpet av fem år. Kun 25 % av arbeidskraftbehovet dekkes gjennom yrkesutdanningen. Resten dekkes av voksne lærlinger, praksiskandidater og utenlandsk arbeidskraft. I tillegg til den ordinære fagutdanningen, må kravene til fagutøvelsen skjerpes. Dette skyldes blant annet mer krevende kunder, nye byggeteknikker, nye miljø- og energikrav mv. For å møte denne utfordringen, er det nødvendig at hvert enkelt fag styrkes i opplæringen.

Brede kurs må erstattes av opplæring i elevens valgte fag, og spesifikk fagrettet opplæring må starte tidligere. For å få til dette, og samtidig styrke elevens motivasjon, er det nødvendig at utdanningen skjer på to likeverdige læringsarenaer – skole og bedrift. Dessuten må fagene selv få være med på å bestemme over egen utdanning. Dette skal skje gjennom fagutvalg – lokalt og sentralt. Fagutvalgene skal bestå av praktiske utøvere i hvert fag. Fagutvalgene skal ha minimum to og maksimalt fire medlemmer. Fagutvalgene møter i rådet når deres læreplan skal behandles. Opplæringskontorene kan være et naturlig sekretariat for utvalgene, som skal gi råd og bistå i sam-

arbeidet mellom skole og bedrift. De skal medvirke til å oppklare og forlike konflikter på skole og i bedrift knyttet til gjennomføring av vekslingsmodellen og medvirke til nok læreplasser i sine områder. Det veksles mellom skole og bedrift under hele læretiden, med unntak av siste halvår før avsluttende prøve, der eleven kun er i bedrift.

NRL har vært en viktig bidragsyter i arbeidet bak brevet til Departementet og håper at Statsråden innfrir sine løfter om en ny og bedre fagutdanning i stortingsmeldingen som kommer ved påsketider i 2013.

Vekslingsmodellen utprøves i Oslo

Norsk ungdom velger bort yrkesfaglig utdanning samtidig som behovet for blant annet rørleggere og tømrere øker. Søker-tallene for videregående utdanning viser at nedgangen i søkere til bygg- og anleggsteknikk fortsetter.

De siste seks åra (tall til og med 2011) har 14 % færre jenter og 9 % færre gutter søkt seg til yrkesfag totalt. Mer vekslings mellom teori og praksis gjennom hele yrkesfaglig utdanning skal få flere til å ta svennebrev. Pilotversjonen av vekslingsmodellen er nå i gang i Oslo for tre fag – tømrer, ventilasjon/blikk og rørlegger. Målet med vekslingsmodellen er å få flere elever til å

Målet med vekslingsmodellen er å få flere elever til å velge yrkesfag og at frafallet i skolen reduseres betraktelig.

velge yrkesfag og at frafallet i skolen reduseres betraktelig. Skole og bedrift samarbeider tett om gjennomføring av opplæring og oppfølging av elev/lærling, og kan utnytte hverandres sterke sider og kompetanse. Dette vil føre til bedre helhet og sammenheng i yrkesfaglig opplæring. Opplæringskontoret for rørleggerfaget i Oslo samarbeider med Sogn videregående skole, utdanningsetaten, bedriftene og BNL for å få til et best mulig resultat.

En utfordring er å skaffe elevene læreplass etter et halvt år på skolen. Elevene virker umodne, og bedriftene vegrer seg for ansvaret som følger med å plassere så unge lærlinger ut på byggeplassene. NRL har anbefalt ett år i skolen inkludert utplasseringer før lærekontrakt tegnes. En annen utfordring er valg av dokumentasjonssystem. Myndighetene har valgt et annet program enn iFag, og det arbeides for å finne en smart løsning for å kombinere de to systemene.

▼ Helge Andersen, leder av Opplæringskontoret for rørleggere i Oslo, leder an i vekslingsforsøket.

Dessuten må fagene selv få være med på å bestemme over egen utdanning.

ESA truer Norge med EFTA-domstolen

ESA har bedt Norge fjerne krav i pbl/SAK vedrørende pålegg om å søke kommunal ansvarsrett ved søknadsppliktige arbeid. En lovendring bør etter bransjens mening sikre kompetansekrav og samtidig bidra til forenklede søknadsprosedyrer.

Ledelsen i Kommunal- og regionaldepartementet tok i 2012 en underhåndskontakt med BNL under henvisning til en skriftlig henvendelse fra ESA (EFTA-landenes overvåkingsorgan), hvor ESA ber Norge fjerne kravet i plan- og bygningsloven / SAK, som pålegger byggetak å søke om kommunal ansvarsrett ved søknadsppliktige arbeid. ESA mener lovkravet er i strid med EUs tjenstedirektiv og i realiteten fører til at utenlandske foretak stenges ute fra konkurransen om mange byggeoppdrag i Norge.

BNLs ledelse og representanter for de største bransjeforeningene (herunder NRL) hadde deretter møter med departementets politiske ledelse utover høsten 2012 for å drøfte situasjonen og se på hvilke alternativer man har for å komme klar av pålegget fra ESA. For byggebransjens vedkommende ser man her muligheter for å komme i en konstruktiv dialog med myndighetene. Drøftelsene har fortsatt i 2013, hvor nå statsråden selv er involvert i samtale. Forhåpentligvis vil man få til en revisjon av gjeldende lovgivning som fjerner «ulovligheten», og som samtidig sikrer nødvendige kompetansekrav og dessuten bidrar til enklere søknadsprosedyrer og byråkrati for bransjens foretak.

Samtaler med EBA om urimelige kontraktsvilkår

Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA) inviterte høsten 2012 bl.a. NRL og Nelfo til drøftelser når det gjelder innholdet av de særvilkårene som i dag benyttes av mange av EBAs medlemsforetak. Flere av klausulene er nødvendige og akseptable supplement til dagens norske standarder og gjelder oppfyllelse av myndighetskrav

rundt allmenngjøring, påseplikt, ID-kort, HMS etc. Men mange særvilkår er etter NRLs og Nelfos syn helt uakseptable og bør tas ut. Det har vært avholdt to møter i gruppa hvor man har tatt for seg særvilkårene til noen av de største byggentreprenørene – både medlemmer og ikke-medlemmer av EBA – som bl.a. HENT AS og AF-gruppen. NRLs representanter i gruppen er adm. direktør Torkild Korsnes, K. Lund AS, og adm. direktør Tor Backe, NRLs Administrasjon.

BNL rustet til kamp mot svart arbeid (ROT-fradrag)

BNL har satt byggenæringens seriositet i høysetet – «det skal bli enklere å være seriøs, og vanskeligere å være useriøs».

Med dette som utgangspunkt inviterte BNL 21. februar 2012 til en konferanse, hvor politikere, media og bransjefolk fikk anledning til å høre hvordan svenskene har grepet svartarbeidsproblematikken an – nemlig via sin ROT-fradragssystem. Inviterte var representanter for svensk byggeindustri, fagbevegelse, Økokrim og svensk skattevesen, og alle var samstemte i sin lovprisning av tiltaket.

Ordningen innebærer at huseier får fradrag i skatten for arbeidskostnadene ved ROT-arbeid (rehabilitering, ombygging og tilbygg) i boligen sin. I Sverige kan man trekke fra maksimalt 100 000 SEK for hver husstand. Dette gjøres ved at håndverkeren fakturerer boligeier for halvparten av arbeidskostnadene og dernest ber om å få refundert den andre halvparten av skattevesenet. Materialkostnadene må dekkes fullt ut av bestiller. 924 000 svensker har utnyttet ordningen, og i snitt utgjør skattefradraget ca. 15 000 SEK per oppdrag. Svenske myndigheter påstår at

I snitt utgjør skattefradraget ca. 15 000 SEK per oppdrag. Svenske myndigheter påstår at byggenæringen nå er blitt tilnærmet hvit.

byggenæringen nå er blitt tilnærmet hvit. Ordningen skal visstnok koste 16 mrd. SEK i skattelette, men gir samtidig 18 mrd. SEK i økte merverdiavgifts- og skatteinntekter.

Høsten 2012 ble det etablert en aksjonsgruppe med utgangspunkt i Oslo, Bergen og Trondheim, som skulle drive aktiv lobbying for innføring av ROT-fradrag i Norge:

- Geir Atle Mjeldheim, Maler- og Byggtapetsermestrenes Landsforbund
- Tor Backe, Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS
- Kristin Brandt, Øivind Utne og Erik Hveem, Oslo Håndverks- og Industrieforening
- Kenneth Nilsen og Magnus Thunes-tvedt, Bygningsgruppen Bergen
- Arve Haugan, Håndverkerforeningen i Trondheim
- Audun Lågøyr og Siri Stang, Byggenæringens Landsforening

Styrken i alliansen som ligger i aksjonsgruppen er mulighetene til å bruke dyktige tillitsvalgte og engasjerte håndverkere i de lokale laugene og foreningene. Gruppen vil også utfordre alle bransjene i BNL og alle håndverks- og industriforeninger til å finne lokale talspersoner som kan bidra med opplysningsarbeid overfor politikere i forbindelse med Stortingsvalget 2013. Som et ledd i informasjonsarbeidet har aksjonsgruppen opprettet en egen Facebook-side.

EUs vikarbyrådirektiv – gjennomføring i norsk rett fra 1.1.2013

Vikarbyrådirektivet (Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/104/EF om vikararbeid) ble vedtatt i 2008, og fristen for EU-landene til å gjennomføre direktivet var 5. desember 2011. Stortinget vedtok 12. juni 2012 lovendringer for å gjennomføre direktivet i Norge. Det ble vedtatt endringer i arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven, samt en mindre endring i ferieloven.

Iverksettelsen av reglene skjer i to etapper. Selve likebehandlingsprinsippet (ny AML. § 14-12 a), reglene om opplysningsplikt (ny AML. § 14-12 b) og reglene om informasjon om stillinger og beregning av 4-årsregelen, trådte i kraft 1. januar 2013.

Regelen om solidaransvar mellom bemanningsforetaket og innleievirksomheten (ny AML. § 14-12 c) trer derimot først i kraft 1. juli 2013. Siden regelen medfører at innleiebedriften – i motsetning til tidligere – kan bli ansvarlig for den innleides lønn, er det tenkt at en noe lengre omstillingstid vil være påkrevet for at partene skal kunne innrette sine avtaler i tråd med det nye regelverket.

Reviderte forbrukerkontrakter – byggblankett 3501 og 3502

Standard Norge fastsatte høsten 2001 to kontrakter til håndverkertjenesteloven – Byggblankett 3501 og 3502. Kontraktene har siden ikke vært revidert. På bakgrunn av flere henvendelser fra bransjen, tok Standard Norge høsten 2009 initiativet til revisjon. En nedsatt komite hadde sitt første møte i mars 2010, og hadde fram til høringsforslaget hatt 9 møter før den kom fram til de foreslåtte formuleringene i kontraktene:

- Byggblankett 3501 håndverkertjenesteloven – Kontrakt om arbeider på fast eiendom – Avtalt vederlag 2 G eller mer
- Byggblankett 3502 håndverkertjenesteloven – Kontrakt om arbeider på fast eiendom – Avtalt vederlag mindre enn 2 G

Komiteen består på høringstidspunktet av følgende medlemmer:

Kjersti Ulfwi, Husbanken, komiteleder
Per Jæger, Boligprodusentenes Forening
Jo Gjedrem, Forbrukerombudet
Torgeir Øines, Forbrukerrådet
Line A. Pærlus, Huseiernes Landsforbund
Geir Atle Mjeldheim, Maler- og Byggfagets mestres Landsforbund
Bente W. Løveid, Byggmesterforbundet
John F. Treider, Norges Huseierforbund
Tor Backe, Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS
Gunnar Aalde, Norsk Teknologi
Jørgen Birkeland, Standard Norge, komite-sekretær

Ny NS 3600 Teknisk tilstandsanalyse ved omsetning av bolig

Høsten 2012 kom det ny NS 3600 Teknisk tilstandsanalyse ved omsetning av bolig på høring. Høringsfrist var satt til 1. desember 2012 og implementering av standarden forventes i mai 2013.

NS 3600 angir minimumskrav til hva en teknisk tilstandsanalyse ved omsetning av bolig skal inneholde. Målet med standarden er å forbedre dagens tilstandsrapporter, slik at de inneholder utfyllende informasjon om boligens kvalitet og mangler, hvilke utbedringer som eventuelt bør gjennomføres og hva eventuelle utbedringer vil koste. Standarden skal bidra til et redusert konfliktnivå mellom kjøper og selger.

Selgers dokumentasjon av utførte arbeider på boligen vil få økt betydning framover, fordi dette skal vektlegges ved vurdering av tilstand. Særlig for skjulte bygningsdeler er dette viktig, som f.eks. membran på våtrom og vann- og avløpsledninger. Dette betyr at dersom man har et nytt bad, og vann- og avløpsledninger som ligger skjult i bygningskroppen mangler dokumentasjon på fagmessig utførelse, vil man ikke oppnå bedre enn tilstandsgrad TG 2.

Tilstandsgrader (TG):

TG 0 = Ingen avvik
TG 1 = Mindre eller moderate avvik
TG 2 = Vesentlige avvik
TG 3 = Stort eller alvorlig avvik

Rør for boligsprinkling – unntatt fra kravet til vannskadesikre installasjoner?

Forsikringsselskapene har merket økning i vannskader etter at boligsprinkling ble vanlig og frykter betydelige utbetalinger som følge av lovpålegget.

Data fra VASK viser en dramatisk økning i utbetaling som følge av lekkasjer fra sprinkleranlegg. I 2008, 2009 og 2010 var utbetalingen henholdsvis 6, 13 og 82 mill. kroner. Noe av den dramatiske økningen i 2010 kan skyldes innføring av boligsprinkling fra 1. juli 2010. De nye reglene vil føre til en betydelig økning av antall meter vannførende rør i boliger som omfattes av lovverket. Når det i tillegg hersker tvil om sprinklerrørene skal legges vannskadesikkert, er det ikke underlig at forsikringsselskapene ser store utfordringer i tiden fremover.

Etter NRLs mening, bør det være opplagt at rør for sprinkleranlegg som er tilkoplek husets vannledningsnett skal følge reglene i pbl § 29-6 og spesielt TEK 10 § 15.6 om vannskadesikkerhet. Veiledningen til TEK 10 kan neppe misforstås:

«Vanninstallasjoner i dette kapitlet omfatter alle innvendige rørledninger for forbruksvann samt installasjoner og utstyr som er fast tilknyttet ledningsnettet og som inngår som en del av byggverkets drift. Sprinkleranlegg og andre slokkeinstallasjoner som er en forlengelse av de ordinære vanninstallasjonene og utført med tilsvarende produkter som disse, omfattes av dette kapitlet. Unntak er prosessinstallasjoner, det vil si installasjoner som ikke regnes som bygningstekniske installasjoner og som ikke er nødvendig for byggverkets drift.»

«Sprinkleranlegg og andre slokkeinstallasjoner som er en forlengelse av de ordinære vanninstallasjonene og utført med tilsvarende produkter som disse, omfattes av dette kapitlet.»

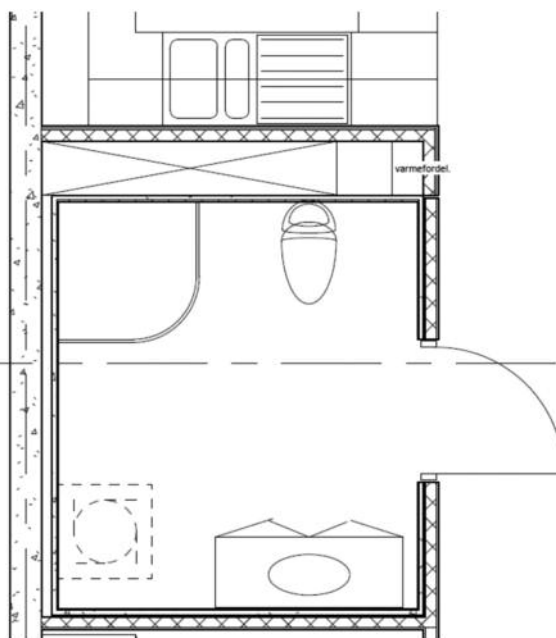
For å være helt sikker på fortolkningen, har NRL lagt spørsmålet frem for DiBK, som i sitt siste svar hevder at sprinklerrør kan unntas fra reglene for vannskadesikre installasjoner om de legges etter leverandørens anvisning. Dette kan bety at også andre kaldtvannsinntallasjoner med samme type rør også skal kunne støpes inn, hvilket vil bety at TEK må endres med hensyn til vannskadesikre installasjoner.

Sjakter – en stor utfordring i moderne bygg

Gjensidige tok i 2012 initiativet til et bredt samarbeidsprosjekt om utforming av sjakter i bygg. Erfaringer viser at dagens byggetoder, kombinert med skyhøye kvadratmeterpriser, har lagt grunnlag for rørføringer i sjakter som er utilgjengelige både for vedlikehold og reparasjon, og som krever store bygningsmessige inngrep dersom/

når det oppstår lekkasjer. Alle de største entreprenørene i Oslo-området, SINTEF Byggforsk, forsikringsselskaper, NRL og utbyggere deltar i prosjektet, som har som mål å lage konkrete anvisninger på sjakter og plassering av dem.

Anvisningene forutsettes å komme som byggedetaljblader, men vil i mellomtiden bli publisert gjennom blant andre NRL. Alle-rede nå vil imidlertid NRL advare foretakene mot å installere rør i sjakter som er utilgjengelige for senere reparasjoner og vedlikehold.

▲ Sjakter er en stor utfordring i moderne bygg.

Styre, utvalg og representanter

NRLs Styre

Siden Generalforsamlingen 2012 har Styret avholdt 5 møter, hvorav et ekstraordinært telefonomøte, og ytterligere ett møte er berammet til 3. april 2013. Styrets representanter (tall angir Valgdistrikt):

- ▶ Stein Ove Bjelland, Haugesund, *formann*, 4
- ▶ Ole Gustav Rontén, Oslo, 8 (I), *nestformann* t.o.m. 30.6.2012 og f.o.m. 14.2.2013, 9
- ▶ Thomas Jørs, Kokstad, 3, *kst. nestformann* f.o.m. 20.9.2012 t.o.m. 14.2.2013
- ▶ Ruben Åsheim, Alta, 1
- ▶ Arvid Løberg, Trondheim, 2
- ▶ Thorvald Håverstad, Iveland, 5
- ▶ Ingar Kjosvold, Notodden, 6
- ▶ Knut Oskar Malmberg, Gjøvik, 7
- ▶ Magnus Grepperud, Oslo (I), 8, f.o.m. 1.7.2012
- ▶ Geir Flan Thollesen, Oslo (II), 8
- ▶ Gunnar Alvin, Moss, 9, t.o.m. 2.4.2013
- ▶ Per Håkonsholm, Fosnavåg, 10

Personlige varamenn:

- ▶ Odd Inge Nygaard, Stavanger, 4
- ▶ Hans W. Helland, Mo i Rana, 1
- ▶ Håkon Tjelle, Heimdal, 2
- ▶ Dag Eirik Bjordal, Straume, 3
- ▶ Lars-Knut Aske, Kristiansand, 5
- ▶ Torkil Skancke Hansen, Lier, 6
- ▶ Erik Ottvik, Lillehammer, 7 (inaktiv i perioden)
- ▶ Magnus Grepperud, Oslo (I), 8, t.o.m. 30.6.2012
- ▶ Roar Finstad, Oslo (II), 8
- ▶ Helge Ranheim, Lillestrøm, 9
- ▶ Alf Johan Madsen, Spjelkavik, 10, (inaktiv fra 2. halvår 2012)

Utvalg og representanter

Oversikten nedenfor gjelder utvalg som ikke er omtalt annet sted i beretningen.

Valgkomitéen

- ▶ Per-Erik Enersen, Lørenskog, formann
- ▶ Stig Ragnar Tung, Rissa
- ▶ Odd Pedersen, Oslo

Varamenn:

- ▶ Ruben Åsheim, Alta
- ▶ Gunnar Løken, Kristiansand

Administrasjon

NRLs Administrasjon har i perioden bestått av:

Adm. direktør

Tor Backe
(fra 1.1.1978)

- Adm. leder sekretariatet
- Sekretær GF og Styre
- Juridisk fagansvarlig
- Næringspolitikk
- NHO, BNL og GCI-UICP
- NRLs avdelinger

Kommunikasjonssjef

Tirill Ilebekk Hansen
(fra 6.9.2007)

- Overordnet kommunikasjonsstrategi
- Bygge og forvalte bransjens omdømme
- Prosjektleder «Skikkelig rørlegger»
- Pressekontakt
- Ekstern og intern kommunikasjon
- Sosiale medier
- Web-ansvarlig nrl.no, skikkeligrørlegger.no og blirørlegger.no

Systemkoordinator

Annie Irene Tukun Houmøller
(fra 1.4.1999)

- Læremateriell – salg
- NRL webSystem – salg og vedlikeholdskontrakter
- iFag/RS'Kalk Cordel – sekretærarbeid
- Kurs/møter – teknisk gjennomføring
- Klagenemnda – saksforberedelse

Organisasjonskonsulent

Anne Lise Ihle
(fra 1.4.2002)

- Medlemskap
- Medlemsarkiv
- Drift rammeavtaler

Teknisk direktør

Ole Larmerud
(fra 1.5.1997)

(Avd.sjef/oppl.leder 1981–1994)

- VA/VVS-Kompetanse
- Akkordtariff og lønssystemer
- Fagteknikk – lovgivning, forskrifter og regelverk
- Kompetanseutvikling

Opplæringskonsulent

Ingebjørg Martinsen
(fra 1.4.2002)

- Kurs/konferanser, faglærersamlinger og Yrkes-NM – teknisk gjennomføring
- Kontakt med opplæringskontorer og fagskoler
- Andre tillagte oppgaver VA/VVS-Kompetanse

Fagkonsulent

Are Skaar Nielsen
(fra 1.5.2010)

- Fagteknikk – lovgivning, forskrifter og regelverk
- Kursgjennomføring
- Forelesninger
- Utviklingsarbeid
- NRLs vannskadeprojekt

Fagsjef

Oddgeir Tobiassen
(fra 1.4.1997)

- Mesterutdanning
- Kursinstruktør – kursutvikling
- Kvalitetssikring – HMS/FDV/DDV
- RS'Kalk – kurs og utvikling

Kontorsjef

Anne Lise Vingeng
(fra 1.5.1971)

- Kontoradministrasjon
- Medlems- og kursprogram
- Teknisk gjennomføring av Generalforsamlinger og styremøter
- Ajourhold/oppdatering styreoppnevnte utvalg
- Klagenemnda – prosedyrer og regelverk
- Saksarkiv
- Utgivelse NRLnytt, årsberetninger, årsplanlegger m.m.

Kontorlokaler

NRL har kontor i Furuholmenbygget på Majorstuen i Oslo, med adresse Fridtjof Nansens vei 19.

Medlems- og organisasjonsforhold

NRL ønsker å ivareta alle sine medlemmers interesser på best mulig måte, enten de er store eller små. Man forsøker å legge til rette for at alle grupper av medlemmer skal føle at de har nytte av medlemskapet og at NRL er deres naturlige samarbeidspartner når det gjelder.

NRLs Avdelinger

NRL har i dag 15 avdelinger:

NRLs Avdeling Finnmark
 NRLs Avdeling Troms
 NRLs Avdeling Nordland
 NRLs Avdeling Trøndelag
 NRLs Avdeling Møre og Romsdal
 NRLs Avdeling Vest
 NRLs Avdeling Rogaland
 NRLs Avdeling Agder
 NRLs Avdeling Telemark
 NRLs Avdeling Vestfold
 NRLs Avdeling Buskerud
 NRLs Avdeling Oslo og omegn
 NRLs Avdeling Romerike
 NRLs Avdeling Østfold
 NRLs Avdeling Hedmark og Oppland

NRLs avdeling Agder på vei mot gamle høyder

I perioden har det vært nedlagt store ressurser for å få NRLs Avdeling Agder opp og stå. Tidligere avdelingsleder i Telemark, Karl-Erik Skogø, har vært engasjert av NRL sentralt i denne sammenheng. På Avdelingens årsmøte 14. mars 2012 ble arbeidet kronet med hell. Oppdaterte vedtekter for Avdelingen ble godkjent, det ble vedtatt å etablere et opplæringskontor for Vest-Agder, og et forslag om betydelig heving av den lokale kontingenten gikk igjennom. NRLs Avdeling Agder flyttet deretter på høsten 2012 inn i nye og tidsriktige lokaler i Kjøita Park i Kristiansand. Der vil Avdelingen bli samlokalisert med blant

▲ Her i Kjøita Park ligger avdelingens nye kontorer.

andre NELFO Sørlandet, EBA og Byggopp. Avdelingen skal nå også drifte det nyetablerte Opplæringskontoret for rørfag i Agder. Avdelingen har ansatt ny daglig leder, Hans Rune E. Hanssen, som tiltrådte i januar 2013. Hanssen er 56 år og har bred bransjeerfaring.

NRLs avdelingsleder- og opplæringskonferanser

Ettersom NRLs avdelinger og landets opplæringskontorer i de fleste tilfellene er samlokalisert og for øvrig drives med et felles sekretariat, er det i inneværende periode blitt avholdt to felles konferanser – 24.–26. april 2012 på DFDS-fergen Crown of Scandinavia og 13.–15. november 2012 på Kiel-fergen – begge konferansene med god oppslutning.

▲ Fra Avdelingsleder-/Opplæringskonferansen på Kiel-fergen.

Temaer på disse konferansene reflekterer de oppgaver som drives innenfor de respektive kontorene. Eksterne foredragsholdere har foredratt om aktuelle temaer, og man har fått anledning til å diskutere felles saker og problemstillinger. Disse møtene er en viktig forutsetning for å kunne lykkes med kompetanseheving, samarbeid og samkjøring i bransjen til medlemmenes beste.

NRLs Entreprenørutvalg og Entreprenørkonferanse

NRLs Entreprenørkonferanse gikk av stabelen 17.–18. oktober 2012 på Quality Hotel Olavsgaard, Skjetten, med 32 deltakere og følgende program:

► *En orientering om KRDs stortingsmelding om bygningspolitikk.*
 Highlights ved næringspolitisk direktør Audun Lågøyr, BNL.

► *Hvordan drive et rørleggerforetak seriøst – og lønnsomt?* Innlegg ved Torkil Skancke Hansen, NVS AS. Debatt.

► *Boligmappa.no – hva er det?*

Informasjon ved Per Christian Svendsen, Digitalpenn.no.

► *EBAs syn på en seriøs byggenæring og hvilke tiltak ønsker man iverksatt i den forbindelse?* Innlegg ved advokat Jan Olaf Dukan, EBA. Debatt.

► *Vikarbyrådirektivet og innleieproblematikk.* Orientering ved forlandingsleder Siri Bergh, BNL.

Det var en spennende konferanse med stort engasjement og sterke meningsutvekslinger.

I forbindelse med konferansen ble det også foretatt valg på medlemmer av NRLs Entreprenørutvalg:

- Dag Halvorsen, Sig. Halvorsen AS, Sandnes
- Stein Ove Bjelland, Bjelland VVS AS, Haugesund, NRLs formann
- Torkild Korsnes, K. Lund AS, Trondheim
- Torkil Skancke Hansen, NVS AS, Lier
- Paul Arne Skjold, Anders O. Grevstad AS, Bergen

Nordisk Styringsgruppe

I alle år har det vært et nært og godt samarbeid mellom de fire nordiske lands søsterorganisasjoner. Daglig leder og formann i hver forening møtes vanligvis to ganger årlig for å utveksle nyheter, diskutere felles problemstillinger og bygge nettverk. I perioden er det avholdt to møter – 19. april 2012 i Oslo og 6. februar 2013 i København.

Representanter i Nordisk Styringsgruppe

NRLs adm. direktør, Tor Backe

NRLs formann, Stein Ove Bjelland, Haugesund.

Medlemsservice

Klagesaker, hjelp og forebyggende virksomhet – en del av hverdagen.

Administrasjonen får mange henvendelser fra både forbrukere og medlemsforetak når det gjelder problemstillinger innenfor en rekke områder. I perioden har det spesielt vært mye spørsmål og avklaringer i forbindelse med revidert plan- og bygningslov, TEK og SAK – bl.a. spørsmål rundt innstøping av sprinkleranlegg, plassering av lekkasjestoppere og vannskadesikring i næringsbygg. Også spørsmål av

juridisk karakter i forhold til både profesjonelle byggherrer og forbrukere blir avklart. Her yter Administrasjonen også bistand til både kunde og medlemsforetak for å få løst flest mulig tvistesaker i minnelighet.

Bruk av e-post gjør at disse tjenestene opp-tar mye av den enkelte saksbehandlers tid, men man ser viktigheten av å yte denne servicen som en del av medlemsfordelene. Tilbakemeldinger fra medlemmer og til-litsmenn er dessuten svært positive når det gjelder den korte responstiden.

NRLs organisasjon

Medlemsstatistikk

Medlemmenes fordeling på valgdistrikter

Valgdistrikt	2011	2012	2013
1. Finnmark, Troms, Nordland og Svalbard	80	84	77
2. Nord- og Sør-Trøndelag	62	63	63
3. Hordaland, Sogn og Fjordane	83	81	78
4. Rogaland	64	62	69
5. Aust- og Vest-Agder	24	27	26
6. Telemark, Vestfold, Buskerud	105	109	108
7. Hedmark og Oppland	39	34	42
8. Oslo og kommunene Asker, Bærum, Nesodden og Oppegård	113	108	110
9. Akershus og Østfold med unntak av kommunene Asker, Bærum, Nesodden og Oppegård	47	45	47
10. Møre og Romsdal	46	49	49
Til sammen	663	662	678

Antall ansatte

Antall ansatte	2011	2012	2013
Arbeidere	5 701	5 712	6 230
Funksjonærer	1 859	1 829	2 026
Læringer	1 104	1 094	1 287
Til sammen	8 664	8 635	9 543

Antall ansatte per foretak

Antall ansatte	2011	2012	2013
Inntil 5	279	272	234
6-10	167	177	175
11-20	121	120	151
21-40	65	66	80
41-60	15	13	23
61-80	5	6	3
Over 80	11	8	12
Til sammen	663	662	678

Se også kapitlet «Tilsluttede organisasjoner».

En lykkelig tilfældighet

Da drømmen om profflivet brast for fotballspilleren Geir Flan Thollesen, var det en kombinasjon av tilfældighet og utholdenhet som førte han inn i rørleggeryrket. Han har ledet to av landets eldste og tradisjonsrike rørleggerbedrifter og sitter i dag som daglig leder i en robust bedrift med flere store prosjekter på samvittigheten. Ikke verst for gutten som ikke visste hva han skulle bli når han ble stor.

▲ Geir F. Thollesen er en sprek 56-åring med sans for livets goder – god mat, vin og den franske riviera. Han jobber nok mer en gjennomsnittsnordmannen, men bedyrer at han med årene også har blitt god til å feriere.

C. M. Mathiesen & Co. AS ble stiftet i 1875, og er med det en av Norges eldste rørleggerbedrifter. Helt siden grunnlegger Carl Martin Mathiesens spede oppstart for 138 år siden har firmaet utviklet seg gjennom både gode og dårlige tider. I en bransje hvor fusjoner, konkurser og oppkjøp er vanlige, skiller C.M. Mathiesen seg ut ved at de fortsatt eies av samme familie som ved etableringen. Rørleggermester Trond Dahl-Pedersen er Carl Martin Mathiesens oldebarn og er i dag ene-eier av virksomheten. Men den som leder bedriften i det daglige, og som fronter C.M. Mathiesens virke utad, heter Geir Flan Thollesen. Han skal vi bli bedre kjent med.

Idrettsmannen

Geir er født og oppvokst i Oslo, og feirer i år sin 56-årsdag. At han skulle få over 30 års fartstid i rørbransjen skyldes en tilfældighet. Geirs ungdom var i stor grad preget av en stor kjærlighet til fotball, og som stolt Skeid-spiller jaktet han proffdrømmen som så mange andre unge idrettsmenn. Da han tidlig på 70-tallet fikk tilbud om å prøvespille i nederlandsk proffliga, pakket han sakene og satte nesa sydover. Men oppholdet ble kortere enn han hadde håpet på, og etter tre måneder gikk turen hjemover igjen – uten kontrakt i bagasjen.

– Jeg ante ikke hva jeg skulle ta meg til. Fristen for å søke skoleplass var gått ut, alle linjene var fulle, forteller Geir. Men han ga seg ikke. Han møtte opp på Sogn videregående hver eneste dag, klar for å hoppe inn på den

første ledige pulten som måtte dukke opp. Etter en stund ble det ledig plass på rørleggerlinja, og takket være Geirs standhaftighet sto han først i køen.

– Jeg var nok ingen opplagt rørleggerkandidat. Ingen i min familie hadde gått den veien før meg, men jeg hadde vel et visst anlegg for de praktiske fagene, sier Geir. Han gikk ett år på skolen og tre år i lære hos det som den gang het J. Werner & Søn's Eftf. AS. Der fikk han raskt god kontakt med et annet kjent ansikt i NRL-sammenheng, Knut Jensen. – Vi var begge to litt atypiske for bransjen. Kledde oss litt annerledes, snakket litt annerledes, det var nok der vi fant hverandre. Vi hadde det utrolig morsomt og fant på mye rart; finere læretid enn oss tror jeg ingen har hatt!

Arbeidshesten

Geir ble hos J. Werner & Søn's Eftf. AS i mange år. Først som læregutt, så som rørlegger og etter hvert bas. På et tidspunkt fusjonerte bedriften med P. C. Winther AS og fikk navnet Werner – Winther AS. Geir hadde så en gjesteopptreden hos Setsaas Industri Offshore i Trondheim. Etter to måneder som

– Jeg var nok ingen opplagt rørleggerkandidat. Ingen i min familie hadde gått den veien før meg, men jeg hadde vel et visst anlegg for de praktiske fagene.

prosjektleder hos trønderne reiste Geir tilbake til Oslo og Werner – Winther AS, hvor han jobbet som prosjektleder fra 1985–93. – Disse årene var preget av svært mye jobbing og ingen fritid. Jeg så på det som en investering i fremtiden, forteller Geir.

– Det var veldig gunstige år for byggenæringen i denne perioden, og prosjekter som Aker Brygge, Gjensidige Eiendom og Norsk Hydro på Vækerø holdt trykket oppe.

Men det harde arbeidet ga konsekvenser på hjemmebane. Geirs samboer ga tydelig beskjed om at hun ikke ville ha barn med en som aldri var hjemme. – Jeg visste at det ikke gikk an å jobbe på denne måten over særlig lang tid, det blir etter hvert som en sykdom hvor du nærmest lager unnskyldninger for å få jobbe mer. For min del, så jeg det som en søknad for videre utvikling – en sjanse til å vise hva jeg var god for. Geir legger trykk på stavelsene: – Vil du noe, må du vise det, og vise det ordentlig!

Innsatsen ble belønnet. I 1993 tok han over som driftsdirektør i Werner – Winther AS, etter Frank Ivar Andersen. Og selv om Geir aldri har ligget på latsiden i jobbsammenheng, fikk han etter hvert en arbeidstid som lå nærmere normalen. Og beviset? Hans i dag 17 år gamle sønn.

Nye tider

I 2002 ble Werner – Winther AS kjøpt opp av NVS, og Geir fant veien til C.M. Mathiesen & Co. AS. Trond Dahl-Pedersen hadde i mange år vært både konkurrent og samarbeidspartner, og da han ønsket å avtre som daglig leder for å jobbe videre med eiendom og investeringer, ble Geir forespurt om han ville overta roret.

– Etter snart 11 år i denne bedriften må jeg si at jeg anser meg som privilegert. Å være leder i en tradisjonsrik og solid bedrift som dette er en takknemlig oppgave, sier Geir. Han trekker spesielt frem det å få lov til å være med å bidra til positiv utvikling for de ansatte som verdifullt.

– Jeg får muligheten til å påvirke til det positive for folk, men det å kunne være med å bestemme er også et stort ansvar som av og til kan føles litt ensomt. De ansatte er vår viktigste ressurs, og et overordnet mål er selvsagt å sørge for trygge arbeidsplasser og en sikker fremtid for alle som er involvert i bedriften. Med erfaring blir det lettere, og jeg

trives i dag godt med å kunne engasjere meg i både egen bedrift og bransjen for øvrig.

– Rørbransjen er jo egentlig en bransje for de spesielt interesserte, sier Geir med glimt i øyet. – På den ene siden er vi jordnære og ganske trauste, mens vi på den annen side gjerne vil oppfattes som innovative, nyskapende og kunnskapsrike.

Geir mener det er viktig å engasjere seg for å utvikle bransjen og påpeker: – Selv om vi i dag diskuterer mange av de samme temaene som vi gjorde for 30 år siden, har det faktisk vært en stor utvikling i måten vi angriper oppgavene på. Vi gjør mye av de samme tingene i dag, men vi gjør dem stadig litt bedre og har over tid vist at rørbransjen er meget tilpasningsdyktig, poengterer Geir.

Det krever en del å henge med i overfloden av endringer i lover og forskrifter og standarder, og det er nettopp stabile og gode rammebetingelser for bransjen som i mange år har vært Geirs motivasjon for å engasjere seg i organisasjonsarbeid.

Tillitsmannen

Geir har hele sitt yrkesliv jobbet i bedrifter med et visst historisk sus over seg. Både J. Werner & Søn's Eftf. AS og C.M. Mathiesen var blant de første medlemsbedriftene i det som den gang het Rørlæggerbedriftenes Lands sammenslutning, og Geir er blant de mange som har satt – og fortsatt setter spor i rørbransjens organisasjonsliv.

– Dersom vi skal utvikle rørbransjen og byggenæringen må vi også engasjere oss i organisasjonen. Gjennom medlemskap i NRL signaliserer bedrifter at de vil være med på å drive bransjen videre. Det er også en markering av at man tilhører den seriøse delen av bransjen, som jobber for gode og forutsigbare rammevilkår. NRL er med på å fremme rørbransjens synspunkter i den store sammenhengen, og har også som en viktig oppgave å synliggjøre skillet mellom de seriøse og de useriøse – og på denne måten bygge opp om et bedre omdømme for bransjen.

Geir trekker også frem lederutvikling og kompetanseheving for alle involverte i en bedrift som viktige incentiver for NRL-medlemskap.

– Det kreves organisering for å få gjennomslag på vegne av en gruppe, uavhengig av

– Det kreves organisering for å få gjennomslag på vegne av en gruppe, uavhengig av om det er arbeidsgiverne eller de ansatte som skal kjempe for bedre vilkår.

om det er arbeidsgiverne eller de ansatte som skal kjempe for bedre vilkår. Dersom jeg hadde jobbet som rørlegger i dag, ville jeg helt sikkert vært fagorganisert – dersom man ønsker å påvirke i den store sammenhengen nytter det ikke å stå alene.

Gjennom verv i NRLs Osloavdeling, Rørentreprenørenes Felleskontor og Oppmålingskontoret fikk Geir en dypere innsikt i hva som egentlig rører seg i bransjen. – Helt siden 80-tallet har jeg nok vært over gjennomsnittlig interessert i det som rører seg i bransjen, ikke bare i egen bedrift. I dag sitter Geir som styremedlem i NRLs Styre, NRLs Arbeidsgiverutvalg, Hovedtariffrådet og BNLS Representantskap.

– I de årene jeg har vært involvert i rørbransjen har jeg sett en utvikling til det hardere, mer konkurransedrevne og krevende. Tidligere hadde nok entreprenørene mer fokus på å trygge et godt samarbeid og det å gjøre hverandre gode. Før levde hovedentreprenørene i større grad av egen verdiskapning og ikke av underentreprenørene som de delvis gjør i dag.

Utfordringer

Geir påpeker at det er en annen kultur på byggeplassen i dag enn det var for ikke mange årene siden. – Vi skal jobbe mer effektivt, billigere og forholde oss til en hverdag hvor alt styres av kontrakter og dokumentasjon. Vi bruker mer tid på å sikre oss mot alt som kan gå galt enn på å løse oppgaver til det beste for alle parter. De økende kravene til dokumentasjon fører ikke bare til tydelig ansvarsfordeling og forsikring for uforutsette hendelser, de fører også til et byråkrati som på mange måter står i veien for den faktiske verdiskapningen. Og det mener Geir er blant rørbransjen største utfordringer i tiden fremover.

– På den ene siden har vi de langdryge prosessene med igangsettingstillatelser som stikker kjepper i hjulene for bedrifter som faktisk har kapasitet til å løse oppgaver, på den andre siden er det et enormt fokus på

pris, som på mange måter går på bekostning av kvaliteten på bygg. Ideelt sett skulle vi blitt flinkere til å skreddersy løsninger for kundene våre, slik at det viktigste var at byggherren får det bygget som dekker faktiske behov, ikke nødvendigvis det bygget som er billigst å produsere.

De økende kravene til dokumentasjon fører ikke bare til tydelig ansvarsfordeling og forsikring for uforutsette hendelser, de fører også til et byråkrati som på mange måter står i veien for den faktiske verdiskapingen.

Rørleggerbedrifter har også en jobb å gjøre når det kommer til organisering av arbeidet i egne rekker. – Vi ser at rørleggeren i dag jobber mer effektivt de timene han produserer, enn han gjorde tidligere. Problemet er at det produseres i færre timer per dag. Her må dårlig planlegging ta en del av skylden, slår Geir fast. Dersom aktørene som jobber sammen på et prosjekt hadde vært flinkere til å planlegge i forkant, fremfor å prosjektere underveis slik det ofte gjøres i dag, kunne timene som går med til venting, endringer og diskusjoner i dag, i større grad vært brukt til produksjon.

◀ Det er lenge siden Geir jobbet som rørlegger, i mange år har kontoret i andre etasje vært fast tilholdssted. Til hans fortvilelse henger det i dag et stort Vålerenga-flagg på verkstedet – det smerter en trofast Skeid-tilhenger.

Kompetanse

Med 100 år i bagasjen, hva blir NRLs viktigste rolle fremover?

– NRL må fortsette å være bindeledd mot næringsliv og myndigheter for å bidra til best mulig rammebetingelser for bransjen. I tillegg bør vi bli bedre på merkevarebygging, påpeker Geir.

NRL gjør det enklere å være seriøs og jobber for at det skal være lønnsomt å drive bedrift på en ordentlig måte. Samtidig må organisasjonen bli flinkere til å synliggjøre hvilket verdisyn medlemsbedriftene vedkjenner seg når de melder seg inn. Geir utdyper: – Det bør være et mål at det å kunne trykke NRLs emblem på bilen automatisk assosieres med profesjonalitet, seriøsitet og kompetanse. Sånn sett er jeg ikke fremmed for å tenke nytt når det gjelder hvordan vi skal løse utfordringen det er å flytte NRLs verdier inn i det emblemet, slik at logoen i seg selv blir en viktig faktor når samarbeidende bedrifter skal velges.

Geir gir inntrykk av at han mener medlemsbedriftene i større grad bør fronte organisasjonstilknytningen sin med stolthet overfor potensielle kunder i alle markeder.

En annen viktig utfordring for NRL i tiden fremover vil være mangelen på innovasjon og forskning innenfor bransjen. Geir trekker frem energisiden som en stor potensiell arena for bransjen, og mener man i større grad bør fokusere på å sikre kompetanse innenfor de nye markedene. Utdanning og rekruttering er blant temaene som Geir brenner sterkest for.

Kompetansebedriften

– Rørleggeryrket fortjener større respekt. Vi burde være flinkere til å selge oss selv som kompetansebedrifter fremfor rene produksjonsbedrifter; slik vil kanskje flere oppdage hvor fint det er å være rørlegger.

Geir forteller at han oftere får telefoner med skryt enn kjeft av de 65 ansatte i bedriften, og mener rørleggeren har all grunn til å være stolt av yrket sitt. Det handler om å være ordentlig og ryddig, overfor egne ansatte, lærlinger og samarbeidspartnere. Enkle ting

som at rørleggerne på en byggeplass blir henvist til nærmeste bensinstasjon for å bruke toalettet er helt uakseptabelt og forhold Geir reagerer sterkt på. – Vi må møte hverandre som likeverdige, og behandle folk ordentlig. Rørleggeren må gå på og kreve større plass og synliggjøre egen verdi og kompetanse. Slik mener Geir vi også vil tiltrekke oss gode kandidater til å videreføre bransjen.

– Jeg er en ihuga opplæringsmann, slår Geir fast, og sier i samme åndedrag at han synes det er en uting med bedrifter som ansetter fiks ferdige rørleggere fremfor å utdanne dem selv. – Jeg synes nærmest det burde være en plikt at bedrifter tar inn lærlinger; slik sikrer vi gode rørleggere som kjenner til bedriftens kultur og bygger lojalitet til bransjen.

Geir forteller at han har hatt god erfaring med voksenlærlinger og håper vekslingsmodellen som nå testes ut i Oslo er kommet for å bli. – Reform '94 ødela mye for rekrutteringen til rørbransjen. Det er klart man må lære allmennfag, men det er unødvendig for en blivende rørlegger å bruke store deler av første skoleår på å lære om for eksempel taktekking!

Hos C.M. Mathiesen er lærlinger en uttalt prioritet, og det er opprettet en egen stilling som er dedikert til å følge opp de blivende rørleggerne. – Vi ønsker ikke å leie inn folk til prosjekter, og velger derfor bort en del potensielle oppdrag for å kunne være trygge på at vi kjenner de som jobber for oss.

Og noe gjøres tydeligvis riktig hos C.M. Mathiesen. Det er liten utskifting i rekkene, og flere av de som har sluttet har bedt om å få komme tilbake. Geir anser seg selv som en bestemt og ryddig leder og mener det er viktig at de ansatte skal kunne komme innom kontoret hans hvis det er noe. – Uten de ansatte er vi ingenting, understreker Geir.

I skrivende stund pakker rørleggerne hos C.M. Mathiesen straks snippesken og reiser på sin årlige tur til København med sjefen på slep. Geir drømmer kanskje om feriehuset sitt i Frankrike, eller en lang sykkelstur på landeveien, men når han er på jobb er det de 65 ansattes trivsel og trygghet som er hans aller viktigste oppgave.

Mannen som en gang drømte om profflivet på fotballbanen, har i dag både hjertet og beina godt plantet i rørbransjen.

– Det bør være et mål at det å kunne trykke NRLs emblem på bilen automatisk assosieres med profesjonalitet, seriøsitet og kompetanse.

▼ Med logo trykket over hele endeveggen, er det umulig å ikke legge merke til C.M. Mathiesen & Co. AS. Etter å ha holdt til på en rekke ulike adresser i Oslo sentrum, kjøpte bedriften lokalene i Brynsengveien 5 i 1969. Rørleggervirksomhet har alltid vært det sentrale området for bedriften, men i en lang periode var bedriften også kjent for sin engrosvirksomhet.

Perioden har vært preget av ro på arbeidsmarkedet og med et hovedoppgjør som ble gjennomført uten dramatikk, men dog med megling.

Tariffoppgjøret 2012

Hovedoppgjøret 2012 var et forbundsvist oppgjør. For BNLs del medførte det en lang prosess, hvor de tre største overenskomst-områdene gikk til mekling – herunder Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB). Alle ble avsluttet uten konflikt.

Etter frontfagoppgjøret mellom Norsk Industri og Fellesforbundet, ble det generelle tillegg satt til kr 1,25 – som også ble gitt innenfor BNLs overenskomstområder. Minstelønnsatsene ble også gjenstand for økning. Tidligere sats for korte velferdspermisjoner ble erstattet med den enkelte arbeidstakers lønn. Det ble også enighet om at bedriften skal dekke ordinær lønn i permisjonstiden for ansatte som innvilges omsorgspermisjon («pappapermisjon») i samsvar med arbeidsmiljøloven § 12-3. I tillegg fikk man inn en ny bestemmelse om innleie, som kommer til uttrykk i et eget Bilag 14.

Det må også nevnes at partene i tillegg – allerede før tariffoppgjøret 2012 startet – hadde blitt enige om et nytt lønssystem for byggfagene. De nye bestemmelsene gir de lokale partene større frihet til å avtale forskjellige typer lønssystemer. Partene understreker at bestemmelsene er ment å være produktivitetsfremmende og «stimulere til initiativ, innsats og opplæring», jf. FOB § 2-2 og Bilag 13. Overenskomsten har følgelig ikke lenger de landsomfattende akkordtariffer som hovedlønnssystem.

For øvrig ble det foretatt tilpasninger av statistikkbaserte satser innenfor Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB) – se nedenstående «Lathund».

Tariffoppgjøret 2011. Overenskomstens satser

	2011	2012 (gjeldende f.o.m.)		
		1.4.	10.5.	1.8.
Rørl.lønn, minstelønn – bestått svenneprøve (§ 2-1.1)	159,00	169,00		
Bastillegg (§ 2-11.1)	5,90	6,40		
Rørlegger - reisetid i arbeidstiden (§ 7-2.8.5.)	serv.lønn		serv.lønn	
Rørlegger - reisetid utenom arbeidstid (§ 7-2.8.3)	94,00		100,00	
Hjelpearbeidere/ufaglærte uten bransjeerfaring, minstelønn (§ 2-1.2), også lærling som arb. overtid	143,00	152,00		
Hjelpearb./ufaglærte med minst 1 års bransjeerfaring, minstelønn (§ 2-1.2) – også lærling som arb. overtid	149,00	158,40		
Hjelpearb./ufaglærte, reisetid i arb.tiden (§ 7-2.8.5.)	serv.lønn		serv.lønn	
Hjelpearb./ufagl., reisetid utenom arb.tiden (§ 7-2.8.3)	86,00		91,30	
Lærling etter Kunnskapsløftet, lønn prosentvis basert på nyutdannet fagarbeiders fortjeneste (§ 3-2.1.):				
1. Fra 0– 6 md.	30 %	30 %		
2. Fra 6–12 md.	40 %	40 %		
3. Fra 12–18 md.	55 %	55 %		
4. Fra 18–24 md.	75 %	75 %		
5. Fra 24–30 md.	80 %	80 %		
Lærlinger med avvikende kontraktvilkår – se Kap. 3				
Lærlinger, reisetid i arbeidstiden (§ 7-2.8.5.)			serv.lønn	
Lærlinger, reisetid utenom arbeidstiden (§ 7-2.8.3.)	65,00		68,50	
Skiftarbeid (§ 6-4)				
2 skift	23,74		25,20	
3 skift	37,93		40,25	
Lørdager etter kl 1300 og dager før helligdager m.m.	93,56		99,25	
Akkordarbeid, %-tillegg (§ 4-2 nr. 1) (frem til 1.8.2012 kr 1,25 per time)	72,12			78,32
Overtidsgrunnlag, rørleggere (§ 6-2.2) – også lærlinger	212,16		220,43	
Bevegelige helligdager - Bilag 9. Fellesoverenskomsten				
Utrykningstillegg lørdag (§ 6-2.3.4)	136,25		147,40	
Godtgj. korte velferdsperm. (§ 2-8). Se også Bilag 10.				
Voksne arbeidstakere	212,16	ind. lønn		
Lærlinger (§ 3-1) – % av fagarb. sats				
Matpenger dersom overtid varer minst 2 timer (§ 2-14.1)	74,00	76,00		
Matpenger ved overtid utover 5 timer avtales (§ 2-14.1)				
Kafépenger (§ 2-14.2)	24,30	25,00		

Lønnsutvikling 2012 i rørleggerfaget (veid) – fordelt distriktsvis

(Tabellen tar ikke høyde for lønnstillegg i form av diverse frynsegoder. Heller ikke diverse lønnstillegg for kompetanse, ansiennitet etc.)

Avdeling	Antall foretak/ ansatte	SERVICELØNN			FORSKUDD AKKORD		
		Timelønn før 1.4	Timelønn etter 1.4.	%-vis endring	Timelønn før 1.4.	Timelønn etter 1.4.	%-vis endring
Finnmark	17/93	200,00	204,00	2,00			
Troms	9/140	203,00	213,00	4,90	205,50	212,50	3,40
Nordland	10/130	206,60	215,40	4,25	191,00	205,00	7,30
Nord-Trøndelag	6/58	212,48	218,87	3,01	193,50	201,00	3,88
Sør-Trøndelag	21/307	213,74	221,06	3,43	201,59	209,31	3,82
Møre og Romsdal	9/76	208,00	214,22	2,99			
Vest (Stor-Bergen)	29/347	221,26	229,80	3,85			
Vest (Distriktene)	6/33	208,09	216,40	3,98			
Rogaland	35/418	232,00	240,00	3,64			
Nord-Rogaland	11/105	219,00	228,00	3,94			
Sør-Rogaland	24/313	237,00	245,00	3,52			
Agder							
Telemark	30/285	211,15	215,46	2,1			
Vestfold	21/178	210,00	218,00	3,8			
Buskerud	30/445	210,90	217,12	2,95			
Buskerud akkord	3/105				201,28	206,61	2,65
Hedmark/Oppland	11/208	205,75	212,09	3,08	190,00	205,00	5,00
Oslo (0-5 ansatte)	8/36	224,00	232,00	3,80			
Oslo (6-15 ansatte)	9/57	227,00	232,00	2,20			
Oslo (> 15 ansatte)	13/584	220,00	227,00	3,20	214,00	220,00	2,80
Oslo – gjennomsnitt	30/677	223,67	230,33	3,00	214,00	220,00	2,80
Romerike	14/125	213,00	227,00	6,57			
Østfold	6/7	199,80	216,50	8,35	199,50	206,00	3,30

Som vanlig ble det ført lokale lønnsforhandlinger etter at det sentrale oppgjøret var i havn. Tilbakemeldinger fra NRLs avdelinger viser følgende lønnsutvikling lokalt (se tabell).

Akkordtariffen for rørleggerfaget

Det er fire år siden akkordtariffen for rørleggere ble revidert. Utviklingen av nytt materiell og nye arbeidsmetoder har endret seg en del siden 2009. Nye systemer krever nytt verktøy med tilhørende tilrigging, og ferske rørleggere sliter med manglende kompetanse.

Men mest av alt er det holdningene til prestasjonslønn som avlønningssystem som har endret seg. Kulturen for bruk av akkordtariffen er endret radikalt på noen få år. Dette gjelder både rørleggerne og foretaksledelsen. Kombinert med kortere byggetider, innleie av arbeidskraft, mangelfulle tegninger, hyppige forseringer, strengere krav til dokumentasjon, hyppigere avvik og «uryddige» byggeplasser har det gitt som utslag at svært få rørleggere og firmaer måler jobbene. Reduksjonen har rett og slett vært katastrofal de to siste årene. Følgene blir dårligere produktivitet og for tjeneste for begge parter.

Gjennom den tekniske revisjonen og satsing på felles opplæring og informasjonsarbeid mener partene det er mulig å få akkordtariffen til igjen å bli et av bransjens effektiviseringsverktøyer.

NRLs Arbeidsgiverutvalg og Fellesforbundets representanter har som mål å snu trenden. Gjennom den tekniske revisjonen og satsing på felles opplæring og informasjonsarbeid mener partene det er mulig å få akkordtariffen til igjen å bli et av bransjens effektiviseringsverktøyer. Et annet poeng er at akkordtariffen benyttes av så å si samtlige rørleggerforetak i anbudskal-

◀ Fornøyde representanter i Forhandlingsutvalgene.

kulasjon. Av den grunn er det også viktig med en ny teknisk revisjon. Partene regner med at den reviderte tariffen skal være klar for utgivelse høsten 2013.

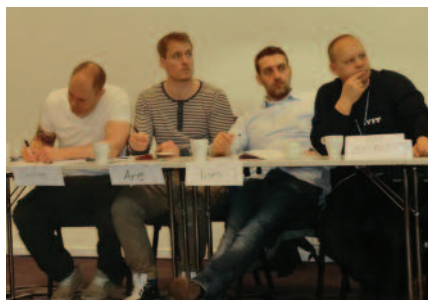
Forhandlingsutvalgene er blitt enige om de viktigste endringene. Kun dokumentasjonen av utslaget av endringene gjenstår. Dessuten skal prisene «nullstilles», det vil si at gjeldende generelle tariffpåslag skal tillegges hver eneste pris. Forhandlingsutvalgene har funnet dette fornuftig, fordi prosentpåslaget er blitt så høyt at det vil kunne få katastrofale virkninger dersom det skulle uteglemmes i kalkulasjonen.

De fleste endringer er skjedd i Alminnelige bestemmelser, det er ryddet i prislustene og priser på nye produkter er tatt inn. Endringene vil innebære en viss økning av akkordfortjenesten. Dette, sammen med planlagte kurs og informasjonsmøter, håper utvalgene skal føre til større bruk av akkordtariffen til avlønning, ikke bare som et hjelpemiddel i kalkulasjonen. Den reviderte akkordtariffen vil gjelde fra høsten 2013 med tradisjonelle overgangsregler.

De store firmaene er interesserte i akkordtariffen

I Oslo, som har vært et av områdene med god måleaktivitet, er det i 2012 kun registrert tre firmaer som melder inn måleoppdrag. Etter et «toppår» i 2006 med 53 målinger, var antallet i 2011 nede i 7 måleoppdrag, og innberettet målesum var sunket fra 29 til 8,7 mill. kroner. Dette var de sørgelige tallene Jens Løvås fra NRLs Avdeling Oslo og omegn kunne presentere på akkordtariffkurs hos YIT og NVS i 2012. Som om ikke den begredelige statistikken

Akkordtariffen brukes som underlag for de aller fleste kalkulasjoner av arbeidsomkostninger, mens timelønn benyttes til avlønning. Dette skaper usikkerhet og uklare forhold, som igjen går utover fortjenesten.

▲ Noen av de interesserte kursdeltakerne fra YIT.

er nok, har også BNL gått bort fra prestasjonslønn som hovedlønnssystem og latt bransjene stå fritt i valg av lønnssystem. I praksis betyr det timelønn.

Under gjennomgangen av akkordtariffen ble det flere ganger, og fra begge sider, poengtert hvor viktig et prestasjonslønnssystem er i byggebransjen. Dessuten var det enighet om at kalkulasjon og avlønning bør følge samme system. Akkordtariffen brukes som underlag for de aller fleste kalkulasjoner av arbeidsomkostninger, mens timelønn benyttes til avlønning. Dette skaper usikkerhet og uklare forhold, som igjen går ut over fortjenesten. Det var derfor stor stemning for bruk av et prestasjonslønnssystem, men dagens akkordtariff er gått ut på dato. Partene ble oppfordret til å bestrebe seg på å lage et enklere og mer brukervennlig system basert på tariffens grunnideer, men tilpasset dagens virkelighet når det gjelder bruk av moderne teknologi. Om systemet baseres på tid (normtid) eller priser er ikke vesentlig. Det er først og fremst administreringen av systemet som må effektiviseres og tilpasses for å kunne benyttes som et felles kalkulasjons- og lønnssystem.

NRLs Arbeidsgiverutvalg

Morten Korsnes, Trondheim, leder
Ola Hanevold, Oslo
Geir Flan Thollesen, Oslo
Thomas Jørs, Kokstad
Kåre Lund, Bodø
Gunnar Qvam, Oslo

NRLs representanter i Hovedtariffrådet

Jan Gulbrandsen, Drammen
Geir Flan Thollesen, Oslo

NRLs representant for uenighetssaker

Ole Larmerud, NRLs Administrasjon

NRL har utviklet administrative hjelpeverktøyer. Systemene oppdateres jevnlig og krever store ressurser i NRLs Administrasjon.

NRL webSystem – internettløsning for NRLs KS-system, FDV og DDV

Vedlikehold av NRLs gamle KS-system opphørte per 31.12.2012. Heretter tilbys kun NRL webSystem. Dette inneholder nødvendig dokumentasjon for funksjonene SØK, PRO, UTF og Kontroll for sanitær, varmeanlegg og våtromsarbeider og dokumentasjon for funksjonene UTF og Kontroll for alle øvrige VVS-installasjoner. Her finnes også annen dokumentasjon for ivaretagelse av KS- og HMS for foretaket og prosjekter – og selvsagt også dokumenter for gassinstallasjoner. Det er tilpasset systemkravene i Saksbehandlings- og Internkontrollforskriften og passer for både store og små foretak

I forbindelse med vannskadeprojektet «Vann på avveier» er det utarbeidet sjekklister. Disse er beregnet for bruk i planleggings-, prosjekterings-, utførelses-, overleverings- og dokumentasjonsfasen for å

sikre en vannskadesikker installasjon. I samarbeid med de to ledende leverandørene av håndholdte systemer, henholdsvis E-pocket Sollution AS (programmet «Handyman») og Devinco AS (programmet «Speedcraft») er sjekklister tilpasset bruk i PDA.

NRLs elektroniske DDV-instruks (dokumentasjon, drift og vedlikehold av mindre bygg og tekniske anlegg) inneholder også elektro-, ventilasjons- og bygningsmessige arbeider. Den anbefales benyttet for arbeider utført hos privatkunder og arbeider ved mindre forretningsbygg. Andre fag er medtatt med tanke på medlemsforetak som ønsker å tilby en komplett DDV-instruks ved blant annet våtromsarbeider.

FDV (forvaltning, drift og vedlikehold) inneholder instruks for utvendig og innvendig sanitær-, varme-, brannsløkkings-, trykklufts-, gass-, damp- og kuldeanlegg. FDV-instruksen er svært nyttig for med-

lemsforetak som skal utarbeide dokumentasjon for VVS-anlegget.

NRL webSystem er utviklet i samarbeid med IT-selskapet Sensenet i Budapest og har vært på lufta i overkant av to år. Data kan nå utveksles mellom systemene, som inneholder flere tilleggsfunksjoner, bl.a. en hurtigmeny med direkte linker til aktuelle lover, forskrifter, veiledninger, norske standarder og teknisk og administrativt oppslagsverk. Systemet er også et velegnet prosjektstyringsverktøy.

Det er i perioden utviklet en egen konsernløsning i samarbeid med Norsk Rørallianse (NRA-gruppen).

Våren 2012 ble det etablert et samarbeid med AF-gruppen, som er et ledende entreprenør- og industrikonsern i Norge. NRL ser samarbeidet som svært nyttig – med utveksling av erfaringer med bruk av KS-systemer, innhold og utforming av sjekklister, kontrollplaner m.m.

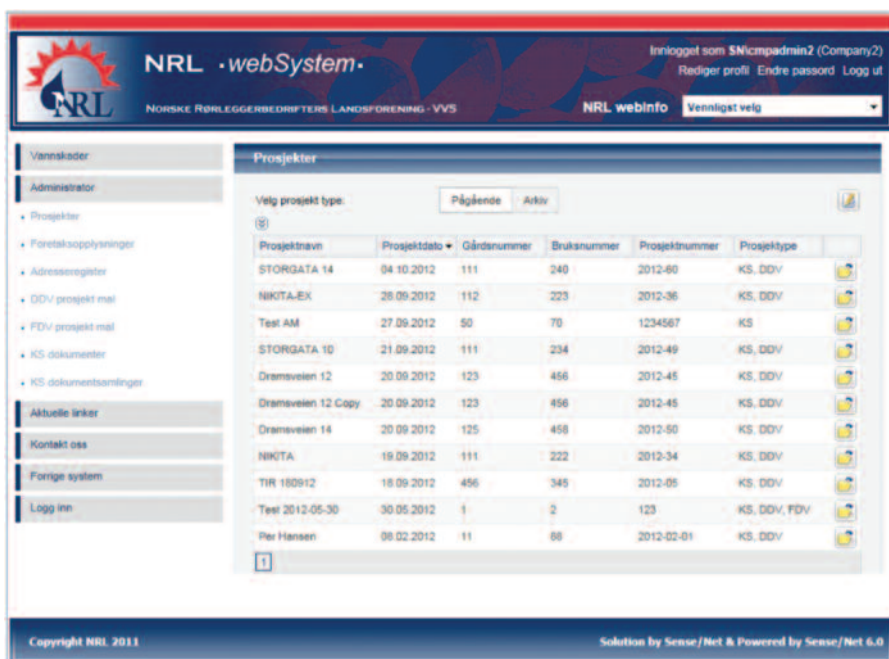
NRL lanserte medio oktober versjon 2.0 med vesentlige forbedringer. Ved utgangen av 2012 hadde 450 medlemsforetak med 550 brukere tegnet lisensavtale.

I kjølvannet av lanseringen av versjon 2.0 er det gjennomført brukermøter/kurs over hele landet. Fram til sommeren 2013 forventes det at 450–500 har gjennomført kurset.

Representanter i arbeidsgruppen for KS, DDV og FDV

Arne Mæhle, fast konsulent

Are Skaar Nielsen, NRLs Administrasjon
Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon

◀ Vedlikehold av NRLs gamle KS-system opphørte per 31.12.2012. Heretter tilbys kun NRL webSystem.

RS'Kalk Cordel

RS'Kalk – en modul i Cordels datasystem – er et komplett kalkulasjonsprogram for anbudsregning etter norsk standard og kalkulasjon av mindre jobber og tilbud. Det kan også benyttes til oppbygging av anbuds- og tilbudsbeskrivelser. Programmet er i dag et samarbeidsprosjekt mellom Systemkonsult AS og NRL.

Tilbud og mindre jobber er atskilt fra prosjektanbud (NS 3451) – noe som gir bedre oversikt. Det økonomiske oversiktsbildet gir utfyllende opplysninger over dekning i kalkylen, og det er egne funksjoner for risikoanalyse og beregning av faste kostnader.

Programmet importerer og eksporterer data fra konsulenter og grossister, Excel, NS 3459 og G-proglinker. Det har en enkel tekstbehandlings- og e-postfunksjon. Akkordtariffen er tilknyttet de enkelte leverandørers prisbøker, slik at arbeidslønn automatisk knyttes til de varene som velges i kalkylen.

Representanter i arbeidsgruppen for RS'Kalk Cordel

Jan Olav Sandnes, Systemkonsult AS
Ole Johan Larsen, Systemkonsult AS
Helge Lid, Ålesund
Tom Nyberg, Bærum Rørleggerbedrift AS
Grete Hoddø, Brødrene Dahl AS

Geir Hallseth, AS Heidenreich
Tor Jakobsen, Ahlsell AS
Bjørn Grimsrud, Fagrådet for våtrom
Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon

Skolelisenser

NRL har utarbeidet skolelisenser både for RS'Kalk Cordel og NRL webSystem. Programmene benyttes i mesterutdanningen og teknisk fagskole.

iFag – utvidet E-læringsprogram med registrering og dokumentasjon

NRLs E-læringsprogram er utvidet med administrasjons-, oppfølgings-, vurderings- og dokumentasjonsverktøy for fagutdanning og har fått programnavnet iFag. Programmet er tenkt benyttet fra første dag i skolen og helt fram til avleggelse av svenneprøven. iFag håndterer også andre brukerroller – som faglig leder til lærlingen, elever og lærere samt administrasjon av skoler, bedrifter og opplæringskontorer. I perioden har det vært gjennomført diverse utviklingsarbeid i regi av en nedsatt faggruppe og DataPower Learning AS. System for kompetanseregistrering vil nå gi full oversikt over hver enkelt lærling. Kurs- og administrasjonsenheten blir etter

hvert så detaljert at de direkte kostnadene vil bli registrert på lærlingnivå. Økonomienheten i programmet er dessuten integrert med kurs- og administrasjonsenheten, og budsjetteringen er blitt langt mer oversiktlig.

iFag består av ulike deler for oppfølging av brukerne:

- ▶ Timeregistrering på praktiske kompetansemål
- ▶ Egenvurdering av lærlingen på praktiske kompetansemål
- ▶ Dokumentasjon av lærlingens aktiviteter og læringsprosess
- ▶ Meldingssystem for kommunikasjon og påminnelser
- ▶ E-læring med de teoretiske kompetansemålene
- ▶ Administrasjon og organisering av bedrifter og skoler
- ▶ Automatiske «rapporter» på alle lærlinger

Med iFag dekkes myndighetenes krav til dokumentasjon og oppfølging av lærlinger. Også opplæringskontorene har stor nytte av systemet, fordi det forenkler og effektiviserer oppfølging av lærlingene.

iFag, registreringer i 2011

	2011		2012	
	Lærlinger	Elever	Lærlinger	Elever
Opplæringskontoret for Rørleggerfaget – Oslo og omegn	164	26	110	60
NRL Østfold	25	19	26	34
NRL Romerike	23		11	
NRL Buskerud	45		35	
Opplæringskontoret for Rørleggerfagene i Vestfold / NRL Vestfold	13		24	8
NRL Telemark	18		19	24
NRL Agder	22		30	45
NRL Rogaland	173	23	67	43
NRL Vest	63		63	
NRL Møre og Romsdal	15		10	11
Opplæringskontoret for Rørfag i Trøndelag	72		51	30
NRL Nord	40		25	32
NRL Hedmark og Oppland	42		27	15
Sum	715	68	498	302

Representanter i Styringsgruppa

Stein Ove Bjelland, Haugesund, NRLs styrepresident, formann

Ove Hanstad, NRLs Avdeling Trøndelag, prosjektleder

Tor Backe, NRLs Administrasjon

Annie Irene Tukun Houmøller, sekretær

Morten Husa, NRLs Avdeling Vest

Kjell Sivertsen, NRLs Avdeling Rogaland

Representanter i Arbeidsgruppa

Svein Bjerke, NRLs Avdeling Oslo og omegn

Elin Moer Brønne, NRLs Avdeling Vestfold

Tor Oddvar Eggen, NRLs Avdeling Trøndelag

Jan Olav Eide, NRLs Avdeling Trøndelag

Ove Hanstad, NRLs Avdeling Trøndelag

Jens Løvås, NRLs Avdeling Oslo og omegn

Geir Mule, DataPower Learning AS

Are Skaar Nielsen, NRLs Administrasjon

Ove Totland, NRLs Avdeling Vest

Knut Ole Øgård, NRLs Avdeling Rogaland

Boligmappa.no

Mens biler har et servicehefte som følger kjøretøyet fra eier til eier, har dette manglet helt for boliger. Dette tomrommet fylles nå av Boligmappa.no. Her ligger all offentlig informasjon om boligen med tillegg av hva huseier og eventuelle håndverkere har valgt å legge inn.

17. februar 2012 ble det avholdt stiftelsesmøte for eDok AS – i hovedsak etter initiativ fra NELFO og Digitalpenn AS. eDok AS er et selskap som har utviklet og har eierrettighetene til Boligmappa.no. Dette er en liten dokumentasjonsrevolusjon for boligeiere og elektro- og VVS-foretak. Den web-baserte løsningen er en servicelogg for alle privatboliger i landet.

Boligmappa.no kombinerer offentlig informasjon om boligen og håndverkeres servicehistorikk. Gjennom eiendomsregisteret til Statens kartverk er portalen knyttet til offentlige data. Her ligger informasjon om alt fra bolignummer til tilknyttede

Boligmappa.no kombinerer offentlig informasjon om boligen og håndverkeres servicehistorikk.

kraftlinjer og rørsystemer. Når derfor offentlig informasjon kombineres med håndverkernes logg i Boligmappa.no blir det enklere for eieren og rørleggeren å vite hva som er gjort med boligen. For NRLs del ser man for seg elektronisk overføring av DDV-informasjon når f.eks. våtrommet er ferdig utført. I boligmappa skal eieren kunne se alt fra hvilke farger som er brukt på veggene til hvilket våtrom som er montert og hva elektrikerne gjorde sist.

Gjennom eDok vil hverdagen til bedriftene bli enklere. Man slipper mye papirarbeid og sikrer seg at viktig dokumentasjon ikke blir borte. Boligmappa.no vil fungere som et elektronisk arkiv for bedriftene, som dessuten selv kan velge hvilken informasjon som skal gjøres tilgjengelig for boligeieren. Interne kalkyler på jobben kan holdes tilbake.

Gjennom dette programmet vil man også luke vekk useriøse aktører. Med en verifisert logg som følger boligen vil mange vegre seg for å benytte svartarbeid. Boligmappa.no blir altså et argument for boligeier til å velge seriøse NRL-foretak.

Produktet eies av eDok AS, hvor man på eiersiden finner NELFO, Digitalpenn AS, Elektroforeningen, NRL (1,5 % av aksje-

kapitalen) og Norsk Eiendomsinformasjon AS. Sistnevnte eies av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Norsk Eiendomsinformasjon AS er et IT-selskap, som leverer tjenester og produkter med basis i eiendoms- og kartinformasjon. Selskapet samarbeider med Statens kartverk i forhold til distribusjon av informasjon fra Grunnboken, Matrikkelen (Grunneieendoms-, adresse- og bygningsregisteret med Eiendomskart) og Nasjonale kartdata.

BASS – ChemXchange – og REACH

Gjennom EØS-avtalen er Norge bundet av REACH-direktivet (kjemikalierregelverket), hvor det er innført flere endringer i nasjonale forskrifter som kartotek-, asbest- og stoffkartotekforskriften.

Her står bedriftene i byggenæringen overfor en formidabel utfordring når det gjelder å forholde seg til minst 15 000 sikkerhetsblader som omhandler kjemikalier og stoffer som benyttes på byggeplass. Hvis man ikke har oversikt innenfor dette området, kan det få helsemessige konsekvenser for de ansatte og rettslige konsekvenser for foretaksledelsen.

Det var derfor med stor tilfredshet at NRL og flere bransjeorganisasjoner – også uten-

landske – samt sentrale aktører i byggenæringen deltok i CoBuilders og EBAs lansering av ChemXchange i Oslo medio oktober 2012. Dette er et EU-finansiert prosjekt, hvor man har utviklet et elektronisk informasjonssystem for tryggere håndtering av kjemikalier.

Systemet er et viktig hjelpemiddel for små og mellomstore bedrifter – men også for de største – til å håndtere kjemikalier riktig og samtidig gi foretakene oversikt og kunnskap om hvilke stoffer som skjuler seg i faste produkter. Det er også mulig å sjekke om det finnes alternative produkter på markedet som er mindre skadelige i bruk – herunder også om produktene har innhold som er på myndighetenes lister over farlige stoffer.

ChemXchange beskrives som en av de viktigste miljøprosjektene i den europeiske byggenæringen på årevis. Norge er det første landet som tar i bruk dette kjemikaliekartoteket, som er den offisielle arvtakeren etter Bransjeforeningenes Stoffkartotek System (BASS), hvor bl.a. Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS har deltatt i styringsgruppen i flere år for å ivareta rørleggerbransjens interesser.

Mange av NRLs større rørleggerforetak er i dag brukere av BASS – ofte som følge av en sterk oppfordring fra hovedentreprenørene, som er de fremste brukerne av systemet. Medlemsforetakene ser på BASS og ChemXchange som svært nyttige hjelpemidler for å opprettholde et forsvarlig arbeidsmiljø.

Systemet er et viktig hjelpemiddel for små og mellomstore bedrifter – men også for de største – til å håndtere kjemikalier riktig og samtidig gi oversikt og kunnskap om hvilke stoffer som skjuler seg i faste produkter.

Brukergruppe for BASS – ChemXchange

Bransjeforeningenes system for stoffkartotek – BASS – ble i sin tid etablert etter avtale mellom coBuilder AS og BNL / Norsk Teknologi. Årsaken var et ønske – i første rekke fra entreprenørene – om å få på plass et stoffkartoteksystem som gir god oversikt over kjemikaliebruken i bedriften. I dag benyttes BASS av de store entreprenørbedriftene, og mange underentreprenører inviteres til å være med, idet det letter arbeidet med kjemikaliehåndtering på den enkelte byggeplass og i det enkelte byggeprosjekt. Mange av NRLs medlemsforetak er allerede i gang med å implementere systemet i sin bedrift. I forbindelse med arbeidet med å promotere BASS ut til bransjen, er det nedsatt et BASS-utvalg for rørfaget.

Brukergruppens sammensetning

Thomas Jørs, Chr. M Vestrheim AS, Kokstad
Christine Sanner, Varne og Bad AS, Asker
Tom Thoresen, C.M. Mathiesen & Co AS, Oslo
Bengt Johnsen, NVS AS, Lier
Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon

Klagenemnd

Den tidligere Klagenemnda for håndverkertjenester på fast eiendom i samarbeid med Forbrukerrådet opphørte formelt 31.12.2011, da Forbrukerrådet valgte å trekke seg ut av ordningen. Etter den tid har en rekke bransjeorganisasjoner innenfor byggfagene med MLF og NRL i spissen forhandlet med Huseiernes Landsforbund om å etablere en ny klagenemnd, hvor HL i så fall representerer huseieren/forbrukeren.

Etter diverse møter med gjennomgang av de nye vedtektene til Klagenemnda, meddelte adm. direktør Peter Batta i HL 13.1.2013 at man aksepterte disse og var positive til å igangsette ordningen. Denne forventes å være i gang innen 1. kvartal 2013 med deltakelse fra blant andre malerne, elektrikerne, entreprenørene, blikkenslagerne og anleggsgartnerne. I skrivende stund gjenstår å få engasjert en leder av klagenemnda – med juridisk embetseksamen – gjerne en lagdommer.

Rammeavtaler

NRL har framforhandlet en rekke rammeavtaler – noen i samarbeid med andre bransjeforeninger – for at medlemmene skal nyte godt av rabatter på sine innkjøp. Stadig flere medlemmer slutter seg til avtalene.

NRLs bedriftsforsikring

NRL har inngått avtale med If Skadeforsikring om en gunstig og skreddersydd bedriftsforsikring.

Kollektiv næringsbilforsikring

Dette er en gunstig avtale om kollektiv næringsbilforsikring. Den er plassert i Nordeuropa Forsikring AS og administreres av Losen AS.

Obligatorisk tjenestepensjon (OTP)

NHOs innkjøpsordning har valgt Storebrand som leverandør til OTP. Avtalen er den mest omfattende som er inngått i det norske pensjonsmarkedet og er eksklusiv for NHOs og NRLs medlemmer. Storebrand tilbyr også helseforsikring til en gunstig pris.

NRLs yrkesskadeforsikring

Gjennom Connector Forsikring Service AS har NRL fortsatt en svært gunstig avtale på yrkesskadeforsikring. Dette er en frivillig, kollektiv ordning.

Andre personrelaterte forsikringer

Connector Forsikring Service AS har for øvrig et bredt tilbud av forsikringsordninger for ansatte og eiere i foretaket og kan skreddersy løsninger.

Garantiordning etter NS 8405 m.fl.

NRL har inngått avtale med Nordic Guarantee om garantier i henhold til kontraktsdokumentene i NS-serien.

Kredittopplysninger på Internett

NRL har inngått avtale med Soliditet Decision AS om rabattert pris på kreditt-

opplysninger på Internett. Medlemmer kan tegne abonnement på ønsket type informasjon og overvåkning.

Purring/inkasso

NRL har inngått avtale med henholdsvis KrediNor og Solvent om tilbud på gunstig purring/inkasso.

Advokatbistand

Gjennom avtaler NRL har inngått med Føyen Advokatfirma DA og Advokatfirmaet Schjødt AS får NRL-medlemmer rabatt på advokatbistand innenfor områdene entrepriserett, anbud og offentlige anskaffelser og andre juridiske spørsmål etter behov.

Vare- og personbiler

Avtalen gjelder kjøp av vare- og personbiler fra Citroen Norge AS til sterkt reduserte priser. Den inneholder også viktige elementer som finansiering, serviceavtaler, innbytte, gjenkjøpsavtale ved leasing osv. Avtalen gjelder også for medlemsforetakenes ansatte.

Dekk, felger og bilbatterier

Avtalen gjelder levering av dekk fra Continental Norge AS. Vår samarbeidspartner er Dekkmann AS, som er Continentals forhandlerkjede i Norge. Avtalen omfatter foruten en rekke forskjellige dekk også lettmetallfelger, kjettinger og bilbatterier.

Bilutleie

En avtale med Sixt gir markedets beste priser på leiebiler. I snitt ligger prisene minst 20 % under de andre landsdekkende utleieselskapene.

Bilparkering

Det er inngått en gunstig avtale inngått med Easypark om en smart start- og stoppparkering ved bruk av mobiltelefon.

En avtale med Flight Park AS gir medlemsrabatt på parkering på Gardermoen. Mens man er på reise, tar en representant fra Flight Park AS vare på bilen. Om ønskelig kan de også foreta reparasjoner, EU-kontroll, dekkskift, bilvask, bilpleie m.m.

Elektronisk kjørebok

NRL har inngått avtale med Abax AS om elektronisk kjørebok.

Drivstoff/fyringsolje

NRL har inngått avtale med henholdsvis Statoil, Shell, Esso, YX og Uno-X (kun drivstoff) som går på hele deres produktspekter, og da spesielt på drivstoff (bensin og diesel) og fyringsolje.

Gass

NRL har også inngått gunstige avtaler med henholdsvis AGA og Yara Praxair ASA om kjøp av gasser og gassprodukter. Avtalene gir i tillegg rabatt på kjøp av sveisemateriell og propanflasker.

Mobiltelefoni

NRL har inngått avtale både med NetCom, Telenor Mobil og Phonero om reduserte priser på mobiltelefoni.

Kommunikasjon og markedsføring

NRL frontes i mange kommunikasjonskanaler og mot ulike målgrupper. I 2012 har vi synliggjort NRL og rørbransjen i bransjepolitiske spørsmål, samtidig som vi har en mer rendyrket forbrukerprofil i saker som frontes via omdømmeprojektet «Skikkelig rørlegger». Yrkes-NM fikk også omfangsrik omtale i pressen. Nytt av året er en fersk avtale med de store VVS-kjedene om en felles kommunikasjonsstrategi rettet mot ungdom.

NRLs kommunikasjonsstrategi er tuftet på at vi skal være relevante, tydelige og troverdige når vi uttaler oss. Uansett hvem vi snakker til ønsker vi å være etterrettede og konsekvente i våre uttalelser.

Sammen med VVP og NRF ga NRL første kvartal ut rapporten «Tørre fakta 2012», hvor vår felles bransjekampanje «Skikkelig rørlegger» var avsender. Rapporten tok for seg et bredt spekter av temaer vi ønsket å formidle i løpet av året, og her var både de rene forbrukersakene og de mer næringspolitiske budskapene representert.

Artikler som blant annet omhandler prognoser for bransjen, oppussing, Teknisk forskrift, vannbåren varme, rekruttering og vannskader har funnet veien til dagspressen og diverse nettportaler. Vi opplever stadig at pressen kontakter oss for innspill, i tillegg til de sakene vi selv initierer. Slik sett kan vi si at NRLs posisjon i media stadig styrkes, og vi behandles i økende grad som den faglige myndighet i de saker som berører bransjen.

NRL og SkikkeligRørlegger har i løpet av året bidratt til nær 300 oppslag om temaer som omhandler rørbransjen.

▲ Tre trykte bilag er distribuert sammen med de praktiske interiørmagasinene Inspirasjon, Rom 123 og BoligPluss.

► Tre nye foldere er produsert og distribuert til NRLs medlemsbedrifter.

Øvrige kommunikasjonsaktiviteter

Utover den løpende mediehåndteringen har vi også i år benyttet mer tradisjonelle markedsføringskanaler. Det er produsert tre nye foldere om forbrukerrelaterte temaer. Disse er distribuert til samtlige medlemsbedrifter med oppfordring om å benytte dem i møter med kunder. Elektronisk nyhetsbrev, blogg og facebook-siden facebook.com/skikkeligrorlegger er aktiviteter som har blitt videreført med stort hell. Skikkelig rørlegger har fortsatt den største tilhengerskaren i sosiale medier i bransjesammenheng, med nær 2 000 faste følgere.

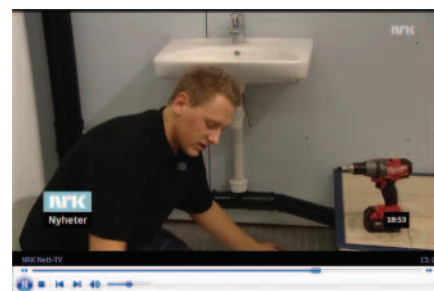
Nytt av året er digitale og trykte bilag i forbrukermedier. Digitalt bilag på Dagbladet.no og Klikk.no ledet til stor oppmerksomhet på nettsidene og har vist seg å være riktig arena for vårt komplekse budskap. SkikkeligRørlegger.no har også blitt prioritert i 2012, og vil lanseres med nytt design og forbedret innhold både på nett og mobile plattformer i første kvartal 2013.

Kommunikasjon 2013

Ved årsskiftet 2012/13 ble det besluttet at det skal gjøres endringer i bransjesamarbeidet rundt Skikkelig rørlegger. Bakgrunnen er at NRL ønsker å ta et mer helhetlig grep om egen ekstern kommunikasjon og være uavhengig i de saker vi engasjerer oss i overfor pressen og andre samarbeidspartnere. 2013 er også et annerledes år, med tanke på 100-årsjubileet, og det er nødvendig at NRLs kommunikasjon løses som en samlet oppgave, hvor de ulike budskapene kan gli over i hverandre. Driften av nettstedet SkikkeligRørlegger.no skilles ut og fortsetter som felles bransjeprosjekt, hvor NRL, NRF og VVP sammen driver folkeopplysning om rørfaglige temaer.

Yrkes-NM fikk stor oppmerksomhet

Årets Yrkes-NM for rørleggere fikk svært god dekning i media. Både lokal-, fag- og regionalpresse har synliggjort konkurransen og de fem kandidatene. NRK Østlandssendingen var også på plass og intervjuet kandidatene til både TV og radio-innslag. Vi kontaktet samtlige relevante redaksjoner og oppfordret til å synliggjøre de fem unge rørleggerne både før, under og etter konkurransen. Målet var å skape oppmerksomhet rundt rørfag for ungdom i tillegg til å sørge for at kandidatene skulle få den omtale og heder de fortjente for å stille opp i en såpass spesiell situasjon.

NRL og SkikkeligRørlegger har i løpet av året bidratt til nær 300 oppslag om temaer som omhandler rørbransjen.

Bli rørlegger – nytt samarbeid med kjedene

NRL inngikk i 2012 et nytt rekrutterings-samarbeid med de fem store VVS-kjedene under fellesbetegnelsen «Bli rørlegger». Målet er å informere og inspirere ungdom som er i ferd med å velge yrkesvei til å kaste et blikk på rørfag.

Det har lenge vært slik at det er lite informasjon tilgjengelig på nett – ungdommenes prefererte kilde til informasjon – og det som finnes er av varierende kvalitet. Nettportalen blirørlegger.no skal inneholde informasjon om hvilke muligheter som finnes innen rørfaget, hvilke utdanningsveier man kan velge og selvsagt også kontaktdata til lokale opplæringskontorer. NRL prioriterer også å synliggjøre menneskene i bransjen, ved å inkludere intervjuer med lærlinger og bedriftsledere for å konkretisere hva det egentlig innebærer å være rørlegger – og hva som forventes av den enkelte.

I forlengelsen av nettsiden er det produsert to kortfilmer i samarbeid med produksjonsselskapet Adalia. Filmene viderefører tanken bak nettsiden og vil distribueres til ulike nettsider for utdanning, samt kunne benyttes av NRL og kjedene i eget rekrutteringsarbeid. Blirørlegger.no lanseres i første kvartal 2013.

En vannbrønn i året – NRL inngår bistandssamarbeid med Plan Norge

Sammen med Norges største bistandsorganisasjon har NRL forpliktet seg til å finansiere én vannbrønn årlig via Plans Give-me-5-prosjekt i Senegal. Bakgrunnen for samarbeidet er et ønske om å kunne bidra til at flere barn får oppleve sin femårsdag og samtidig vise rørleggerfagets betydning i et større perspektiv.

I hverdagen dreier rørleggerbransjen seg mest om de praktiske tingene. Vannskadesikring, produktkvalitet, samarbeid på byggeplass, montering og prosjektering. I dette prosjektet tar vi et skritt tilbake og minner om hvilken betydning faget vårt har i samfunnet. Tilgang på rent vann er en livsnødvendighet – som svært mange dessverre ikke får nytte godt av. Det ønsker NRL å bidra til å endre.

Alle barn har rett til grunnleggende helse-tjenester. I Senegal dør altfor mange barn av sykdommer som kunne vært forebygget eller behandlet. Ofte er det enkle tiltak som skal til, som vaksiner, rent drikkevann og opplæring av foreldrene i ernæring og hygiene. Fem år er en kritisk grense for at barn skal vokse opp, og derfor jobber Plan med tett oppfølging av de minste. I Senegal dør 1 av 10 barn før de fyller fem år, og mange kvinner dør i barsel.

Følgene av mangel på tilgang til rent drikkevann er også svært alvorlige, spesielt for barna. En direkte konsekvens er at mange barn dør som følge av vannbårne sykdommer som diaré. En indirekte konsekvens er at barna ikke får gå på skolen fordi det er deres oppgave å gå mange timer hver dag for å hente vann til familien.

Litt på siden

På tross av at bistandssamarbeid er litt på siden av det NRL vanligvis beskjeftiger seg med, er dette en viktig sak som står faget vårt nært, og som relaterer til noe av det grunnleggende innen faget – tilgang på rent vann og trygge sanitærforhold. Norsk rørbransje er en svært viktig del av samfunnets infrastruktur. Ved å bidra til Plans arbeid tar bransjen del i en positiv verdi-

skapning – også utenfor landets «fire vegger». Plansamarbeidet vil i større grad løftes opp på agendaen i jubileumsåret 2013, og planleggingen av konkrete aktiviteter er igangsatt.

NRL på nett

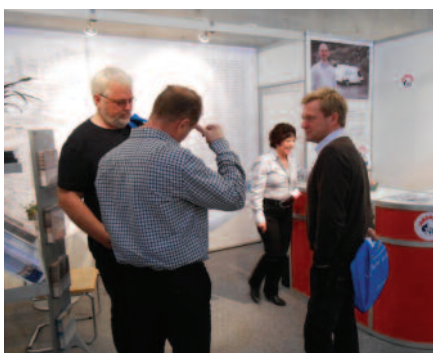
Der Skikkeligrørlegger.no og Blirørlegger.no henvender seg mot publikum utenfor bransjen, er NRL.no et nettsted som samler informasjon vi mener er relevant for våre medlemsbedrifter.

Blant annet nyheter i bransjen, kursplaner, informasjon om rekruttering, utdanning og NRLs publikasjoner. Medlemmer har også tilgang til et passordbeskyttet område, hvor de finner eksklusiv informasjon i form av avtaler og markedsanalyser. Hjemmesiden inkluderer også en nasjonal nyhetsovervåker for rørleggernæringen. Denne oppdateres daglig.

Etter at all forbrukerinformasjon ble flyttet fra NRLs hjemmesider og over til Skikkeligrørlegger.no har sidene fungert som et rent bransjnettsted for medlemmer og potensielle medlemmer. NRL.no besøkes gjennomsnittlig mellom 3.000 og 4.000 ganger i måneden.

▲ Skikkelig rørlegger moderniserer designet og får mer publikumsvennlig navigasjon.

▲ NRLs stand. Fra venstre: Helge Andersen, Oddgeir Tobiassen, Annie Irene Tukun Houmøller og Bjørn André Holmen.

VVS-Dagene 2012 på Lillestrøm

NRL deltok også denne gang med egen stand under VVS-Dagene, som varte fra 17. til 19. oktober. Standen var forholdsvis godt besøkt, også av en del potensielle medlemmer.

NRLnytt

Administrasjonen har i perioden utgitt 5 situasjonsrapporter – NRLnytt. Disse blir distribuert både til aktive og potensielle medlemmer, samarbeidspartnere, faglærere og spesielt interesserte abonnenter.

Rørfag

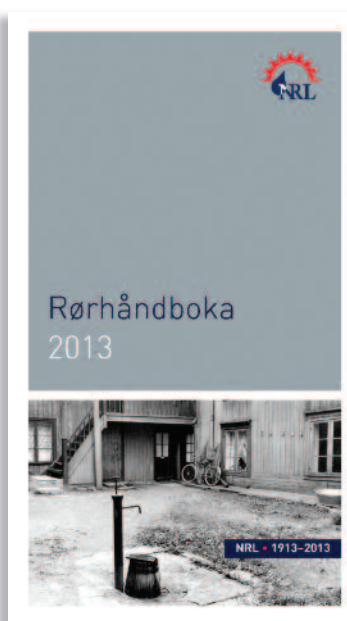
Rørfag er NRLs organ, men driften er satt bort til Skarland Press A/S. Bladet har et opplag på 3 900, og har i perioden gitt et rimelig godt økonomisk bidrag til NRLs drift – kr 392 361.

Rørhåndboka 2013

NRL har opphavsretten til Rørhåndboka, mens Skarland Press AS står som ansvarlig utgiver. Boka ga i perioden et økonomisk bidrag til NRL på ca. kr 330 000. Alle medlemmer får ett eksemplar gratis.

Rørhåndboka er både et oppslagsverk, et læremiddel og en kalender for planlegging av hverdagen. Boka brukes av rørleggere, lærlinger, rådgivere, vaktmestere, driftspersonell og faglærere. Fagdelen inneholder stort sett innsamlet stoff fra andre publikasjoner. Stoffet er komprimert, men utfyllende detaljer vil man finne i lærebøker, lover og forskrifter og i litteratur fra leverandører og produsenter. I tillegg til papirutgaven er den også tilgjengelig i nettversjon på VVS- og byggebransjens kompetansebibliotek.

2013-utgaven av Rørhåndboka inneholder nye blader om biofyringsolje, utslipp fra hus og hytter, bransjeregler for sikre vanninstallasjoner (oppdateringer), feste av vegghengte toaletter, ettrørsanlegg for vannbåren varme, takavvanning, shuntventil typer, alternative føringsveier for stikkledninger, rør- og kummateriale, skjøting av kobberør, varmelåser, radonspærre og oppstikk, sjaktløsninger og innkassing av rør. Til sammen 18 nye sider og en del rettelser av eksisterende blader.

NRLs 2-årige markedsrapport

I samarbeid med Prognosesenteret AS utvikler NRL en markedsrapport for rørbransjen. Denne er gratis tilgjengelig for medlemmene på NRLs hjemmeside.

Svenneprøveklokken

NRL-klokken deles ut til dem som har bestått svenneprøven. Noen av opplæringskontorene og NRLs lokalavdelinger vil gjerne gi den nye rørleggersvennen et tydelig minne og en takk for innsatsen. Klokken er også et fint bidrag i rekrutteringen.

Rørleggere med svennebrev kan også få kjøpt klokken.

Kompetanse

NRLs Avdelinger med tilsluttede opplæringskontorer og VA/VVS-Kompetanse er de viktigste bidragsyterne til kompetanseoppbygging og rekruttering i bransjen.

NRLs Kompetanseutvalg

Bakgrunnen for opprettelsen av NRLs Kompetanseutvalg ligger i NRLs strategi- og handlingsplan og vedtak i NRLs Styre i 2003. Utvalget skal være et bindeledd mellom medlemmene og NRLs administrasjon og styre i kompetanse- og rekrutteringsspørsmål. Etter at Kunnskapsløftet har funnet sin plass, har det ikke vært så stort behov for møter i utvalget. Dessuten har mange av oppgavene blitt ivaretatt av BNLs Kompetanseutvalg.

Representanter i NRLs Kompetanseutvalg

Helge Andersen, Oslo
Elin Moer Brønne, Nøtterøy
Karl-Erik Skogø, Skien
Magne Stunner, Bergen
Morten Vangsøy, Oslo
Ole Larmerud, NRLs Administrasjon

BNLs Kompetanseutvalg

BNLs kompetanseutvalg består av opplæringsansvarlige i hver av bransjeforeningene tilsluttet BNL. En av de store utfordringene for byggenæringen vil være tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse. BNL har som overordnet mål å arbeide for at ungdom velger yrkesfag og realfag, samt å sørge for et utdannings-system som er tilpasset bedriftenes behov. I tillegg må det sørges for at seniorkompetansen i bedriftene består. Dette er Kompetanseutvalgets viktigste oppgaver ved siden av å sørge for en bred kontakt mellom bransjen og utdanningsmyndighetene for å fremme næringens syn.

NRLs/rørleggerbransjens representant i BNLs Kompetanseutvalg

Ole Larmerud, NRLs Administrasjon.

▲ Linda i aksjon under NM 2010.

Opplæringskontorene i medvind

Opplæringskontorene for rørleggerfaget gjør en strålende jobb og kan melde om god tilvekst av lærlinger. Som eksempler kan nevnes Opplæringskontoret i henholdsvis Vestfold og Rogaland.

Elin Moer Brønne, Vestfold, har meddelt at det til nå i år er tegnet 28 nye kontrakter, og at ORV dermed har 63 lærlinger. En delikat og informativ hjemmeside er et av mange rekrutteringselementer i ORV. Dessuten følges lærlingene opp på en eksemplarisk måte.

Det samme er tilfellet i Rogaland, der Kjell Sivertsen og Knut Øgård har fått stor presedekning for opplæringskontoret, som nå har 240 lærlinger. Aftenbladet har lange artikler om NM-deltakeren Linda Vargervik Jørmeland, som hadde sin læretid i Bryne Rør AS, og om lærebedriften Sig.

Halvorsen AS, som nå har 50 lærlinger i Rogaland.

Journalisten kalte Sig. Halvorsen AS for en lærlingfabrikk. Dette er neppe en rett betegnelse, fordi fabrikker er ensbetydende med roboter. Lærlinger er ikke roboter, men påvirkelig ungdom som trenger oppfølging og omsorg, noe opplæringskontorene og bedriftene viser at de får til.

Offisiell åpning av prøvestasjonen på Rudshøgda

Leder i NRLs Avdeling Hedmark og Opplands styre, Knut Malmberg, og daglig leder av Opplæringskontoret (ORHO), Åge Bjørnbakken, kunne ønske ordfører og andre gjester velkomne til det nye prøvesenteret på Rudshøgda i april 2012. Det tok lang tid med mange diskusjoner å få etablert prøvestasjonen. De fleste av

▲ Høytidelig åpning ved ordfører i Ringsaker, Anita Ihle Steen. Styreleder Knut Malmberg i bakgrunnen.

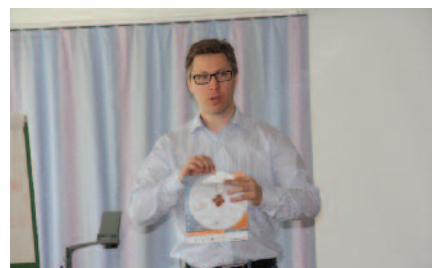
ORHOs lærlinger hadde til da måttet avlegge svenneprøvene på bygg, med alle de urettferdige og vanskelige forhold det innebærer. Prøveavleggelsen kunne ta nesten et år, noe som var helt uakseptabelt.

Lærerik faglærersamling i Borås

Faglig utbytte sto øverst på dagsordenen når faglærerne møttes på årets samling i Borås. I tillegg til meningsutvekslinger og pedagogiske problemstillinger ønsker lærerne å oppdatere seg på den siste tids faglige utvikling.

Ingen kan gjøre dette bedre enn aktuelle leverandører. Når faglærerne hadde ønske om å lære mer om pumpe- og innreguleringsteknikk, falt valget lett på Wilo og TA Hydronics, som i alle år har bistått bransjen med kunnskapsoverføring og god service. Gruppen på 25 personer ble godt mottatt på TAs fabrikk i Ljung. Interessant omvisning ble fulgt opp av dyktige forelesere. Magnus Hagen fra Wilo og Lars Jacob Maurtvedt fra TA førte deltakerne inn i den nye pumpe- og reguleringsverdenen. Nye energibestemmelser og endrede varmeinstallasjoner stiller store krav til nye produkter og nye installasjonsmetoder. Ikke minst når det gjelder pumper og styringssystemer.

Etter to interessante dager hos TA ble det utdeling av KPK-kursbevis (kompetansegivende perfektjoneringskurs). Det kan nevnes at noen av faglærerne har vært med på nesten alle NRLs samlinger siden starten i 1982. Siste dag foredro Marit Alvin over «Yrkesfaglærere i rørleggerfaget – Fremtiden i Deres Hender!» Interessant og utfordrende både for faglærerne og bransjen.

▲ Foredragsholdere var Magnus Hagen (øverst), Marit Alvin og Lars Jacob Maurtvedt.

Her fra samlingen.

Yrkes NM

Yrkes-NM ble arrangert i Lillestrøm i slutten av oktober 2012. WorldSkills Norway sto for den generelle gjennomføringen i samarbeid med Akershus fylkeskommune, mens hvert fag tilrettela for egen konkurranse.

Tradisjonen tro, valgte NRL også denne gangen å arrangere svenneprøver, i tillegg til selve konkurransen. Det ble en upåklagelig rekrutteringssamling med besøk av ca. 30 000 elever og foreldre. NRLs fem kandidater besvarte spørsmål fra både presse, faglærere, elever og foreldre. Foruten de konkurrerende, hadde NRL flere

ungdommer til hjelp. Rørleggerelever og lærere fra Jessheim og Vestby videregående skoler deltok både i rigging og nedrigging av standen og besvaring av spørsmål fra publikum.

Brødrene Dahl AS sto i spissen for positive leverandører. Representanter fra opplæringskontorene i Nord-Norge, Oslo, Trøndelag, Rogaland og ikke minst Møre og Romsdal, bidro også til et vellykket arrangement.

To av kandidatene fikk «bestått meget godt» av Prøvenemnda, som var veldig godt fornøyd med gjennomføringen.

▲ Fem fornøyde kandidater. Fra venstre: Lasse Kleiveland, Espen Mortensen, Nicolay Kramer Schjerlund, Stian Sæther og Benjamin Pettersen.

▲ Sliten, men lykkelig gullvinner – Stian Sæther.

▲ Årets Yrkes-NM for rørleggere fikk svært god dekning i media. Både lokal-, fag- og regionalpresse synliggjorde konkurransen og de fem kandidatene.

«Fra lærling til svenn» – et verdifullt hjelpemiddel for svenneprøveavleggelsen

Flere av opplæringskontorene benytter seg av håndboka som er beregnet på alle som er involvert i svenneprøven. NRL har kun fått positive tilbakemeldinger på boka, som er et spesielt godt hjelpemiddel for lærlingen. Noen opplæringskontorer deler den ut allerede i starten på læretiden, slik at lærlingen har god tid til å sette seg inn i forholdene rundt prøveavleggelsen. I tillegg til selve boka er det mulig å få alle sjekklistene i word-format.

Ny kombinert fag- og høyskoleutdanning – KEM i Kongsberg

Det har alltid vært en akademisk mur mellom fagskole og ingeniørhøyskole. Dette har gjort det vanskelig for dyktige fagteknikere å få kredit for det de kan når de ønsker å starte på et høyskolestudium. Nå ser det endelig ut til å kunne lykkes å få opp den gordiske knute.

NRL-S og NRLs Avdeling Buskerud samarbeider med Fagskolen Tinius Olsen (FTO) og Høyskolen i Buskerud (HiBu) om ny ingeniørutdanning innenfor Klima – Energi – Miljø i bygg (KEM).

Når første halvannet år er omme, må studentene ta et valg om de ønsker å fortsette på høyskolen for å bli bachelor eller gå over på fagskolen for å bli fagskoleingeniør. Ordningen betinger at høyskolen og fagskolen samkjører fagplanene, slik at for eksempel det høyeste matematikkpensumet tas først i det andre året, og at grunnlaget for tekniske fag, mesterfag, prosjektstyring og språkfag gjennomgås det første året.

▲ På møtet i Mjøndalen deltok (fra venstre) Ingebjørg Martinsen, NRL-S, Arvid Sigveland, Høyskolen i Buskerud, Eli Hermine Heyerdahl Eide, NRLs Avdeling Buskerud, Johnny Pettersen, Roar Mathisen og Ole Fredrik Stevning, alle fra Fagskolen Tinius Olsen på Kongsberg. I tillegg deltok Ole Larmerud, som her er fotograf.

KEM-studiet ved FTO er på det nærmeste i boks og Nokut-søknad er sendt. Elleve studenter er allerede i gang med LØM-emnet (ledelse-økonomi-markedsføring i mesterutdanningen) og fortsetter videre med fagstudiene til høsten. HiBu har tidligere lovt en myk overgang til høyskolen, men ettersom det ikke er etablert en retning for byggfag ved HiBu, må det arbeides videre for å få til et rettlinjert løp fra FTO til HiBu for de studentene som ønsker det. Skissen viser hvordan FTO-studentene kan fullføre et rettlinjert bachelor-

løp ved å velge matte istedenfor hovedprosjekt det siste halve året på FTO. De aller mest ivrige studentene kan kanskje klare begge deler med en betydelig arbeidsinnsats.

Alle parter er positive til å få til et gjennomførbart opplegg, men det må arbeides videre med innhold og formaliteter. NRL finner modellen så viktig at det gjøres en betydelig egeninnsats for å få den realisert, ikke minst for at andre fagskoler og høyskoler kan adoptere ideen.

Seks fagskoler tilbyr KEM-utdanning (klima, energi og miljø i bygg)

VKE, NRL og Fagskolen i Oslo (FiO) har hatt møter med fagskolene i Stavanger, Bergen, Gjøvik, Grimstad og Fagskolen Tinius Olsen på Kongsberg. Målene med møtene er nettverksbygging mellom skolene og mellom skolene og bransjene – lokalt og sentralt – felles profilering og markedsføring, kvalitetssikring av innhold og pedagogikk, rekruttering av lærere og behovet for KEM-utdanning i fremtiden.

For å løse de samfunnsmessige klimautfordringene, er det en utvikling med stadig skjerpede krav til energieffektive tekniske installasjoner i bygg. Strengt energikrav skal likevel ikke gå på bekostning av funksjon, godt inn klima og andre viktige kvaliteter. Dette gir markedsmessige

muligheter og utfordringer for KEM-bransjen. Et eksempel er ordningen for energivurdering av klimaanlegg (kjøle- og ventilasjonsanlegg), der det stilles krav om minimum kompetanse som fagtekniker. KEM-studiet har fokus på:

- Faglig (praktisk) ledelse og overordnet systemforståelse.
- Koordinering og ledelse av praktiske, tekniske utfordringer.
- Teknisk drift i bygg.
- Tverrfaglig forståelse (VVS, rør, kulde og ventilasjon, elektro og automasjon).

Noen skoler har eksamen ved årsskiftet, andre på våren, avhengig av om det er hel- eller deltidsstudium.

Uteksaminerte fra høst 2011 / vår 2012 ved de fem skolene som har KEM-studium:

Fagskole	Uteksaminerte
Oslo	22
Gjøvik	21
Grimstad	20
Bergen	20
Stavanger	13
Sum	96

NRL/VKE anslår behovet til 200 KEM-teknikere per år. Men med forgubbing og økt grad av tekniske funksjoner i bygg kan behovet kanskje anslås til nærmere 300. Målet er et stykke fram, men bransjene og skolene er på god vei. Nå gjelder det bare at myndighetene følger opp – både økonomisk og med ordninger som sørger for kredit inn i høyskolesystemet.

Vitnemålutdeling for 21 nye fagskoleingeniører i Oslo

Etter 30 måneders hard innsats, kunne de nye fagskoleingeniørene fra KEM-studiet si seg fornøyde med ny tittel som fagskoleingeniører. I studiet ligger også pensum til mesterprøven, slik at de kan løse mesterbrev når det måtte passe.

Klassen besto av ulike fagfolk som blikkenslagere, elektrikere, ventilasjons-/kulde demontører og rørleggere. Miksen av ulike

HiBu har tidligere lovt en myk overgang til høyskolen, men ettersom det ikke er etablert en retning for byggfag ved HiBu, må det arbeides videre for å få til et rettlinjert løp fra FTO til HiBu for de studentene som ønsker det.

fagfolk gjør studiet ekstra interessant og lærerikt, fordi de har så mye å tilføre hverandre.

Even Leira og styreleder Gunnar Stavnes fra Fagskolen i Oslo overrakte velfortjente vitnemål. På vegne av NRL ønsket Ole Larmerud alle velkommen til VVS-bransjen, som alltid har behov for flinke og motiverte ingeniører. Samtidig ble bedriftene oppfordret til å dra nytte av KEM-ingeniørenes kompetanse i nye markeder.

Rekruttering

Rekrutteringen til rørleggerfaget er stort sett stabil og ligger på ca. 500 nye lærlinger per år. De fleste av NRLs avdelinger og medlemsforetak er fornøyd med rekrutteringen, selv om det har vært noen tilløp til for lav tilgang enkelte steder. Gjennom flere år har NRL erfart at en stabil og lett stigende rekrutteringskurve er bedre enn å legge rekrutteringen etter konjunkturkurvene i byggenæringen. Opplæringskonstortene har gode rekrutteringsaktiviteter.

Kompetansegivende perfeksjoneringskurs (KPK)

Vannskader som følge av montasjefeil er dessverre ingen nyhet i vår bransje. Én dårlig utført pressfitting kan få store konsekvenser når skjøten flyr fra hverandre. Et rør-i-rør-system kan utmerket godt feilmonteres til å fjerne all vannskadesikkerhet som er innebygd i konseptet.

▲ En fornøyd leder av KEM, Even Leira, og styreformann for Fagskolen i Oslo, Gunnar Stavnes.

Det er en type feil som deler av bransjen er i ferd med å sette inn tiltak mot. Flere byggherrer og totalentreprenører forlanger sertifikater/dokumentasjon på at fagarbeideren behersker installasjonen av de produktene og systemene som inngår i leveransen. Eksempler kan være rør-i-rør, pressfittings, ulike varmebærere, komponenter og energikilder, våtromskomponenter, spesielt HMS-utstyr etc.

I et samarbeid med Produsentforeningen (VVP) har NRL og flere leverandører ut-

viklet korte perfeksjoneringskurs relatert til vedkommende leverandørs produkt. Opplæringen er både teoretisk og praktisk og avsluttes med en prøve. NRL og VVP utarbeider læreplanen sammen med leverandøren og oppretter en avtale for gjennomføringen. Bestått prøve gir et kurs- eller kompetansebevis, som undertegnes av vedkommende leverandør, VVP og NRL. På bakgrunn av dette kan leverandøren etter eget ønske utferdige et «lommefertifikat», dersom det er aktuelt.

Nordisk VVS-utdanningssamarbeid

Det nordiske VVS-utdanningssamarbeidet har pågått siden 1978 og har ført til en harmonisering av de nordiske rørleggerutdannelsene og like betingelser for rørleggere som krysser landegrensene i Norden. Dessuten har samarbeidet hatt stor betydning for rekruttering og utveksling av læremateriell, svenneprøver, lærlinger, faglærere og bransjefolk ellers. Ettersom både Danmark og Finland ser det europeiske samarbeidet som viktigere enn det nordiske og derfor har trukket seg ut, står hele det nordiske utdanningssamarbeidet i fare. Dette til tross for at myndighetene i landene anbefaler at Norden står sammen for å holde fast på kvaliteten av det nordiske rørleggerarbeidet, som ligger langt foran de fleste andre europeiske land. Svenskene, islendingene og nordmennene holder stand og har gått sammen om en nordisk faglærerkonferanse i 2013. På konferansen vil betydningen av et videre samarbeid bli satt på dagsordenen.

NRLs representanter i det nordiske utdanningssamarbeidet har i perioden vært Are Skaar Nielsen, Ingebjørg Martinsen og Ole Larmerud.

NRLs representant i Arbeidsgruppen

Ole Larmerud, NRLs Administrasjon.

▲ Nils Otterstål ønsket velkommen til nordisk faglærersamling.

► Besøk på Universitetsholmens Gymnasieskole. Fra venstre Frode Skjervø, Verdal vg. skole, Hans Martin Pedersen, Kvaløya vg. skole, Ståle Myklebust, Borgund vg. skole, Bent Nielsen, svensk faglærer på Gymnasieskolan, Amund Amundstad, Vestby vg. skole, og Robert Storholmen, Verdal vg. skole.

Nordisk faglærersamling i Malmö

Svenskene var vertskap for årets nordiske faglærersamling. På programmet sto fornybare energikilder som vind og sol, svenneprøveavleggelse og gjensidig orientering om utdanningssystem og pedagogiske utfordringer.

Av de ca. 30 deltakerne kom denne gangen halvparten fra Norge. Danmark deltok ikke i år. Spesiell interessant var befaring på et større solvarmeprosjekt, der både solfangere og solceller forsynte byggene med varme og elektrisitet.

Interessant var også et besøk på prøvestedet i Hässleholm, som viste at det ikke er store ulikheter mellom svenneprøvene i Sverige og Norge. Ikke så rart, når vi vet at

svenskene for et par tiår siden adopterte det norske opplegget. Men svenskene har utviklet en bedre og mer rasjonell struktur enn den vi har her hjemme. Svenneprøven har en ukes varighet og inkluderer teori, og den praktiske prøven har få variasjoner i forhold til i Norge. Det kommer av at prøvene er samkjørte, og at de kun avlegges på tre prøvestasjoner i landet. Hver stasjon har internat for lærlingene. De er bygd over samme lest, bestemt av bransjen, representert ved Yrkesopplæringsnemnden. Slik blir kandidatene prøvd på en mer samstemt måte enn i Norge, og systemet virker rasjonelt og rettferdig. De norske representantene var enige om at det nå var Norges tur til å adoptere svenskens gjennomføringsopplegg.

Mesterutdanningen

Resultater for avlagte eksamener i faglig ledelse tradisjonelt løp:

	Avlagte eksamener		Stryk i %	
	Januar	Mai	Januar	Mai
2011	24	61	37,50	18,00
2012	20	99	20,00	46,70
2013	15		22,72	

Aktive rørleggermestere per 31.12.2012 er 2 211, hvorav 14 kvinner.

Kandidatene skal i tillegg til eksamen i faglig ledelse levere prosjektoppgave, som skal godkjennes før avleggelse av eksamen.

Sensorer

Bjørn Grimsrud, Fagrådet for våtrom
Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon

I den modulbaserte tekniske fagskolen er mesterfagene lagt inn i fagplanen, slik at kandidatene kan få mesterbrevet etter fullført løp. Forutsetningen er beståtte eksamener, svennebrev i rørleggerfaget og nødvendig praksis i henhold til mesterbrevlovens krav.

NRL er representert i teknisk fagskole både i fagplanoppbygging, undervisning, oppgavenemnda og sensorkollegiet med følgende representanter:

Bjørn Grimsrud, Fagrådet for våtrom
Ole Larmerud, NRLs Administrasjon
Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon

Solfanger i dristig arkitektur.

EU-prosjekt for energikompetanse i byggenæringen

Build Up Skills er et kompetanseprogram for byggenæringen i regi av EU-kommisjonen, hvor om lag 20 land deltar. Målet med Build Up Skills er å etablere en handlingsplan for å øke kompetansen om energieffektiv bygging og rehabilitering samt bruk av fornybar energi i bygg blant de utførende i byggenæringen.

Hensikten er at byggenæringen i Europa skal styrke sin konkurransevne og ha tilstrekkelig kunnskap for å nå målene om lavere energibruk i bygningsmassen, lavere utslipp av klimagasser og innføring av «nesten null energinivå» som standard for nye bygninger.

EUs klimamålsetninger fastsetter at EU skal oppnå 20 % energieffektivisering, 20 % mer produksjon av fornybar energi og 20 % reduksjon i klimagassutslipp innen 2020. EU-kommisjonen har anerkjent at satsing på kompetanse er avgjørende for å nå 20-20-20-målene og avgjørende for å fremme bærekraftige og grønne arbeidsplasser. Byggenæringen er en av samfunnssektorene det satses på.

Partnere i prosjektet i Norge er Direktoratet for byggkvalitet, Lavenergiprogrammet, Byggenæringens Landsforening, Byggmesterforbundet, Entreprenørforen-

Gjennom satsing på utdanning og etterutdanning skal Build Up Skills bidra til at energi- og miljømål kan nås, samtidig som byggenæringen styrkes og utvikles i en miljøvennlig retning.

ingen Bygg og Anlegg, Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS, Norske Murmestres Landsforening og Enova. Prosjektet skal gå over 18 måneder. Prosjektkostnadene er estimert til ca. 350 000 Euro, hvorav EU-kommisjonen dekker ca. 310 000 Euro gjennom programmet Intelligent Energy Europe (IEE). Resten av kostnadene dekkes av egeninnsats fra Enova og Direktoratet for byggkvalitet. I 2012 forelå 2 delrapporter i form av en statusanalyse og et veikart.

Våtromskurs

Etterspørselen etter våtromskurs holder seg fortsatt på et høyt nivå. Mange NRL-avdelinger ønsker å utdanne siste års lærlinger innen våtrom og bærer mye av kostnadene selv. I Oslo og Bergen har kontorene egne instruktører, mens de andre avdelingene benytter seg av instruktører fra NRL-S. Både Mjøndalen, Oslo, Jessheim, Tønsberg, Ålesund og Skien har relativt faste datoer for avholdelse av lærlingskursene.

Også rørleggere, tømrere, murere, malere og elektrikere har utvist stor interesse for våtromskursene. Mange overraskes over mangfoldet av løsninger som finnes i Byggebransjens våtromsnorm. Oppfordringen videre må være at flere foretak melder sin interesse for kurs i Modul B, slik at man på sikt kan sikre kvalitet også på prosjekteringsarbeidet.

Baskurs for rørleggere – Modul A «Basen som leder»

Kurset er lagt opp som en kombinasjon av forelesning og gruppeoppgaver. Mellom samlingene løser deltakerne arbeidsoppgaver tilknyttet et reelt prosjekt. Kurset avsluttes med tre timers skriftlig eksamen.

Kurset har fått svært god mottakelse. Siden denne modellen ble innført i 2006 har ca. 500 baser deltatt og avlagt eksamen i henholdsvis Stavanger, Skien, Hamar, Drammen, Bergen, Oslo, Ålesund, Kristiansand, Trondheim, Bodø, Mo i Rana, Bodø, Tromsø, Tønsberg, Alta og på Svalbard. Kurset oppdateres fortløpende, og nye kurs settes opp etter ønsker og behov.

Kursinnhold – Modul A, Basen som leder

- A1 Basens oppgaver og roller / utvikling i faget
- A2 Basledelse
- A3 Basøkonomi
- A4 Basjus, aktuelle lover og normer
- A5 Kvalitetssikring, planlegging og drift av byggeplass

Prosjektlederkurs – Modul B «Prosjektleders rolle»

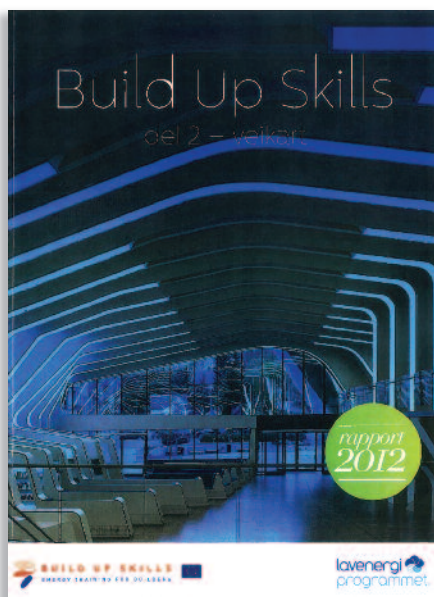
Prosjektlederkurset er en videreføring av Baskurset. Det går over 2 samlinger på henholdsvis 2 og 3 dager over en periode på 3 uker. Kurset er lagt opp som en kombinasjon av forelesning og gruppeoppgaver tilknyttet et reelt prosjekt. Kurset avsluttes med tre timers skriftlig eksamen.

Kursinnhold – Modul B «Prosjektleders rolle»

- BO Grunnlag for prosjektet – markeds-situasjon
- B1 Prosjektøkonomi – kontrakt
- B2 Forberedelser av byggesaken
- B3 Gjennomføring av byggesaken
- B4 Avslutning – evaluering av byggesaken

Antall deltakere på kurs i regi av NRL-S 2012

BAS-kurs	23
Grunnkurs våtrom	294
Fagmodul A våtrom	277
RS'Kalk	56
NRL webSystem	326
Vannbåren varme	60
Sum	1 036

For en organisasjon som NRL er det viktig å ha samarbeidspartnere på områder som krever næringspolitisk tyngde og bred tverrfaglig kompetanse for at bransjen skal bli hørt på de næringspolitiske områder som berører den.

Samarbeid med Energigass Norge

17. november 2010 vedtok NRLs Styre å melde NRL inn i Energigass Norge fra 1.1.2011 med henvisning til gassens betydning som energikilde – også i årene fremover – og det mulige samarbeid som NRL kunne ha med foreningen på vegne av medlemmer som er engasjert i gassmarkedet. I styremøte 1.12.2011 ble det besluttet å utvide samarbeidet, og 19.9.2012 ble det avholdt et oppstartmøte hos NRL for det nyopprettede arbeidsområdet «Montasje og utstyr».

Målet med samarbeidet er å etablere og drifte et gassteknisk fagmiljø som fremmer gassteknisk kompetanse, sikkerhet og kvalitet og gir økt bruk av energigass i Norge. Aktiviteten i arbeidsområdet «Montasje og utstyr» er tenkt å være diverse fagsamlinger, arbeid med rammebetingelser og andre aktuelle saker, informasjon til og fra deltakerne og bygging av nettverk. Rammebetingelser omfatter aktuelle saker innen gassteknikk, sikkerhet, bruksområ-

Målet med samarbeidet er å etablere og drifte et gassteknisk fagmiljø som fremmer gassteknisk kompetanse, sikkerhet og kvalitet og gir økt bruk av energigass i Norge.

der og saker som inngår i Norsk Gassnorm.

På oppstartmøtet deltok ca. 30 personer – hvorav flere NRL-foretak innenfor gass – foruten utstyrsleverandører, Oslo brannvesen, Norsk Akkreditering m.fl. For å delta i arbeidsområdet må en være medlem i Energigass Norge. Medlemmer i NRL betaler halv kontingent til Energigass Norge – ca. kr 3 000 per år.

► Tore Woll, Energigass Norge, ledet møtet.

► Helena Johansson, Norsk Akkreditering, ga deltakerne en grei innføring i akkreditering av kontrollforetak.

▼ Mange hadde funnet veien til dette møtet.

▲ Fra venstre: Tirill Ilebekk Hansen, Øystein Kjellsen, Steinar Kjærstad, Jan Vang, Knut Strand Jacobsen, Erik Skar, John-Arne Eiken og Ole Larmerud.

Samarbeid med rørleggerkjedene

Etter at tillitsmenn i begge leire har påpekt behovet for nærmere kontakt mellom NRL og kjedene, har partene funnet frem til et møteopplegg hvor representanter for NRL, Bademiljø, Comfort, VVS Eksperten AS, Varmer & Bad og Rørkjøp møtes jevnlig.

Hensikten er å informere om aktiviteter og diskutere saker av mer overordnet betydning. Fra NRLs side er dette utvilsomt et nyttig forum for bransjen. Møtene avholdes hos de enkelte deltakerne etter tur, slik at man får anledning til å ta kontorene i øyesyn og få en oppfatning av hvordan den daglige drift ivaretas hos den enkelte og dennes medarbeidere.

Følgende samarbeidsprosjekter er et resultat av disse samtalene:

- Utvikling av en felles kommunikasjonsplattform for rekruttering som omfatter utvikling av nettportalen «blirørlegger.no», informasjonsfilm og øvrig rekrutteringsmateriell rettet mot ungdom
- Felles holdning til praktisering av FL-VVS 2001
- Gjennomføring av en felles markeds- og normtallsanalyse i 2013 i regi av konsultentselskapet Hartmark Consulting AS

Vannskadekontoret

Vannskadekontorets målsetting er å fungere som et service- og informasjonskontor for forbrukere, forsikringsselskaper, byggebransje og myndigheter.

Vannskadekontoret (VSK) ble opprettet som et prosjekt ved Norges byggforskningsinstitutt i januar 1982. Bakgrunnen var at forsikringsselskapene, rørbransjen og myndighetene ønsket et senter for vannskadeforebyggende aktiviteter for å imøtekomme en sterk økning i antall vannskader.

Kontoret arbeider kontinuerlig for å påvirke samfunnet til å velge vannskadesikre løsninger og har en viktig rolle som initiativtaker overfor myndigheter og bygge-

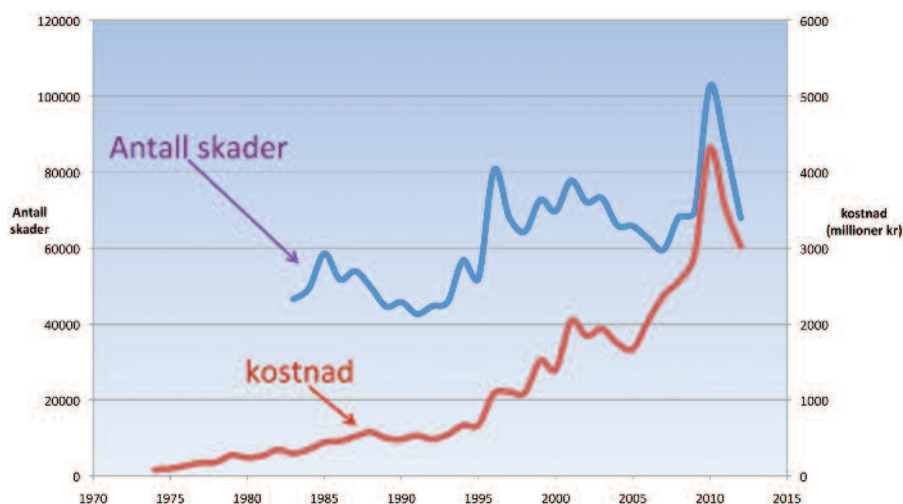
bransje. Hovedoppgaven er informasjonsvirksomhet. Informasjonen foregår først og fremst gjennom svartjenesten, som blant annet gir råd og veiledning om oppståtte vannskader og forebygging av disse. Kontoret utgir også informasjonsmateriell, brosjyrer, statistikker, håndbøker for installasjoner, pressemeldinger, artikler m.m. og har egen hjemmeside.

NRL bevilget i 2012 kr 63 000 i støtte til drift av Vannskadekontoret.

NRLs representant i Rådet for Vannskadekontoret

Ole Larmerud, NRLs Administrasjon.

▼ Vannskadestatistikk, prognoser etter 3. kvartal 2012.

VA/VVS-Kompetanse

VA/VVS-Kompetanse er et eget prosjekt for synliggjøring og profilering av bransjen i rekrutterings- og utdanningssammenheng.

Leverandørene (VVP), grossistene (NRF) og installatørene (NRL) finansierer prosjektet. Rekrutteringstiltak, kampanjer og materiell springer ut fra prosjektet. I 2012 delfinansierte prosjektet messer, konkurranser, annonser, kampanjemateriell, mesterskap, rekrutteringssamlinger og andre sentrale og lokale tiltak. I tillegg støtter prosjektet opp om den årlige faglærersamlingen. NRL har hatt sekretariat siden prosjektets start i 1998.

Høsten 2012 meddelte VVP at foreningen ønsket å trekke seg ut av prosjektet med virkning fra og med 2014, og at man for 2013 reduserte sitt bidrag fra kr 150 000 til kr 75 000. Det gledelige er at NRFs Styre i den forbindelse valgte å øke sitt tilskudd fra kr 150 000 til kr 225 000 i 2013 for å oppveie for manglende tilskudd fra VVP dette året.

I tillegg til et betydelig rekrutteringsarbeid i NRLs avdelinger og opplæringskontorer må prosjektet krediteres for at rekrutteringen til bransjen er på et stabilt nivå.

Stiftelsen Norsk brannvernforening

Stiftelsen Norsk brannvernforening er en uavhengig stiftelse som arbeider for et tryggere samfunn. Gjennom informasjon, opplæring, sertifisering og rådgivning hjelper den mennesker, bedrifter og organisasjoner til å ta ansvar for sin egen brann sikkerhet. Norsk brannvernforening har tatt dette samfunnsansvaret siden 1923.

Organisasjonen ble opprettet på initiativ fra forsikringsnæringen og myndighetene og har følgende visjon: Liv, helse og verdi skal ikke gå tapt i brann. Brannvernforeningen setter kunnskap og informasjon i høysetet, gjennomfører ulike kurs, utvikler materiell og sertifiseringsordninger og har oppdrag for offentlige og private virksomheter.

NRLs representant i Stiftelsen Norsk brannvernforenings styre

Ole Larmerud, NRLs Administrasjon

Fagrådet for våtrom - FFV

Fagrådet for våtrom er en tverrfaglig og uavhengig medlemsorganisasjon og har som ideell oppgave å bidra til å redusere våtromsskader.

Fagrådets visjon er «Bedre våtrom gjennom BVN», en målsetting som man jobber mot gjennom

- ▶ bruk og oppdatering/videreutvikling av Byggebransjens våtromsnorm (BVN)
- ▶ bedre materialdokumentasjonen
- ▶ registrering av produkter og utstyr
- ▶ utdanning av prosjekterende, utførende og kontrollerende ledd
- ▶ stimulering av forsknings- og utviklingsarbeid og bred informasjonsvirksomhet

Byggebransjens våtromsnorm (BVN) er en bransjenorm for planlegging og utførelse av vannskadesikre, funksjonelle våtrom med høy kvalitet og lang levetid. Målet med normen er å heve kvaliteten på våtrom med hensyn til funksjon og levetid. BVN viser løsninger og spesifikasjoner som oppfyller kravene i byggreglene. Kontraktsfestet bruk av BVN sammen med riktig utført prosjektering, kan benyttes som dokumentasjon på at prosjekteringen og utførelsen er i henhold til byggreglene.

Videreutvikling og oppdatering av BVN skjer i samarbeid med SINTEF Byggforsk. Det sendes ut årlige oppdateringer av normen, vanligvis i desember.

Medlemmer i FFV

- ▶ Byggkeramikkforeningen
- ▶ Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA)
- ▶ Huseiernes Landsforbund (HL)
- ▶ Maler- og Byggtapetsermestrenes Landsforbund (MLF)
- ▶ Maling & Lakkindustriens Forbund
- ▶ Nordisk Gipsplateforening (NGF) v/Norgips

- ▶ Norges TakseringsForbund (NTF)
- ▶ Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS (NRL)
- ▶ Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF)
- ▶ VA og VVS-Produsentene (VVP)
- ▶ FBA (Tekna/NITO)
- ▶ NELFO – Foreningen for EL- og IT-Bedriftene

FFVs Styre

Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon, styreleder, representerer BNL

Olav Dagsleth, Maler- og Byggtapetsermestrenes Landsforbund, representerer BNL

Tore Carlsson, Ardex AS, representerer Byggkeramikkforeningen

Kjell Bernt Kalland, Armaturjonsson AS, representerer VVP

Grete Kjeldsen, Norconsult AS, representerer RIF

Birger Olsen, Boliginstituttet AS, representerer NTF

Varamann fra NRL

Ben Arild Schreier, Nore VVS AS

NRLs representant i FFVs Opplæringsutvalg

Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon

NRLs representant i FFVs Tekniske utvalg

Are Skaar Nielsen, NRLs Administrasjon

HMS-forum i BNL

I 2004 etablerte BNL HMS-forum, hvor alle bransjeforeningene i byggfag er representert. Også i 2012 har HMS-forum hatt jevnlige møter og et positivt samarbeid. Her utveksles erfaringer innen HMS, og det utarbeides felles dokumentasjon, som bransjeforeningene benytter i f.eks. sine HMS- og KS-systemer. Det er blant annet utviklet et system for HMS på byggeplass bestående av risikovurdering, HMS-planer og oppfølging av disse m.m. Utarbeidet dokumentasjon er tilpasset og integrert i NRL webSystem.

NRLs representanter i HMS-forum

Eli Hermine Heyerdahl Eide, NRLs Avdeling Buskerud

Oddgeir Tobiassen, NRLs Administrasjon.

Tilsluttede organisasjoner

Byggenæringens Landsforening (BNL)

Formålet med BNL er

- ▶ å ivareta og fremme medlemmenes fellesinteresser og representere byggenæringen overfor myndighetene, NHO, andre organisasjoner og samfunnet for øvrig.
- ▶ å profilere og synliggjøre byggenæringens betydning for landets verdiskapning og utvikling.
- ▶ å arbeide for rammebetingelser og stabile markedsforhold som gir grunnlag for medlemmenes utvikling, konkurranse-dyktighet og lønnsomhet.
- ▶ å arbeide for medlemmenes aktive sat-sing på kvalitet og miljøbevissthet.
- ▶ å fremme kontakt og samarbeid mellom medlemsforetakene og mellom landsfor-eningen og dens tilsluttede bransje-for-ener.
- ▶ å virke for gode og varige forhold mel-lom medlemsforetakene, de ansatte og deres organisasjoner.

Byggenæringens Landsforening (BNL) ble stiftet 26.11.1997 og består av disse medlemsorganisasjonene:

- ▶ Boligprodusentenes Forening
- ▶ Byggevarerindustriens Forening
- ▶ Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg (EBA)
- ▶ Maler- og Byggtapetsermestrenes Landsforbund (MLF)
- ▶ Norges Byggmesterforbund (NBF)
- ▶ Norske Anleggsgartnere miljø og landskapsentreprenører (NAML)
- ▶ Norsk Utleieforening (Nu)
- ▶ Norske Murmestres Landsforening (NML)
- ▶ Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS (NRL)

- ▶ Norsk Trevare
- ▶ Takentreprenørenes Forening (TEF)
- ▶ Treindustrien
- ▶ Ventilasjons- og Blikkenslager-bedriftenes Landsforbund (VBL)
- ▶ I tillegg er det en fellesgruppe som ikke har bransjetilknytning.

BNL er den nest største landsforeningen i NHO og har i dag 4 010 medlemsforetak med til sammen 63 223 årsverk.

NRLs representanter i BNLs Styre

Dag Halvorsen, Sig. Halvorsen Holding AS, Sandnes

NRLs delegater i BNLs Generalforsamling 2012

Arvid Løberg, Trondheim
Stein Ove Bjelland, Haugesund
Ole Gustav Rontén, Oslo
Geir Flan Thollefsen, Oslo
Thomas Jørs, Kokstad

1. varamann Knut O. Malmberg, Gjøvik
2. varamann Ingar Kjosvold, Notodden
3. varamann Thorvald Håverstad, Iveland
4. varamann Per Håkonsholm, Fosnavåg
5. varamann Ruben Åsheim, Alta

NRLs representanter i BNLs Representantskap 2012

Stein Ove Bjelland, Haugesund
Thomas Jørs, Kokstad

1. varamann Ole Gustav Rontén, Oslo
2. varamann Arvid Løberg, Trondheim

NRLs representant i BNLs Kompetanseutvalg

Ole Larmerud, NRLs Administrasjon

NRLs representant i BNLs Forhandlings-utvalg for fellesoverenskomsten Byggfag

Morten Korsnes, Trondheim

GCI-UICP

Genie Climatique International (GCI) – Union Internationale de la Couverture et de la Plomberie (UICP)

GCI-UICP

Hovedformålet med GCI-UICP er

- ▶ å representere medlemsorganisasjonenes interesser i alle saker som berører de for-retningsmessige områder innenfor kulde- og VVS-bransjen.

Med siktemål å gjøre dette vil GCI-UICP

- ▶ etablere faste kontakter mellom med-lemssorganisasjonene
- ▶ analysere faglige problemer av felles interesse som berører nasjonale med-lemssorganisasjoner og formidle resulta-tet av dette arbeidet til samtlige med-lemssorganisasjoner i form av anbefaling-er – hvor dette lar seg gjøre
- ▶ forsvare og fremme GCI-UICPs interes-ser i forhold til berørte organer eller institusjoner eller i forhold til andre organisasjoner

Denne internasjonale foreningen for VVS-bransjen ble etablert i 1935 – opprinnelig med navnet GCI. Den 28.11.2001 ble det avholdt en generalforsamling som beslut-tet at GCI skulle fusjonere med UICP og anta navnet GCI-UICP. Mens GCI i første rekke organiserte VVS- og kuldebransjen, organiserte UICP hovedsakelig rørlegger-og blikkenslagerbransjen. Følgende land er medlemmer:

Belgia
Danmark
Finland
Frankrike
Irland
Italia
Luxemburg
Nederland
Norge
Portugal
Skottland
Spania
Storbritannia
Sveits

Sverige
Tsjekkia
Tyskland
Østerrike

Følgende land/verdensdeler er assosierte medlemmer:

Australia
Bulgaria
Canada
Kypros
Ungarn
Polen
Slovakia
Ukraina
USA

Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS ble opptatt som medlem i 1995. GCI-UICP organiserer i dag de fleste europeiske VVS-organisasjoner, med unntak av Island. GCI-UICP-sekretariatet har inn-til høsten 2012 vært lagt til UEAPME, men denne avtalen ble sagt opp ved årsskiftet grunnet de økonomiske forholdene i Europa, som også har rammet dette sekretariatet. Arbeidet i GCI-UICP foregår hovedsakelig på to nivåer, nemlig i:

- *Sekretærgruppen*, som omfatter sekretariatslederne i de 18 medlemslandene.
- *Styret*, som består av 4 av medlemsorganisasjonenes formenn eller andre utpekte tillitsvalgte og to fra sekretariatene.

NRLs representanter i GCI-UICP

NRLs adm. direktør, Tor Backe (Sekretærgruppe og Generalforsamling)

NRLs formann, Stein Ove Bjelland, Haugesund (Presidentskap og Generalforsamling)

NRLs regnskap 2012 | Rammebudsjett 2014 ►

Regnskap 2012

- 51 Årsberetning 2012
- 52 Resultatregnskap, balanse og noter
- 56 Revisjonsberetninger

Rammebudsjett 2014

- 57 Rammebudsjett
- 58 Styrets forutsetning for budsjetttramme

Årsberetning 2012

Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS

Virksomhetens art og lokalisering

Norske Rørleggerbedrifters Landsforening – VVS (NRL) er en bransjeforening for rørleggerbedrifter med 15 lokalavdelinger spredt over hele landet. Foreningen har kontoradresse på Majorstuen, Oslo.

NRL er medlem i Byggenæringens Landsforening, som er den nest største landsforeningen innenfor NHO.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekrefte det at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet.

Redegjørelse for årsregnskapet

Året 2012 har vært et aktivt år for NRLs Administrasjon og Styre og dessuten et år hvor rørleggermarkedet utvilsomt har tatt seg opp. I perioden har 40 bedrifter med 768 ansatte meldt seg inn (35 bedrifter med 492 ansatte meldte seg ut) – en netto tilgang på 5 bedrifter og 276 ansatte. Foreningens serviceavgift økte med ca. kr 900 000 og utgjorde kr 17 446 000 i 2012. For øvrig viser driftsinntektene en liten nedgang fra 2011 – noe som har sammenheng med en mer normalisert lisensinntekt fra dataprogrammet iFag, som i dag benyttes av bransjens opplæringskontorer. På kostnadssiden skal fremheves utgiftene til VVS-bransjens felles markedsføringsprosjekt «Skikkelig rørlegger» stort kr 3 200 000 samt bidraget til BNL stort kr 2 420 000 og refusjonen til NRLs avdelinger stort kr 4 659 000.

Det kan opplyses at NRL eier Rørfag – foreningens medlemsblad – som leies ut til Skarland Press AS mot en provisjon som utgjør 10 % av annonseinntektene hvert år – et leieforhold som i 2012 ga ca. kr 380 000 i refusjon til NRL. Videre skal nevnes NRLs «flaggskip» Rørhåndboka, som eies av NRL og utgis av Skarland Press AS. Rørhåndboka

gir i dag NRL et årlig netto bidrag på ca. kr 480 000, hvorav ca. kr 330 000 er bidrag fra Skarland Press AS (17 % tilfaller NRL som andel av totalomsetningen), mens ca. kr 150 000 er annonsesalg via NRL.

NRL eier for øvrig bransjens iFag-program for lærlinger/bedrifter, som er et svært utbredt program som nyttes av samtlige opplæringskontorer innenfor rørleggerfaget. Salget av lisenser i 2012 utgjorde ca. kr 2 750 000 og ga et prosjekresultat på kr 667 000. NRL har for øvrig utviklet og er eier av NRL webSystem – et KS-system som i dag brukes av ca. 450 medlemsforetak, og som i 2012 tilførte foreningen salgsinntekter/vedlikeholdsavgift på ca. 1,5 millioner NOK – øremerket videreutvikling av produktet i tråd med markedets og brukernes krav og ønsker. I 2012 valgte man å prioritere flere programforbedringer, som medførte et negativt prosjekresultat på ca. kr 400 000. De relativt store årlige utviklings- og vedlikeholdskostnadene er nå hensyntatt ved at programavgiften for 2013 er hevet, slik at det er tilstrekkelige midler for fremtidige revisjoner og forbedringer. Endelig skal nevnes at NRL dessuten er deleier i kalkulasjonsprogrammet RS'Kalk sammen med SystemKonsult AS. Dette programmet har nå ca. 250 brukere. NRL tilføres 30 % av hver «masterlisens» som faktureres den enkelte bedrift årlig – dette til dekning av organisasjonens kostnader vedrørende vedlikehold av akkordtariffen og videreutvikling av produktet. Tilskuddet til NRL for 2012 var ca. kr 400 000.

Årsresultatet viser et underskudd på ca. kr 228 000, som i første rekke skyldes ekstraordinære utgifter i forbindelse med NRLs 100-års jubileumsbok – både forfatterhonorar og honorar til billedredaktør – samt utgivelse av Varmenormen i samarbeid med VVS-foreningen.

NRLs likviditetsbeholdning var ca. 11,66 millioner NOK per 31.12.2012 og betyr at

foreningen har en rimelig god likviditet. Totalkapitalen var ved utgangen av året ca. 14,9 millioner NOK sammenlignet med 16,57 millioner NOK året før. Egenkapitalandelen per 31.12.2012 var 74,6 % sammenlignet med 68,19 % per 31.12.2011. Selskapets egenkapitalandel anses som svært tilfredsstillende.

Det har i 2012 medgått ca. kr 2 500 000 i utgifter til forskning og utvikling. Utgiftene er kostnadsført løpende og er brukt til utvikling/videreutvikling av NRLs opplæringsprogram iFag, NRL webSystem og utgivelse av Varmenormen.

Utviklingsarbeidet har et langsiktig perspektiv med siktemål å skaffe opplæringskontorene et effektivt administrasjons- og opplæringsprogram, sikre medlemsforetakene et oppdatert og rasjonelt KS-system samt sikre bransjen en praktisk varmenorm til bruk i energieffektivitetsarbeidet.

Arbeidsmiljø, likestilling og diskriminering

Arbeidsmiljøet anses som godt. Totalt sykefravær i 2012 har vært 63 dager, som utgjør 3,1 % av total arbeidstid i året. Fraværet i 2011 var 42 dager og utgjorde 1 %. Det har ikke blitt rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen.

Foreningen har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn, og har innarbeidet en policy som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn. Av Sekretariatets 9 ansatte er 5 kvinner. Foreningens styre består av 11 menn.

Ytre miljø

Virksomhetens bransje medfører verken forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Oslo, 14. februar 2013

Stein Ove Bjelland
formann
(sign.)

Thomas Jørs
kst. nestformann
(sign.)

Arvid Løberg
styremedlem
(sign.)

Hans Magnus Grepperud
styremedlem
(sign.)

Gunnar Alvin
styremedlem
(sign.)

Thorvald Håverstad
styremedlem
(sign.)

Ingar Kjosvold
styremedlem
(sign.)

Per Håkonsholm
styremedlem
(sign.)

Ruben Åsheim
styremedlem
(sign.)

Knut O. Malmberg
styremedlem
(sign.)

Geir Flan Tholleson
styremedlem
(sign.)

Tor Backe
Adm. dir.
(sign.)

Resultatregnskap

01.01.12–31.12.12

52

REGNSKAP

(Beløp i hele 1000 kr)		2012	2011
Driftsinntekter			
Medlemskontigent		663	599
Salgs- og kursinntekter		12 863	14 520
Serviceavgift		17 446	16 538
Diverse inntekter/refusjoner		87	100
Opp/Ut inntekt		824	760
Leieinntekter og refusjoner		3	0
Sum driftsinntekter		31 886	32 517
Driftskostnader			
Varekostnader		2 268	2 367
Personalkostnader	(note 1)	8 858	8 684
<i>Administrasjonskostnader</i>			
Avskrivning på driftsmidler	(note 3)	107	135
Husleie og drift lokaler		1 237	1 174
Leie maskiner og inventar o.l.		18	13
Anskaffelser maskiner/inventar/IKT		66	68
Rep. og vedlikehold bygninger/maskiner		32	24
Honorar/kjøp av tjenester	(note 2)	5 004	4 125
Andre kontorkostnader og interne møter		635	839
Reise-/Bilkostnader		989	1 012
Informasjon/markedsføring		3 673	3 800
Møter, arrangementer, kurs, konferanser		1 642	2 897
Generalforsamling, styre og utvalg		548	722
Forsikringer, kontingenter og gaver		53	115
Andre kostnader		12	3
Tap på fordringer		80	260
Bidrag NRLs avdelinger		4 659	4 388
Bidrag BNL		2 420	2 321
Bidrag/støtter andre		140	97
<i>Sum administrasjonskostnader</i>		<i>21 314</i>	21 992
Sum driftskostnader		32 440	33 044
Driftsresultat		-554	-527
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter		353	340
Finanskostnader		-2	-7
Netto finansposter	(note 8)	351	333
Resultat før skatt		-202	-194
Skattekostnad	(note 10)	26	27
Resultat		-228	-221

Balanse

Per 31.12.12

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Eiendeler		
Anleggsmidler		
<i>Varige driftsmidler</i>		
Inventar, IKT-utstyr, kontormaskiner	26	133
<i>Sum varige driftsmidler</i> (note 3)	26	133
<i>Finansielle anleggsmidler</i>		
Investeringer i aksjer og andeler (note 9)	2	84
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>	2	84
Sum anleggsmidler	29	217
Omløpsmidler		
Varer	166	204
<i>Fordringer</i>		
Kundefordringer	1 641	1 199
Andre fordringer (note 4)	1 315	1 187
<i>Sum fordringer</i>	2 956	2 386
Bankinnskudd og kontanter (note 5)	11 666	13 766
Sum omløpsmidler	14 788	16 356
Sum eiendeler	14 816	16 573

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital Servicekontor		
<i>Sum egenkapital Servicekontor</i> (note 6)	7 377	8 362
Egenkapital Forening		
<i>Sum egenkapital forening</i> (note 6)	3 649	2 891
Sum egenkapital (note 6)	11 026	11 253
Gjeld		
<i>Kortsiktig gjeld</i>		
Leverandørgjeld	2 019	3 654
Betalbar skatt (note 10)	0	0
Skattetrekk og andre trekk	476	484
Skyldig arbeidsgiveravgift	297	295
Annen kortsiktig gjeld (note 7)	998	887
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>	3 790	5 319
Sum gjeld	3 790	5 319
Sum egenkapital og gjeld	14 816	16 573

Oslo, 14. februar 2013

Stein Ove Bjelland
formann
(sign.)

Thomas Jørs
kst. nestformann
(sign.)

Arvid Løberg
styremedlem
(sign.)

Hans Magnus Grepperud
styremedlem
(sign.)

Gunnar Alvin
styremedlem
(sign.)

Thorvald Håverstad
styremedlem
(sign.)

Ingar Kjosvold
styremedlem
(sign.)

Per Håkonsholm
styremedlem
(sign.)

Ruben Åsheim
styremedlem
(sign.)

Knut O. Malmberg
styremedlem
(sign.)

Geir Flan Thollefsen
styremedlem
(sign.)

Tor Backe
Adm. dir.
(sign.)

Noter til regnskapet

2011

54

REGNSKAP

Regnskapsprinsipper

Driftsinntekter

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. En overveiende del av inntektene er kontingenter/serviceavgift, som opptjenes og periodiseres per kalenderår. Inntektsføring skjer hver måned på bakgrunn av utfaktureringsforetatt av NHO ServicePartner.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Anleggsmidler/Langsigtig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Varige driftsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives lineært over driftsmiddelets levetid. Langsigtig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling senere enn ett år etter regnskapsårets slutt.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og netto salgsverdi (virkelig verdi).

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en spesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Skatt

Foreningen er skattepliktig for den delen av virksomheten som kalles NRL Servicekontoret. Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 28 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført.

Pensjoner

Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er ikke balanseført. Foreningen har også innskuddbasert, kollektiv tjenestepensjonsordning for sine ansatte. Pensjonspremien anses som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader. Pensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Serviceavgift

Servicekontoret fakturerer serviceavgift til medlemmene med tillegg av merverdiavgift, er følgelig registrert i merverdiavgiftsmanntallet, og krever fradrag for inngående merverdiavgift. Skattedirektoratet har sent i 2008, på generelt grunnlag, uttalt at serviceavgift ikke skal faktureres med merverdiavgift. Finansdepartementet er bedt om å overprøve denne vurderingen. Det er lang praksis hos foreninger med å fakturere serviceavgift med merverdiavgift i Norge, og det er derfor på nåværende tidspunkt ikke funnet nødvendig å gjøre endringer kun med basis i at et spørsmål som dette er tatt opp. Konsekvensen, dersom skattemyndighetene legger opp til endret praksis fremover, vil være at en mindre del av foreningens virksomhet blir avgiftspliktig og følgelig også at foreningen får mindre fradragsberettiget inngående merverdiavgift. Foreningen vurderer risikoen for at en så radikal endring i alminnelig kjent praksis skal få tilbakevirkende effekt for å være relativt liten.

Note 1. Personalkostnader, ansatte, godtgjørelser, lån m.m.

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Personalkostnader		
Lønn/feriepenger	6 315	6 158
Arbeidsgiveravgift	1 123	1 097
Pensjonskostnader	1 157	1 194
Andre lønnsrelaterte ytelser	263	235
Sum personalkostnader	8 858	8 684
Gjennomsnittlig antall ansatte	9	9
Ytelser til daglig leder		
Lønn	988	949
Andre lønnsrelaterte ytelser	128	137
Pensjonskostnader	294	297
Sum ytelser til daglig leder	1 410	1 383

Styrehonorarer for 2012 er kr 240.000 og er ført som en lønnskostnad. Styreleders andel er kr 100.000.

Pensjonskostnader

Foreningen er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foreningens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Innskuddsordning

Foreningen har en innskuddsbasert pensjonsordning organisert i Vital Forsikring AS. Per 31.12.12 omfatter ordningen 2 medlemmer. Årets pensjonskostnad var kr. 71.537.

Pensjoner sikret i kollektiv forsikring

Avtalen består av alderspensjon og uførepensjon som en del av slutt-lønn. Ordningen omfatter 7 aktive og 1 pensjonist, og inkluderer ektefelle- og barnpensjon. Sikrede pensjonsforpliktelser er ikke balanseført. Årets pensjonspremie kr 1.108.536 er i sin helhet innbetalt til pensjonskassen og ført som en lønnskostnad.

Note 2. Honorarer/kjøp av tjenester

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Revisjonshonorar*	41	37
Revisjonsbistand *	0	0
Regnskapstjenester NHO SP	394	371
IT-tjenester NHO SP	410	328
Medlemstjenester NHO SP	129	126
Sentrale tjenester NHO SP	48	50
Honorarer Avd Oslo og omegn	4	124
Honorarer Energiomlegg.prosjekt	9	285
Honorarer Web-løsning	568	186
Honorarer E. Aker	108	363
Honorarer Arne Mæhle	609	564
Honorarer K. Kristiansen	634	672
Honorarer Rørbransjens serv.kontor	342	292
Honorarer Skarland	528	0
Honorarer Datapower Learning	375	141
Andre honorarer	805	586
Sum honorarer/kjøp av tjenester	5 004	4 125

* Revisjonshonorar og bistand er ført på servicekontoret eks. mva. (78%)

Note 3. Varige driftsmidler/avskrivninger

(Beløp i hele 1000 kr)	Inventar	Kontormask./IT	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	538	458	996
Tilgang	0	0	0
Avgang	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	538	458	996
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	446	416	863
Årets avskrivninger	72	34	107
Balanseført verdi per 31.12.	19	7	26
	5 år	3 år	

Note 4. Andre fordringer

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Mellomregnskap NHO-SP	0	417
Avsetning provisjonsinntekter	558	560
MVA	414	163
Debetposter leverandører	0	7
Andre påløpte inntekter	72	9
Reiseforskudd / lønnsforskudd	0	3
Andre forskuddsbet. kostnader	271	30
Sum andre fordringer	1 315	1 187

Note 5. Bankinnskudd

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Frie bankinnskudd og kontanter	11 175	13 274
Bundne skattetreksmidler	491	492
Sum bankinnskudd og kontanter	11 666	13 766

Note 6. Egenkapital og endring egenkapital

Årets endring i egenkapitalen:

(Beløp i hele 1000 kr)	Annen egenkapital Forening	Annen egenkapital Servicekont.	Sum egenkapital
Egenkapital per 01.01.	2 891	8 362	11 253
Årets resultat	758	-986	-228
Egenkapital per 31.12.	3 649	7 377	11 026

Note 7. Annen kortsiktig gjeld

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Mellomregning NHO-SP	5	0
Mellomregning BNL	0	0
Skyldige feriepengar	682	665
Avsetning honorar	131	0
Avsetning revisjon	12	12
Andre påløpte kostnader	167	210
Sum annen kortsiktig gjeld	998	887

Note 8. Finansposter

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Renteinntekter bank	217	324
Aksjegevinst/utbytte	136	16
Bankomkostninger/rentekostnader	-2	-7
Aksjetap	0	0
Netto finansposter	351	333

Note 9. Investeringer i aksjer og andeler

(Beløp i hele 1000 kr)	Antall aksjer	Kostpris per 31.12.	Balanseført verdi per 31.12.
Edok AS	2	2	2
DNB Nor ASA (solgt)	0	0	0
Sum aksjer		2	2

Foreningen kjøpte 29.02.12 2 aksjer á kr 1.100,- i Edok AS.
Aksjer i DNB Nor ASA ble solgt i 2012.

Note 10. Skattekostnad

Periodens skattekostnad fordeler seg på:

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Betalbar skatt	0	0
For lite avsatt skatt tidligere år	26	27
Formueskatt	0	0
Sum skattekostnad	26	27

Betalbar skatt i balansen:

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Resultat før skattekostnad*	-961	-498
Permanente forskjeller	73	68
Endring i midlertidige forskjeller	40	47
Periodens skattegrunnlag	-848	-383
Betalbar skatt 28%	0	0

Oversikt over midlertidige forskjeller:

(Beløp i hele 1000 kr)	2012	2011
Anleggsmidler	-203	-163
Omløpsmidler	-20	-20
Underskudd fil fremføring	-1 331	-483
Sum	-1 554	-667
28 % utsatt skattefordel	-453	-187

* Skattekostnaden er beregnet ut i fra det skattemessige overskuddet i servicekontoret. Netto utsatt skattefordel balanseføres ikke i samsvar med god regnskapsskikk for små foretak.

Revisjonsberetninger

56

REGNSKAP

Statautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Dronning Eufemia gate 6, NO-0161 Oslo
Oslo Aften, P.O. Box 20, NO-0101 Oslo
Forsakringsregister: NO-870 339 387 MVA
Tlf.: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 24 01
www.ey.no
Medlemsnr. av Den norske Revisorforening

Til generalforsamlingen i
Norske Rørløggerbedrifters Landsforening - VVS

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Norske Rørløggerbedrifters Landsforening - VVS, som består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foreningens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foreningens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsipper er hensiktsmessige og om regnskapsestimatlene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

© 2008 Ernst & Young Global Limited

HARALD MELGÅRD AS
Autorisert rørløgger, Lufthavnsveien 18, 0770 Oslo
Telefon: 23 222 998 Fax: 22 49 31 07 Foretaksnr.: 914 248 043 MVA

NRL
Fritjof Nansens vei 19
0305 OSLO

Oslo,

Til NRLs Generalforsamling - Årsregnskapet 2012

Jeg har i perioden mottatt fortløpende referater fra styremøter, og registrert styrets behandling av løpende regnskap, arbeidsbudsjett og budsjetttrammer.

I tillegg til Generalforsamling, er det avholdt 6 styremøter i perioden.
Jeg har fått oversendt det fremlagte regnskapet og lest Styrets Årsberetning samt Revisorberetning.

Avviket i driftresultatet, sett i forhold til budsjett, skyldes ifølge Styret og Administrasjonen hovedsakelig bevisste prioriteringer i forhold til Jubileumsaktiviteter for 2013 og ferdigstilling av Varmenormen i 2012.

På dette grunnlag har jeg ingen kritiske kommentarer til NRLs regnskap for 2012 og anbefaler dette godkjent.

Oslo, 14.mars 2013

Per Christian Roestad
Kritisk revisor

2

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Norske Rørløggerbedrifters Landsforening - VVS avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av foreningens finansielle stilling per 31. desember 2012 og av dets resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

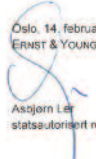
Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og daglig leder har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foreningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 14. februar 2013
ERNST & YOUNG AS

Asbjørn Lø
statsautorisert revisor

Rammebudsjett

2014

(Beløp i hele 1000 kr)	Regnskap totalt 2012	Rammebudsjett Totalt 2014
Driftsinntekter		
Salgs- og kursinntekter	12 950	11 650
Kontingent/Serviceavgift	18 109	20 300
Opp/Ut inntekt	824	860
Leieinntekter og refusjoner	3	0
Sum driftsinntekter	31 886	32 810
Driftskostnader		
Varekostnader	2 268	2 075
Personalkostnader	8 858	9 200
<i>Administrasjonskostnader</i>		
Avskrivning på driftsmidler	107	60
Husleie og drift lokaler	1 237	1 400
Leie maskiner og inventar o.l.	18	20
Anskaffelser maskiner/inventar/IKT	66	100
Rep. og vedlikehold bygninger/maskiner	32	36
Honorar/kjøp av tjenester	5 004	5 700
Andre kontorkostnader	635	600
Reise-/Bilkostnader	989	770
Informasjon/markedsføring	3 673	2 200
Møter, arrangement, kurs, konferanse	1 642	1 700
Generalforsamling, styre og utvalg	548	650
Forsikringer, kontingenter og gaver	53	110
Andre kostnader	12	10
Tap på fordringer	80	100
Bidrag NRLs avdelinger	4 659	4 500
Bidrag BNL	2 420	2 600
Bidrag GCI-UICP	22	0
Bidrag/støtter andre	118	120
<i>Sum administrasjonskostnader</i>	<i>21 314</i>	<i>20 676</i>
Sum driftskostnader	32 440	31 951
Driftsresultat	-554	859
<i>Finansinntekter og finanskostnader</i>		
Finansinntekter	353	150
Finanskostnader	-2	
<i>Netto finansposter</i>	<i>351</i>	<i>150</i>
Resultat før skatt	-202	1 009
Skattekostnad	26	30
Resultat	-228	979

For budsjettåret 2014 foreslår Styret *uendret kontingent* stor kr 1 000 per foretak per år som utgjør ca. kr 660 000. Styret har videre basert seg på *uendret andelsberegning* og en antatt serviceavgift i størrelsesorden kr 19 640 000, som reflekterer en positiv markedsutvikling og verving av flere medlemmer.

Salgsinntektene forventes å ligge på ca. 11,65 millioner kroner og omfatter bl.a. kursinntekter, salg av NRL webSystem med tilhørende brukerlisenser, iFag-lisenser, tilskudd til VVS-bransjens felles markedsføringsprosjekt fra NRE, VVP og IF samt diverse provisjonsinntekter og refusjon fra Fagrådet for våtrom. Inntekter fra NHOs Opplysnings- og utviklingsfond anslås å ligge på kr 860 000.

På kostnadssiden inngår i posten «Varekostnader» lisensutgifter til DataPower Learning AS i størrelsesorden ca. kr 1,3 millioner, varekjøp generelt ca. kr 350 000 og eksamensavgift til Fagrådet for våtrom ca. kr 450 000. Videre er det budsjettet med kr 5 700 000 under posten «Honorar/kjøp av tjenester», som omfatter medlems-, regnskaps- og IT-tjenester fra NHO SP, revisjon, support, vedlikehold og utvikling av NRL webSystem og iFag-program, diverse kurshonorarer og honorar i forbindelse med aktuelle prosjekter som NRL kan tenkes å involvere seg i. Posten «Informasjon og markedsføring» i størrelsesorden 2,2 millioner kroner er i hovedsak knyttet til videreføring av rørbransjens felles markedsføringsaktiviteter i samarbeid med VVP og NRF og generell profilering av NRL og rørbransjen i samarbeid med eksternt kommunikasjonsbyrå. Øvrige utgifter er relatert til Rørhåndboka, utgivelse av NRLnytt og trykking av NRLs Årsberetning. NRLs bidrag til BNL

er beregnet til 2,6 millioner kroner, mens refusjonen til avdelingene er anslått til 4,5 millioner kroner.

Når det gjelder Administrasjonens og Styrets arbeidsoppgaver i 2014, bestemmes dette i Styrets løpende strategi- og handlingsplan. Det må fortsatt forventes stor innsats innenfor organisasjonen – både lokalt og sentralt – og det foreslås at det avsettes et beløp stort kr 240 000 til styrehonorar, hvorav Styrets formann mottar kr 100 000, nestformann 50 000 og øvrige styremedlemmer (9) kr 10 000 hver.

Etter at NRL gjennom noen år nå har drevet med underskudd som følge av forberedelser og gjennomføring av NRLs 100-årsjubileum, har Styret for 2014 budsjettet med et overskudd i størrelsesorden kr 979 000, som igjen vil styrke egenkapitalen og bringe den opp på tidligere nivå.

Konklusjon

NRLs Styre vil be Generalforsamlingen godkjenne det fremlagte forslag til kontingent/serviceavgift for året 2014.

Oslo, 14. februar 2013

31. mai 2013

NRLs avdelinger og sekretariater i perioden

NRLs Avdeling Agder

Daglig leder
Rune Hanssen
agder@nrl.no

NRLs Avdeling Romerike

Daglig leder
Einar Mehus
romerike@nrl.no

NRLs Avdeling Vestfold

Daglig leder
Elin Moer Brønne
vestfold@nrl.no

NRLs Avdeling Nordland

Daglig leder Per
Kristian Hansen
nordland@nrl.no

NRLs Avdeling Møre og Romsdal

Daglig leder
Lars R. Tomren
sunnmore@nrl.no

NRLs Avdeling Østfold

Daglig leder
Sverre Sandbraaten
ostfold@nrl.no

NRLs Avdeling Buskerud

Daglig leder
Eli Hermine Heyerdahl Eide
buskerud@nrl.no

NRLs Avdeling Telemark

Daglig leder
Roar Aasen
telemark@nrl.no

NRLs Avdeling Finnmark

Daglig leder
Ruben Åsheim
finnmark.@nrl.no

NRLs Avdeling Troms

Daglig leder
Per Kristian Hansen
troms@nrl.no

NRLs Avdeling Hedmark og Oppland

Daglig leder
Anne Dufseth
hedmark-oppland@nrl.no

NRLs Avdeling Trøndelag

Daglig leder
Ove Hanstad
trondelag@nrl.no

NRLs Avdeling Oslo og omegn

Daglig leder
Anders Larmerud
oslo@nrl.no

NRLs Avdeling Vest

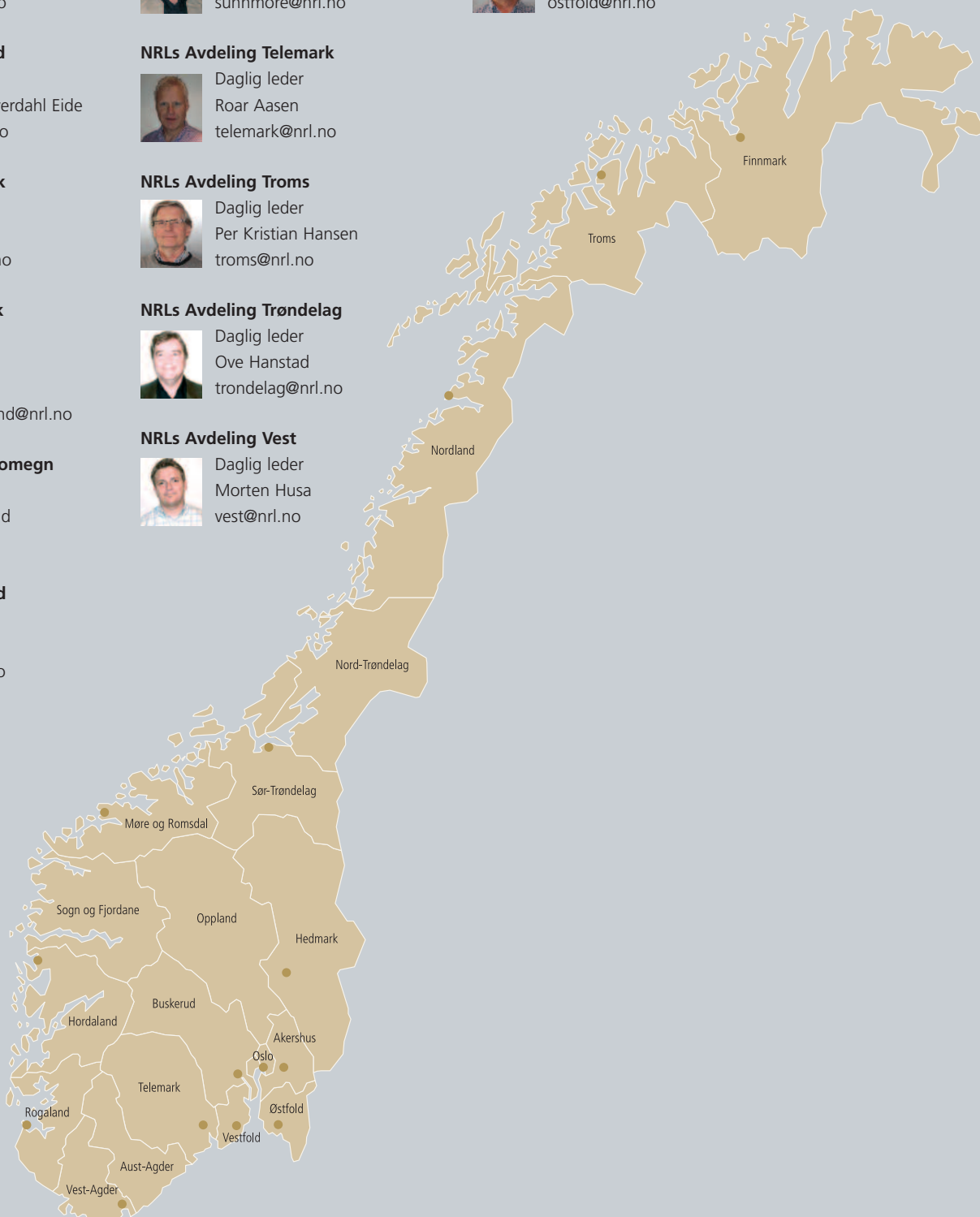

Daglig leder
Morten Husa
vest@nrl.no

NRLs Avdeling Rogaland

Daglig leder
Kjell Sivertsen
rogaland@nrl.no

**Norske Rørleggerbedrifters
Landsforening – VVS**

Fridtjof Nansens vei 19, Postboks 5480 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 23 08 76 50 | E-post: firmapost@nrl.no | www.nrl.no